

Lagrådsremiss

En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 23 april 2009

Åsa Torstensson

Mats Wiberg
(Jordbruksdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen görs bedömningar och lämnas förslag som syftar till att säkerställa en väl fungerande organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar.

Regeringen bedömer att privatpraktiserande veterinärer i större utsträckning än i dag bör ges möjlighet att erhålla stöd för att delta i smittskydds- och jourberedskap och få statligt stöd för djurhälsovård och djursjukvård i områden där det inte är möjligt att bedriva lönsam veterinär verksamhet utan stöd. Den stödberättigade verksamheten bör upphandlas och såväl den statliga distriktsveterinärorganisationen som privatpraktiserande veterinärer bör kunna delta i upphandlingen. Regeringen bedömer att det även fortsättningsvis kommer att finnas behov av en statlig veterinärorganisation för att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur i hela landet dygnet runt. Organisationen bör dock inte vara större än vad som krävs för att upprätthålla dessa mål. Statens jordbruksverk bör under vissa förutsättningar bjuda ut distriktsveterinärstationer till försäljning. Distriktsveterinärorganisationen bör, på de ställen där den finns, utan begränsningar kunna ägna sig åt djurhälso- och djursjukvård av lantbrukets djur och bedriva vård gällande hästar och sällskapsdjur på en fastställd primärvårdsnivå.

Jordbruksverket bör vidare vidta ytterligare åtgärder för att separera distriktsveterinärverksamheten från verkets övriga verksamhet.

Av EG-lagstiftningen följer att ett flertal myndighetsutövande uppgifter ska utföras av officiell veterinär. I lagrådsremissen lämnas förslag till en ny lag om officiella veterinärer som möjliggör att privatpraktiserande veterinärer kan förordnas som officiella veterinärer. Lagen ska

tillämpas på officiella veterinärer som inte är anställda av en förvaltningsmyndighet.

Lagen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om bl.a. vilka skyldigheter som officiella veterinärer har, återkallelse av förordnanden och om avgifter. Det föreskrivs vidare att bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223) om bl.a. jäv, parters rätt att få del av uppgifter och om motivering av beslut ska gälla.

Det föreslås även att veterinärer som har förordnats enligt lagen om officiella veterinärer ska omfattas av den tidigare föreslagna offentlighets- och sekretesslagen, med följd att veterinären blir skyldig att tillämpa offentlighetsprincipen samt att veterinären vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen ska jämföras med myndighet. De beslut som officiella veterinärer fattar ska kunna överklagas. Det föreslås därför även överklagandebestämmelser i ett flertal lagar. Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Regeringen bedömer vidare att ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter i samband med kontrollen av djurskyddet vid tävlingar med djur bör stärkas och förtydligas. Bland annat bör Jordbruksverket ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa ett system med utökad egenkontroll vid tävlingar med djur samt att analysera hur besiktningen av djur innan tävling ska gå till.

Innehållsförteckning

1	Beslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag om officiella veterinärer	7
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförelse av varor	9
2.3	Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)	10
2.4	Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)	11
2.5	Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)	12
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.	13
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.	14
2.8	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:000)	15
3	Ärendet och dess beredning	17
4	Gällande bestämmelser	18
4.1	Allmänt om veterinärlagstiftningen	18
4.2	Behörighet att utöva veterinäryrket	18
4.3	Smittskydd	20
4.4	Djurskydd	22
4.5	Lagstiftning avseende officiella veterinärer	23
4.6	Statsstöd	26
5	Nuvarande organisation	28
5.1	Veterinärssektorn i huvuddrag	28
5.2	Nuvarande myndighetsorganisation	29
5.3	Smittskyddsorganisationen	31
5.4	Officiella veterinärer	34
5.5	Ban- och tävlingsveterinärer	34
6	Utgångspunkter för ett offentligt åtagande	35
7	Problem med nuvarande organisation	37
7.1	Inledning	37
7.2	Konkurrensproblem på veterinärmarknaden	38
7.3	Veterinär myndighetsutövning	40
8	En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar	41
9	Privatpraktiserande veterinärer ska kunna förordnas som officiella veterinärer	55
9.1	Officiella veterinärer	55
9.2	Ny lag om officiella veterinärer	59
9.3	Förvaltningslagen och sekretesslagstiftningen	61

9.4	Ersättning till officiell veterinär och kontroll av officiella veterinärers verksamhet	64
9.5	Överklagande av beslut att förordna veterinär som officiell veterinär	65
9.6	Överklagande av officiell veterinärs beslut	66
10	Ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter stärks och förtydligas	67
11	Övriga frågor	78
11.1	Stöd till avlägset boende djurägare	78
11.2	System med jourtelefon	79
11.3	Länsveterinärer och bisyssla	80
11.4	Veterinärt bistånd vid offentlig kontroll av djurskydd	81
12	Konsekvenser av regeringens förslag	83
13	Författningskommentarer	88
13.1	Förslag till lag om offentliga veterinärer	88
13.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor	89
13.3	Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)	90
13.4	Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)	90
13.5	Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)	90
13.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.	91
13.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.	91
13.8	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:000)	91
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24)	92
Bilaga 2	Författningsförslag i betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24)	97
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2007:24)	107
Bilaga 4	Sammanfattning av Statens jordbruksverks uppdrag att vidare utreda den veterinära organisationen (Jo2008/2384)	109
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna ("Att vidare utreda den veterinära organisationen", Jo2008/2384)	114
Bilaga 6	Sammanfattning av betänkandet Bättre djurskydd – mindre krångel (SOU 2007:86)	115
Bilaga 7	Författningsförslag i betänkandet Bättre djurskydd – mindre krångel (SOU 2007:86)	120

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om officiella veterinärer,
2. lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor,
3. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534),
4. lag om ändring i epizootilagen (1999:657),
5. lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804),
6. lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.,
7. lag om ändring i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.,
8. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:000).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om officiella veterinärer

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag ska tillämpas på officiella veterinärer som inte är anställda av en förvaltningsmyndighet.

2 § En veterinär får efter ansökan förordnas som officiell veterinär. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som prövar ansökan.

Den som har förordnats enligt första stycket får utföra sådana förvaltningsuppgifter som ska utföras av en officiell veterinär enligt bestämmelser i EG-förordning eller enligt lag eller annan författning som har sin grund i gemenskapsrätten. Förvaltningsuppgifterna kan innefatta myndighetsutövning.

3 § Följande bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223) ska tillämpas när en veterinär utför uppgifter som officiell veterinär

- 11 och 12 §§ om jäv,
- 15 § om anteckning av uppgifter,
- 16 och 17 §§ om parters rätt att få del av uppgifter,
- 20 § om motivering av beslut,
- 21 § om underrättelse om beslut,
- 22 § om överklagande, samt
- 26 § om rättelse av skrivfel och liknande.

4 § En veterinär som har förordnats enligt 2 § är skyldig att låta sin verksamhet som officiell veterinär inspekteras. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som ansvarar för inspektioner enligt denna lag.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som krävs för att förordnas som officiell veterinär,
2. skyldighet för officiell veterinär att genomgå utbildning samt om avgifter för sådan utbildning,
3. vilka övriga skyldigheter som officiella veterinärer har,
4. återkallelse av ett förordnande som officiell veterinär, och
5. avgifter för de uppgifter som utförs av en officiell veterinär.

6 § Beslut om att återkalla ett förordnande får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut av en myndighet enligt denna lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen får inte överklagas.

Beslut enligt lagen gäller omedelbart, om inte annat meddelas i beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor ska införas två nya paragrafer, 5 och 6 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Beslut i följande fall får överklagas till allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut som Statens jordbruksverk har meddelat i ett enskilt fall enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag,

2. beslut som en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer har meddelat i ett enskilt fall enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, och

3. beslut som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 av den 26 maj 2003 om djurhälsovillkor som skall tillämpas vid transporter av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om ändring av rådets direktiv 92/65/EEG¹.

Jordbruksverket ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

6 §

Beslut som avses i 5 § första stycket gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ EUT L 146, 13.6. 2003, s. 1 (Celex 32003R0998).

2.3 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs att 38 § djurskyddslagen (1988:534)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Beslut, som en statlig förvaltningsmyndighet i särskilt fall meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

38 §²

En statlig förvaltningsmyndighets beslut i ett enskilt fall får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det har meddelats

- 1. enligt denna lag,*
- 2. enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller*
- 3. enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.*

Detsamma gäller beslut som har meddelats av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Den myndighet som har förordnat den officiella veterinären ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut av en statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Lagen omtryckt 2003:1077.

² Senaste lydelse 2008:660.

2.4 Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs att 21 § epizootilagen (1999:657) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §¹

Beslut enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. En veterinärs beslut enligt 4 § får dock inte överklagas.

Jordbruksverket ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 2006:810.

2.5 Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)

Härigenom föreskrivs att 32 § livsmedelslagen (2006:804) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

32 §

Beslut som Livsmedelsverket eller någon annan statlig förvaltningsmyndighet har meddelat i enskilda fall enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Livsmedelsverkets beslut i ett enskilt fall får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol om det har meddelats

1. enligt denna lag,
2. enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller
3. enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Detsamma gäller beslut som har meddelats av någon annan statlig förvaltningsmyndighet eller av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Livsmedelsverket ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut av Livsmedelsverket eller någon annan statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen. För att konsumenternas intresse skall kunna tillvaratas inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av en organisation som är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller en motsvarande sammanslutning på arbetsgivar- sidan.

Andra beslut av Livsmedelsverket eller någon annan statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen. För att konsumenternas intresse ska kunna tillvaratas inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av en organisation som är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller en motsvarande sammanslutning på arbetsgivar- sidan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

Härigenom föreskrivs att 24 § lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. ska ha följande lydelse.

24 §

Beslut som en statlig förvaltningsmyndighet har meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut som meddelats av en sådan organisation som avses i 9 § andra stycket.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation.

En statlig förvaltningsmyndighets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det har meddelats

1. enligt denna lag,
2. enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, eller
3. enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Detsamma gäller beslut som har meddelats av en sådan organisation som avses i 9 § andra stycket eller av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Det allmännas talan hos förvaltningsdomstol ska föras av

1. den myndighet som utövar offentlig kontroll om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation,
2. den myndighet som har förordnat den officiella veterinären.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Beslut som Jordbruksverket eller en annan statlig förvaltningsmyndighet har meddelat enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Jordbruksverket för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol om en organisation, en sammanslutning eller ett slakteri först har beslutat i saken.

Föreslagen lydelse

20 §

Jordbruksverkets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det har meddelats

1. enligt denna lag,
2. enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller
3. enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Detsamma gäller beslut som har meddelats av en annan statlig förvaltningsmyndighet eller en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Jordbruksverket ska föra det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om en organisation, en sammanslutning eller ett slakteri först har beslutat i saken. Detsamma gäller om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.8 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:000)

Härigenom föreskrivs att bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:000) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2008/09:174

Bilaga

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ

Verksamhet

Synskadades Riksförbund

ärenden om tilldelning eller återtagande av dispositionsrätt till ledarhund samt ärende om tilldelning och återtagande av ledarhund (SFS 2005:340)

Föreslagen lydelse

Bilaga

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ

Verksamhet

Synskadades Riksförbund

ärenden om tilldelning eller återtagande av dispositionsrätt till ledarhund samt ärende om tilldelning och återtagande av ledarhund

(SFS 2005:340)

*Veterinärer förordnade enligt verksamhet som officiell veterinär
lagen (2009:000) om officiella (SFS 2009:000)
veterinärer*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Anmärkning: Ändringar i bilagan har också föreslagits i prop. 2008/09:174 Lag om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete m.m. samt i lagrådsremiserna Luftfartens lagar och Ändringar i lagen om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst m.m.

3 Ärendet och dess beredning

Den statliga distriktsveterinärorganisationen har under en längre tid varit föremål för kritik. Bland andra har Riksdagens revisorer riktat kritik mot distriktsveterinärorganisationen och organisationen av viss veterinär myndighetsutövning (Rapport 2002/03:4, 2002/03:RR12). Mot bakgrund av denna kritik gav riksdagen regeringen tillkänna att en utredning bör tillsättas i enlighet med Riksdagens revisorers förslag (bet. 2002/03:MJU10, rskr. 2002/03:230). Den dåvarande regeringen uppdrog åt en särskild utredare att utreda organisationen av den veterinära fältverksamheten och viss veterinär myndighetsutövning (dir. 2005:71). I direktiven angavs att målsättningen är att det ska finnas en väl fungerande organisation, organiserad på ett samhällsekonomiskt sätt och att konkurrensneutralitet mellan olika veterinärkategorier ska eftersträvas. Utredningen, som antog namnet Veterinärutredningen, överlämnade sitt betänkande Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24) i mars 2007. En sammanfattning av betänkandets förslag finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2007/1374). Betänkandets förslag vad avser tillsyn över veterinär verksamhet har behandlats i propositionen Verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård (prop. 2008/09:94, bet. 2008/09:MJU20, rskr. 2008/09:197).

I remissyttrandena framkom kritik mot Veterinärutredningens förslag. Regeringen gav därför Statens jordbruksverk och Livsmedelsverket i uppdrag att vidare utreda den veterinära organisationen (dnr Jo2008/1782). Uppdraget redovisades i en skrivelse ingiven av Jordbruksverket (dnr Jo2008/2384) den 1 september 2008. En sammanfattning av skrivelsen finns i *bilaga 4*. Skrivelsen har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2008/2384).

Konkurrensverket har i det s.k. Almedagsuppdraget (dnr N2008/5153) fått i uppdrag att till regeringen lämna konkreta förslag på åtgärder som stärker konkurrensen. Verket har slutredovisat uppdraget i rapporten Åtgärder för bättre konkurrens (Konkurrensverkets rapportserie 2009:4). I rapporten konstaterar Konkurrensverket att det finns konkurrensnedvridningar på veterinärmarknaden. För att komma till rätta med dessa föreslår Konkurrensverket bl.a. att Jordbruksverkets producentroll bör avskiljas från dess myndighetsuppgifter inom djursjukvården, att Jordbruksverkets djursjukvård för sällskapsdjur och hästar ska avvecklas, att det bör underlättas för verkets veterinärer att starta egna företag samt att reglerna för bidragsberättigad djursjukvård åt lantbrukare bör göras konkurrensneutrala.

Kritik har även under en längre tid framförts mot bestämmelserna om djurskyddskontroll vid tävlingar med djur. Det gäller framför allt bestämmelserna i 33 § djurskyddsförordningen (1988:539) om förordnad veterinärs medverkan vid tävlingar. Riksdagen har i ett tillkännagivande (rskr. 2000/01:141) gett regeringen i uppdrag att se över 33 § djurskydds-

förordningen i syfte att förenkla systemet med förordnande av tävlingsveterinärer och därmed minska kostnaderna för arrangörerna.

Mot denna bakgrund beslutade den dåvarande regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppgift att se över den nuvarande djurskydds-kontrollen vid tävlingar med djur och överväga hur denna bör vara uppbyggd (dir. 2006:95). Utredningen, som antog namnet Tävlingsdjursutredningen, överlämnade den 21 november 2007 sitt betänkande Bättre djurskydd – mindre krångel (SOU 2007:86). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 6*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 7*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2007/3281).

4 Gällande bestämmelser

4.1 Allmänt om veterinärlagstiftningen

Det veterinära arbetsfältet spänner över ett stort antal arbetsuppgifter av många olika slag. Veterinärer sysslar med hälso- och sjukvård för djur men utför även kontrolluppgifter i verksamhet kopplad till djurhållning och livsmedelsproduktion. Någon samlad ”veterinärlagstiftning” finns inte. Förhållningsregler för veterinär verksamhet finns i EG-rättsakter, nationella lagar, förordningar och i föreskrifter från flera olika myndigheter. Nedan redogörs i korthet för lagstiftningen på områden som har betydelse för veterinär verksamhet.

4.2 Behörighet att utöva veterinäryrket

Nu gällande behörighetslag

Lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket innehåller bl.a. bestämmelser om legitimation och behörighet att utöva veterinäryrket. Behörig att utöva veterinäryrket är den som har legitimation eller särskilt tillstånd att utöva yrket.

I lagen föreskrivs att en veterinär ska fullgöra sina uppgifter i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. I lagen finns också ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad veterinärer är skyldiga att göra i sin yrkesutövning och om tillsyn över veterinärers verksamhet. En veterinär är skyldig att låta sin verksamhet inspekteras av den myndighet som har tillsyn över verksamheten eller av den som tillsynsmyndigheten förordnar.

Lagen innehåller också bestämmelser om tystnadsplikt. För veterinärer i enskild verksamhet föreskrivs att veterinären inte obehörigen får röja enskildas affärs- eller driftsförhållanden. För veterinärer i det allmänna verksamhet gäller bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100). I lagen

finns vidare bestämmelser om disciplinansvar och återkallelse av legitimation. Dessa frågor prövas av Veterinära ansvarsnämnden. Lagen innehåller bestämmelser om nämnden och handläggningen i nämnden samt bestämmelser om överklagande och straff.

I förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion finns bestämmelser för länsveterinärer, för distrikts- och besiktningsveterinärorganisationerna samt för veterinärer som utan att höra till dessa organisationer utövar veterinäryrket som anställda eller enskilt. Enligt förordningen utövar Livsmedelsverket tillsyn över besiktningsveterinärerna. Vid annan veterinär yrkesutövning står veterinärer under tillsyn av Jordbruksverket. Länsstyrelserna har det regionala tillsynsansvaret, vilket framgår av förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion.

I förordningen med allmän veterinärinstruktion åläggs veterinärer att till tillsynsmyndigheterna och Veterinära ansvarsnämnden skyndsamt avge infortrade förklaringar, utlåtanden m.m. Veterinärer åläggs vidare att föra journal, iakttä omsorg och noggrannhet vid intygsskrivande, rapportera vissa smittsamma djursjukdomar samt utan dröjsmål underrätta smittskyddsläkaren om iakttagelser som kan vara av betydelse för smittskyddet för människor. Vidare föreläggs veterinärer som i sin yrkesutövning finner anledning att anta att djur inte hålls eller sköts i enlighet med djurskyddslagstiftningen att, om förhållandet inte rättas till, anmäla detta till den myndighet som utövar offentlig kontroll över djurskyddet. Jordbruksverket har med stöd av veterinärinstruktionen utfärdat föreskrifter om bl.a. upprättande och utfärdande av intyg och om officiella veterinärer.

Ny lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

Den 1 januari 2010 träder en ny lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård i kraft som ersätter den nuvarande behörighetslagen (prop. 2008/09:94, bet. 2008/09: MJU20, rskr. 2008/09:197). Genom den nya lagen legitimeras, förutom veterinärer, även djursjukvårdare. Den skyddade yrkestiteln är djursjukskötare. För hovslagare och för humanmedicinska legitimationsyrken införs en behörighetsreglering genom ett godkännandeförfarande. De behörighetsreglerade yrkesutövarna benämns djurhälsopersonal.

I lagen finns bestämmelser om skyldigheter och ansvar för djurhälsopersonal. De ska bl.a. arbeta i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Det blir även möjligt att delegera arbetsuppgifter mellan personer som tillhör djurhälsopersonalen. Lagen innehåller också bestämmelser om begränsningar i rätten att vidta åtgärder för den som yrkesmässigt arbetar inom djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälsopersonalen. En sådan person får t.ex. inte utföra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur.

I lagen finns bestämmelser om tillsyn över den som tillhör djurhälsopersonalen. Jordbruksverket och länsstyrelserna är tillsynsmyndigheter. Lagen innehåller även bestämmelser om disciplinpåföljd och återkallelse av behörigheter. Det införs också en möjlighet att besluta om en treårig prøvotid för fortsatt behörighet. En sådan prøvotid ska bl.a. meddelas den som varit oskicklig i utövningen av sitt yrke. Frågor om disciplinpåföljd,

beslut om provotid och återkallelse av behörighet m.m. ska prövas av Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård. Lagen innehåller vidare bestämmelser om nämnden och handläggningen i nämnden.

I lagen finns straffbestämmelser, bl.a. för den som yrkesmässigt arbetar inom djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälsopersonalen och som bryter mot begränsningarna i rätten att behandla djur eller som vid sådan verksamhet skadar eller framkallar fara för skada på ett djur oavsett om skadan beror på olämplig behandling eller på dröjsmål med veterinär vård.

4.3 Smittskydd

Allvarliga smittsamma djursjukdomar (epizootier) kan orsaka lidande för djuren samt stora ekonomiska förluster till följd av bl.a. produktionsstörningar. Det finns smittämnen som på ett naturligt sätt kan spridas mellan djur och människa (zoonoser), ofta via livsmedel. Många zoonoser kan leda till allvarlig sjukdom hos människor, t.ex. salmonella och tuberkulos. Åtgärder för att förhindra smittspridning mellan djur och från djur till människor och för att minska skadeverkningarna av smittämnen fastställs i epizootilagen (1999:657), bisjukdomslagen (1974:211), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. samt lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. Vidare finns bemyndiganden att från smittskyddssynpunkt meddela föreskrifter om in- och utförsel av varor i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor. Bestämmelser om åtgärder för att förebygga spridning mellan djur och människor, livsmedel och andra objekt finns även i smittskyddslagen (2004:168), livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa samt i miljöbalken.

Epizooti- och zoonoslagstiftningen

De allvarligaste sjukdomarna hos djur regleras i epizootilagen och zoonoslagen. Med epizooti menas en smittsam djursjukdom som sprids genom smitta bland djur eller från djur till människa och som utgör ett potentiellt, allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller som kan medföra allvarliga ekonomiska förluster för samhället. Bestämmelser om förebyggande och bekämpande av utbrott av flera epizootiska sjukdomar är harmoniserade inom EU och omfattas av epizootilagstiftningen. Jordbruksverket har i verkställighetsföreskrifter angett vilka sjukdomar som omfattas av lagen. Dessa sjukdomar finns normalt inte i Sverige och syftet med samhällets åtgärder vid ett sjukdomsutbrott är att utrota sjukdomen.

I epizootilagen finns bestämmelser om hur misstänkta och konstaterade fall av sjukdomar ska hanteras och vilka åtgärder som ska vidtas. Lagen kompletterar även de EG-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde. Enligt lagen är djurägaren skyldig att anmäla ett misstänkt fall av sjukdomsutbrott till en veterinär. Veterinären är skyldig att omedelbart undersöka djuret för att fastställa sjukdomens art och vidta

åtgärder för att förhindra att smitta sprids. Vidare ska veterinären skyndsamt underrätta Jordbruksverket och länsstyrelsen. Epizootilagen innehåller även bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter för att förhindra smittspridning genom att spärra av områden och förbjuda transporter till, från och inom dessa, att besluta om slakt eller avlivning av djur, smittrening, vaccination av djur, undersökning av djur, m.m. I epizootilagen finns även bestämmelser om ersättning till djurägare vid utbrott av epizootier. Av epizootiförordningen (1999:659) framgår att Jordbruksverket leder och samordnar bekämpning av epizootier.

När det gäller salmonella, som är den enda sjukdomen som regleras i zoonoslagen, saknas realistiska möjligheter till utrotning varför åtgärderna i lagen syftar till att förebygga och begränsa förekomsten av sjukdomen. Med zoonoser avses i zoonoslagen sjukdomar och smittämnen hos djur som kan spridas naturligt till människa och som inte omfattas av epizootilagen. Enligt zoonoslagen är djurägaren bl.a. skyldig att låta sina djur undersökas på dennes bekostnad. För veterinären gäller även enligt zoonoslagen skyldigheten att undersöka djuret för att fastställa vilken sjukdom det rör sig om, att underrätta Jordbruksverket och länsstyrelsen att göra vad som är nödvändigt för att förhindra smittspridning. Djurägaren är skyldig att medverka till detta.

Lagen om provtagning på djur

Lagen om provtagning på djur, m.m. innehåller bl.a. bestämmelser om kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar, om åtgärder för att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar, om kontroll av vissa ämnen och rests substanser, främst läkemedel samt bestämmelser om märkning och registrering av djur. Lagen kompletterar även de EG-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde.

I lagen föreskrivs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning för att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera smittsamma djursjukdomar eller förekomsten av rests substanser och andra ämnen i djur och djurprodukter. Sådan provtagning eller undersökning ska utföras av veterinär eller annan person som utses av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även meddela föreskrifter om vad en veterinär ska iaktta i fråga om skyldighet att anmäla och rapportera misstänkta eller inträffade fall av smittsamma djursjukdomar. I lagen finns också bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet att besluta om åtgärder, såsom avlivning av djur, för att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar.

Med stöd av lagen har Jordbruksverket meddelat föreskrifter om bl.a. märkning, journalföring och registrering av djur.

4.4 Djurskydd

Djurskyddslagstiftningen

I djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539) finns grundläggande bestämmelser om vård och behandling av husdjur och försöksdjur och andra djur om de hålls i fångenskap. Lagen kompletterar även de EG-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde.

Enligt 2 § djurskyddslagen ska djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Lagen innehåller grundläggande bestämmelser om hur djur ska hållas och skötas. Av 4 § framgår att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sätt som främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Av 9 § framgår bl.a. att ett djur som är sjukt, skadat eller på annat sätt genom sitt beteende visar tecken på ohälsa snarast ska ges nödvändig vård. I 10 § finns bestämmelser om att operativa ingrepp på och injektioner till djur endast får ske när det är befogat av veterinärmedicinska skäl. Från förbudet mot operativa ingrepp och injektioner som inte är befogade av veterinärmedicinska skäl finns dock vissa undantag, bl.a. för kastrering och ID-märkning. I 11 § föreskrivs vidare att för operativa ingrepp på eller injektioner till djur ska en veterinär anlitas. Detsamma gäller även annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur om behandlingen kan orsaka lidande som inte är obetydligt. Från den 1 januari 2010 gäller att veterinär eller annan som tillhör djurhälsopersonalen ska anlitas för sådana åtgärder (prop. 2008/09:94, bet. 2008/09: MJU20, rskr. 2008/09:197). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock meddela undantag från kravet på att anlita veterinär.

Det finns särskilda bestämmelser om bl.a. avel, hur djur som förs till slakt ska behandlas, tillståndsplikt för viss djurhållning samt om användning av försöksdjur. Det finns vidare särskilda regler om tävling med och förevisning av djur, se nedan.

Från den 1 januari 2009 är det länsstyrelsen som utövar den operativa djurskyddskontrollen medan Jordbruksverket har ett centralt kontrollansvar. Lagen innehåller även bestämmelser om omhändertagande av djur, djurförbud, straff och överklagande.

Ban- och tävlingsveterinärer

Enligt 17 § djurskyddslagen får djur inte tränas för eller användas vid tävlingar eller annan förevisning för allmänheten på ett sätt så att de utsätts för lidande. Förevisning för allmänheten kan t.ex. avse film- och TV-inspelning eller cirkusföreställning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om sådan användning av djur. Vidare framgår av 18 § att ett djur som deltar i tävling på tävlingsbana inte får utsättas för dopning eller andra otillbörliga åtgärder som påverkar djurets prestationsförmåga eller temperament.

Enligt 33 § djurskyddsförordningen ska det vid offentlig tävling med djur finnas en veterinär som har förordnats av Jordbruksverket, eller om myndigheten bestämmer det, av länsstyrelsen. Veterinären ska före täv-

lingen besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren. Om det finns särskilda skäl får Jordbruksverket föreskriva eller för särskilt fall medge undantag från dessa krav. Om djur utsätts eller kan antas bli utsatta för skada eller annat lidande ska veterinären med omedelbar verkan helt eller delvis förbjuda tävlingen eller förbjuda att ett visst djur deltar i tävlingen. Av paragrafen framgår vidare att Jordbruksverket får meddela närmare föreskrifter för veterinären och att myndigheten fastställer ersättning till denne. Ersättningen ska betalas av den som anordnar tävlingen. Av 34 § djurskyddsförordningen framgår vidare att Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om hur djur får tränas och användas vid tävling och hur tävlingen får genomföras.

De detaljerade bestämmelserna om den veterinära kontrollen vid tävlingar med djur återfinns i föreskrifter utfärdade av Djurskyddsmyndigheten. Således anges i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2005:2) om träning och tävling med djur vad som avses med t.ex. tävling och tävlingsområde, skyldigheter för den som tävlar med djur, tävlingsarrangörernas skyldigheter och de särskilda bestämmelser som gäller för tävling med hund. I Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:25) om undantag från kravet på veterinär medverkan vid offentlig tävling med djur anges t.ex. vid vilka offentliga tävlingar som veterinärens medverkan kan inskränkas till att före tävlingen besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren samt att ombesörja åtgärder som föranleds av besiktningen och vilka tävlingar som får genomföras utan medverkan av en tävlingsveterinär. I den senare föreskriften anges också vad som avses med begreppet tävlingsveterinär, nämligen ”veterinär som har anställts av Djurskyddsmyndigheten för uppgifter enligt 33 § djurskyddsförordningen och dessa föreskrifter”. En särskild kategori av tävlingsveterinärer benämns banveterinärer. Med detta begrepp avses veterinärer som är anställda av Jordbruksverket och tjänstgör vid tävlingsbanor där totalisatorspel förekommer. I Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2005:1) om dopning m.m. av djur vid träning eller tävling finns bl.a. bestämmelser om karenstider för hästar innan dessa får tränas eller delta i tävling när de har behandlats med läkemedel eller annat ämne eller har genomgått viss operativ behandling.

4.5 Lagstiftning avseende officiella veterinärer

Officiella veterinäruppgifter är uppgifter som enligt EG:s livsmedels- och veterinärlagstiftning ska utföras av en av den behöriga myndigheten utsedd veterinär.

Officiell veterinär inom livsmedelsproduktionen

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel (EUT L 139, 30.4.2004, s. 206, Celex 32004R0854) innehåller bestämmelser om officiella veterinärer inom

livsmedelsproduktionen. Officiell veterinär definieras i förordningen som veterinär med behörighet att i enlighet med denna förordning arbeta som officiell veterinär och som utses av den behöriga myndigheten. Behörig myndighet är på detta område Livsmedelsverket. För att komma i fråga för befattningen officiell veterinär krävs enligt förordningens bilaga I att en officiell veterinär ska ha avlagt prov som visar att veterinären har nödvändiga kunskaper.

Huvuduppgiften för de officiella veterinärerna inom livsmedelsproduktionen är enligt artikel 4.3 i förordningen, att utföra de kontrollåtgärder som ska ske före, under och efter slakt. Dessa innefattar bl.a. hygien- och djurskyddsaspekter. Detaljerade regler om vad som ska kontrolleras och hur kontrollen ska gå till finns i bilaga I till förordningen. I livsmedelslagen (2006:804) och djurskyddslagen (1988:534) finns bestämmelser som kompletterar förordningen.

Officiella veterinäruppgifter vid handel med djur och djurprodukter m.m.

De uppgifter som ankommer på officiell veterinär vid bl.a. internationell handel med djur och djurprodukter varierar och regleras i ett stort antal EG-rättsakter.

De utför kontroller och utfärdar intyg vid handel av levande djur mellan medlemsstater, se exempelvis rådets direktiv 90/426/EEG av den 26 juni 1990 om djurhälsovillkor vid förflyttning och import av hästdjur från tredje land (EUT L 3, 5.1.2005, s. 1, Celex 32005R0001) senast ändrad genom rådets direktiv 2008/73/EG (EUT L 219, 14.8.2008, s. 40, Celex 32008L0073) och rådets direktiv 92/65/EEG av den 13 juli 1992 om fastställande av djurhälsokrav i handeln inom och importen till gemenskapen av djur, sperma, ägg (ova) och embryon som inte faller under de krav som fastställs i de specifika gemenskapsregler som avses i bilaga A.I till direktiv 90/425/EEG (EGT L 268, 14.9.1992, s. 54, svensk specialutgåva, område 3, volym 45, s. 53, Celex 31992L0065) senast ändrad genom rådets direktiv 2008/73/EG (EUT L 219, 14.8.2008, s. 40, Celex 32008L0073).

Officiella veterinärer ska vidare utföra vissa kontroller vid långa djurtransporter enligt rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97 (EUT L 3, 5.1.2005, s. 1, Celex 32005R0001).

Officiella veterinärer ansvarar även för veterinärkontroller vid gränskontrollstationer, se bl.a. rådets direktiv 97/78/EG av den 18 december 1997 om principerna för organisering av veterinärkontroller av produkter från tredje land som förs in i gemenskapen (EGT L 24, 30.1.1998, s. 9, Celex 31997L0078) senast ändrad genom rådets direktiv 2006/104/EG (EUT L 363, 20.12.2006, s. 352, Celex 32006L0104).

Det finns även föreskrifter om åtgärder som ska vidtas av officiell veterinär i samband med utbrott av en smittsam djursjukdom, se bl.a. rådets direktiv 2000/75/EG av den 20 november 2000 om fastställande av särskilda bestämmelser om åtgärder för bekämpning och utrotning av bluetongue (EGT L 327, 22.12.2000, s. 74, Celex 32000L0075) senast ändrad

genom rådets direktiv 2008/73/EG (EUT L 219, 14.8.2008, s. 40, Celex 32008L0073).

I rådets direktiv 96/93/EG av den 17 december 1996 om certifiering av djur och animaliska produkter (EGT L 13, 16.1.1997, s. 28, Celex 31996L0093) finns bestämmelser om intygsgivare som syftar till att säkerställa att medlemsstaterna har fullt förtroende för den certifiering som utförs enligt EG:s veterinärlagstiftning. Med intygsgivare avses i direktivet den officiella veterinär eller, om det stadgas i veterinärlagstiftningen, varje annan person som har tillstånd från behörig myndighet att underteckna de intyg som föreskrivs i nämnda lagstiftning. Enligt direktivet ska den behöriga myndigheten bl.a. säkerställa att intygsgivarna har tillräcklig kännedom om veterinärlagstiftningen och allmänt sett är informerade om de regler som ska följas. Detta är nödvändigt för att upprätta och utfärda intyg och om arten och omfattningen av de undersökningar, tester eller prover som behöver utföras före certifieringen, att intygsgivarna inte intygar fakta som de inte personligen har kännedom om eller som de inte kan kontrollera.

I direktivet föreskrivs vidare att de behöriga myndigheterna ska säkerställa att certifieringen är tillförlitlig. I synnerhet ska de se till att de intygsgivare som de utser är opartiska och är medvetna om innehållet i varje intyg som de undertecknar.

Dessutom föreskrivs att den behöriga myndigheten ska kunna fastställa sambandet mellan intyg och intygsgivare och se till att en kopia av varje intyg som utfärdas finns tillgänglig under en tid som bestäms av myndigheten. Medlemsstaterna ska även utföra nödvändiga kontroller för att förhindra att falska intyg eller intyg som kan vara vilseledande utfärdas samt vidta lämpliga sanktioner mot varje enskilt fall av falsk eller bedräglig certifiering som de får vetskap om. Den behöriga myndigheten ska, i synnerhet om det visar sig att en intygsgivare med vett och vilja har utfärdat ett bedrägligt intyg, vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att den berörda personen inte kan upprepa sin handling.

Bestämmelser som kompletterar EG-förordningarna på området samt genomför EG-direktiven finns i djurskyddslagen (1988:534), epizootilagen (1999:657), livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. och lagen (2006:807) om kontroll av husdjur samt i förordningar och myndighetsföreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar. Bestämmelser om officiella veterinärer finns även i föreskrifter meddelade med stöd av lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor. I förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m. har regeringen bemyndigat Jordbruksverket att utfärda föreskrifter om bl.a. officiell veterinär, krav på särskilt tillstånd och undersökning, karantänsvistelse och om andra villkor för handel med djur och djurprodukter. I förordningen (1994:542) om utförsel av levande djur, m.m. har Jordbruksverket bemyndigats att utfärda föreskrifter om de villkor som ska vara uppfyllda för att djur ska få föras ut ur landet när det gäller t.ex. besiktning genom officiell veterinär, djurhälsointyg och ID-märkning av djur.

Av Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1997:127) om officiella veterinärer framgår att en officiell veterinär är en veterinär som efter särskilt förordnande får utföra sådana i förordnandet närmare angivna arbetsuppgifter som ska utföras av en officiell veterinär. Verket kan besluta

att distriktsveterinär ska vara officiell veterinär. Annan veterinär kan också efter ansökan förordnas att vara officiell veterinär. Detta förutsätter enligt 2 § 2 stycket i nämnda föreskrifter att det finns behov av bistånd med officiella veterinäruppgifter från veterinär som inte är distriktsveterinär.

Rådets direktiv 96/93/EG om certifiering av djur och animaliska produkter är införlivat i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1997:126) om upprättande och utfärdande av intyg.

I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1996:25) om veterinära kontroller, m.m. vid handel med länder som ingår i Europeiska unionen (EU) finns föreskrifter om de uppgifter som officiella veterinärer ska utföra. I enlighet med dessa föreskrifter ska den officielle veterinären förvisa sig om att ursprungsbesättningen eller anläggningen är registrerad hos Jordbruksverket för utförsel när detta krävs. I samband med utförseltillfället ska den officielle veterinären utfärda djurhälsointyg varav ska framgå att djuren uppfyller alla hälsokrav som gäller inom EU. Vid införsel av djur från EU-länder ska den officielle veterinären, efter egen bedömning eller på begäran av Jordbruksverket, göra stickprovskontroller på de importerade djuren.

Jordbruksverket har även utfärdat särskilda föreskrifter om in- respektive utförsel av bl.a. djurslagen nötkreatur och gris, häst, får och getter, fjäderfä, kläckägg samt av sällskapsdjur. Införsel av övriga djurslag samt sperma, ägg och embryon från övriga djurslag, regleras i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1996:24) om införsel av djur, sperma, ägg och embryon. I de flesta fall krävs medverkan av en officiell veterinär. Införsel av djur och djurprodukter från tredje land får ske endast vid en godkänd gränskontrollstation på vissa orter i Sverige.

4.6 Statsstöd

Inom gemenskapen finns bestämmelser om statligt stöd vilka har betydelse för bl.a. den ersättning som utgår för jour- och smittskyddsberedskap samt för att upprätthålla veterinär verksamhet i djurglesa områden. Särskilt ska beaktas kommissionens beslut 2005/842/EG av den 28 november 2005 om tillämpningen av artikel 86.2 i EG-fördraget på statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L 312, 29.11.2005, s. 67, Celex 32005D0842) och gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster (2005/C297/04) (EUT C 297, 29.11.2005, s. 4, Celex 52005XC1129(01)).

I artikel 86.2 i fördraget anges att företag som har anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller som har karaktären av fiskala monopol ska vara underkastade reglerna i fördraget, inklusive bestämmelserna om statsstöd. Enligt artikel 86.2 är det dock tillåtet att göra undantag från reglerna om vissa kriterier är uppfyllda. För det första ska det finnas en officiell handling genom vilken staten ger ett företag ansvaret för utförande av vissa uppgifter. För det andra ska de uppgifter som företaget anförtros avse en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. För det tredje ska undantaget vara nödvändigt för att uppgifterna

ska kunna utföras och det ska vara proportionerligt i förhållande till syftet. Dessutom får inte utvecklingen av handeln påverkas i en omfattning som strider mot gemenskapens intresse. Ur gemenskapsrättslig synvinkel har det inte någon betydelse om tjänsten utförs av det offentliga eller av det privata.

Om ett stöd inte uppfyller kraven i artikel 86.2 i fördraget gäller alltså artiklarna 87–89 i fördraget om statligt stöd. Det innebär att stöd från det allmänna inte får lämnas till ekonomisk verksamhet om det snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen genom att gynna viss verksamhet, vissa företag eller viss produktion på ett sätt som är oförenligt med den gemensamma marknaden.

Statligt stöd ska som huvudregel förhandsanmälas till kommissionen innan det får betalas ut. Kommissionen tar i så fall ställning till om den anser att stöd kan lämnas. Kommissionen har i riktlinjer och rambestämmelser angett under vilka omständigheter som den anser att stöd kan anses vara förenligt med den gemensamma marknaden. Ett exempel på sådana riktlinjer är gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster (2005/C297/04).

Vissa former av statligt stöd har i EG-förordningar eller i EG-beslut bedömts vara förenliga med den gemensamma marknaden. Stödet behöver i så fall inte anmälas till kommissionen. Som exempel kan stöd som avser mindre belopp (de s.k. reglerna om stöd av mindre betydelse eller de minimis) och kommissionens beslut 2005/842/EG om tillämpningen av artikel 86.2 i EG-fördraget nämnas. I vissa fall ska kommissionen underrättas om stödet och information om stödet publiceras innan det får betalas ut.

I kommissionens beslut 2005/842/EG om tillämpningen av artikel 86.2 i EG-fördraget anges på vilka villkor som viss ersättning för offentliga tjänster som ges till företag, som anförtrots att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, ska anses vara förenlig med den gemensamma marknaden. Ersättning som uppfyller villkoren i kommissionens beslut undantas från kravet på förhandsanmälan. Beslutet utgår från de kriterier (Altmarkkriterierna) som EG-domstolen ställer upp i domen i målet C-280/00, Altmark Trans GmbH och Regierungspräsidium Magdeburg mot Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (REG 2003, s. 1–7747). Av beslutet framgår bl.a. att skyldigheten att utföra tjänsten ska vara klart definierad, ersättningen för uppdraget ska baseras på i förväg fastställda kriterier som är objektiva och transparenta, ersättningen får inte överstiga vissa beloppsgränser och ersättningen får inte vara större än vad som är nödvändigt för att täcka kostnaderna som har orsakats av fullgörandet av uppdraget. En rimlig vinst är dock möjlig. Medlemsstaterna har en skyldighet att kontinuerligt kontrollera så att inte någon överkompensation sker. Eventuell överkompensation ska betalas tillbaka. Överkompensation som är mindre än 10 % av den årliga ersättningen för uppdraget får dock föras över till nästa ettårsperiod och dras av från den ersättning som ska betalas för den perioden.

Om ersättningen för utförandet av en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse inte följer villkoren i beslut 2005/842/EG måste stödet anmälas till kommissionen. För att stödet ska få lämnas måste det vara förenligt med gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster (2005/C297/04). Även rambestämmelserna baseras på

Altmarkkriterierna. Det innebär att; 1) företaget som får stödet ska ha ålagts skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och dessa ska vara klart definierade i en officiell akt, 2) kriterierna utifrån vilka ersättningen beräknas ska vara fastställda i förväg och på ett objektivet och öppet sätt, 3) ersättningen får inte överstiga vad som krävs för att täcka hela eller delar av de kostnader som har uppkommit i samband med skyldigheten att tillhandahålla den allmännyttiga tjänsten med hänsyn tagen till de intäkter som därvid erhållits och till en rimlig vinst och 4) då företag som ges ansvaret att tillhandahålla den allmännyttiga tjänsten inte har valts ut genom ett offentligt anbudsförfarande ska storleken på den nödvändiga ersättningen fastställas på grundval av en undersökning av de kostnader som har varit aktuella för ett genomsnittligt välskött företag. Rambestämmelserna utvecklar EG-domstolens kriterier, bl.a. om vilka uppgifter som ska finnas i den officiella handlingen som anger skyldigheten att tillhandahålla tjänsten och hur ersättningens storlek ska beräknas.

5 Nuvarande organisation

5.1 Veterinärsektorn i huvuddrag

Med veterinärsektorn avses här den del av djursjukvården som kräver veterinärkompetens. Enligt Veterinärutredningen finns det ca 1 000 företag i den svenska veterinärsektorn. Bland dessa finns såväl små som större företag. Överlag kännetecknas dock veterinärsektorn av många mycket små företag. En majoritet av företagen inom veterinärsektorn har få eller inga anställda. De fyra största företagen i branschen är vid sidan om den statliga distriktsveterinärorganisationen, ATG-hästklinikerna med ca 110 anställda, Regiondjursjukhuset i Strömsholm AB med ett hundratal anställda, Blå Stjärnan Djursjukhus AB med ett åttiotal anställda samt Regionsjukhuset i Bagarmossen AB med drygt 70 anställda. Distriktsveterinärorganisationen har ca 380 anställda varav drygt 330 är veterinärer.

Den enskilt största aktören på marknaden är den statliga distriktsveterinärorganisationen som beskrivs i avsnitt 5.2. Distriktsveterinärorganisationen omsatte 2005 drygt 400 miljoner kr och 2008 ca 500 miljoner kr. Det finns ca 300 aktiebolag som bedriver veterinärverksamhet. Dessa omsatte, enligt Veterinärutredningen, tillsammans ca 1 664 miljoner kr 2005. Enligt Veterinärutredningen finns det därutöver ca 750 enskilda veterinärfirmor i landet, dvs. privatpraktiserande veterinärer som bedriver verksamhet i form av enskilda firmor, handels- eller kommanditbolag, vilka tillsammans omsatte ca 225 miljoner kr 2005. Företagen inom veterinärsektorn kan således beräknas omsätta knappt 2,5 miljarder kr per år i Sverige.

I huvudsak kan veterinärföretagen indelas i kategorierna regiondjursjukhus, djursjukhus, veterinärkliniker, veterinärstationer och enskilda privatpraktiserande veterinärer. Kategorierna överlappar delvis varandra. Enskilda privatpraktiker kan bedriva en egen verksamhet i form av bolag eller enskild firma och samtidigt ingå i ett samarbete med en veterinär-

klinik eller en veterinärstation. Företagen inom alla kategorier kan ha en varierande spridning i verksamheten i fråga om djurslag. Ett stort antal veterinärinrättningar av alla slag erbjuder allmänpraktik på sällskapsdjur.

Inom veterinärsektorn råder regionala variationer i strukturen. Strukturen på de olika marknaderna för veterinärtjänster i en region är direkt beroende av befolknings- och djurtätheten i regionen. Det gäller både veterinärtätheten och vilka aktörer som finns. Desto färre djur det finns i en region och desto mer glesbefolkad regionen är, ju mer dominerande är distriktsveterinärerna i detta område. I sådana regioner är sällskapsdjur och häst de klart dominerande djurslagen i distriktsveterinärernas verksamhet med t.ex. 80 % sällskapsdjur, 10 % häst och 10 % lantbruksdjur i Norrbottens län.

Det finns skilda begrepp för att beskriva olika typer av vård såsom primärvård, öppen och sluten vård, djursjukvård och djurhälsovård samt veterinär fältverksamhet. Med den primära djursjukvården avses den del av den öppna vården som svarar för djurens behov av sådan grundläggande medicinsk behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver djursjukhusens medicinska och tekniska resurser eller annan särskild kompetens.

Vård i samband med besök hos en veterinär är öppen vård. Den öppna vården sker i regel inom den primära djursjukvården. Med sluten vård avses däremot vård av inneliggande patienter.

Inom begreppet djursjukvård faller åtgärder såsom utredning och behandling av uppkomna sjukdomar eller skador. Begreppet innefattar även åtgärder i samband med dräktighet och förlossning.

Med djurhälsovård avses åtgärder som ska förebygga sjukdom och ohälsa hos djur, t.ex. rådgivning, allmänna hälsokontroller, vaccinationer och andra åtgärder som inte är direkt avsedda att behandla ett sjukdomstillstånd. Djurhälsovård kan bedrivas för ett fåtal djur eller, som förekommer inom lantbrukssektorn, i organiserade djurhälsovårdsprogram som i huvudsak bedrivs inom ramen för av Jordbruksverkets fastställda hälsokontrollprogram.

Veterinär fältverksamhet är en ambulerande veterinärverksamhet, som i samband med gårds- eller hembesök bedrivs utanför den ordinarie kliniken eller veterinärmottagningen och avser häst och lantbrukets djur.

5.2 Nuvarande myndighetsorganisation

Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), Veterinära ansvarsnämnden och länsstyrelserna är de myndigheter som är ansvariga för eller delaktiga i arbetet med djursjukvård och djurhälsovård. Livsmedelsverket ansvarar för officiella veterinärer vid slakterier.

Jordbruksverket

Jordbruksverket ska bl.a. säkerställa ett gott hälsotillstånd hos husdjuren och förebygga spridning av och bekämpa smittsamma djursjukdomar (förordningen [2007:1042] med instruktion för Statens jordbruksverk). Vidare ska Jordbruksverket enligt samma förordning ansvara för

distriktsveterinärorganisationen. Jordbruksverket har också tillsammans med länsstyrelserna ansvaret för tillsynen över den veterinära yrkesutövningen.

Jordbruksverket har delat upp de veterinära frågorna inom sitt ansvarsområde på två avdelningar: avdelningen för djurskydd och hälsa samt distriktsveterinäravdelningen. Med fokus på djur- och folkhälsa samt en uthållig miljö arbetar avdelningen för djurskydd och hälsa med frågor om djurskydd, avel, biologisk mångfald, foder, animaliska biprodukter, smittskyddsfrågor och veterinära frågor. I uppgiften ingår bl.a. att leda insatser för kontroll och bekämpning av smittsamma djursjukdomar. Avdelningen ansvarar också för den centrala tillsynen över veterinär yrkesutövning. Inom Jordbruksverkets ansvarsområde utser avdelningen för djurskydd och hälsa officiella veterinärer för myndighetsutövning samt anställer veterinärer som verkar som ban- eller tävlingsveterinärer enligt djurskyddslagstiftningen.

Distriktsveterinäravdelningen är distriktsveterinärernas administrativa enhet på Jordbruksverket. Avdelningen samordnar verksamheten för distriktsveterinärstationerna runt om i landet. Genom distriktsveterinärerna ska Jordbruksverket tillhandahålla en kostnadseffektiv rikstäckande akut djursjukvård, epizootiberedskap och förebyggande djurhälsovård primärt för jord- och skogsbrukets djur. Alla djur ska få djursjukvård om det finns djurskyddsskäl eller där annan veterinärvård inte kan anvisas, oavsett tidpunkt på dygnet. Distriktsveterinärerna deltar också i kontroll- och bekämpningsprogram samt utför officiella veterinäruppdrag som innefattar myndighetsutövning.

Det finns 68 distriktsveterinärstationer i landet. Av den totala omsättningen av veterinära tjänster i Sverige under 2007 stod distriktsveterinärerna för ca 12 % och privatpraktiserande veterinärer för ca 88 % enligt Jordbruksverket. Distriktsveterinärernas andel har minskat under de senaste åren. Däremot har den totala omsättningen för veterinära tjänster ökat med drygt 10 % per år under de senaste åren. Antalet behandlingar av lantbrukets djur är relativt konstant trots att djurantalet minskar. Däremot minskar antalet förrättningar gällande lantbrukets djur som en följd av att besättningsstorlekarna blir större. Distriktsveterinärernas andel av dessa förrättningar är ca 50 %. Behandlingarna av sällskapsdjur och sporthästar har ökat som en följd av att denna marknad ökar totalt.

Distriktsveterinärorganisationen finansieras huvudsakligen av de avgifter som djurägarna betalar. År 2008 bestod finansieringen till 79 % av djurägarnas avgifter och till 21 % av skattemedel. Det statliga anslaget var 98,5 miljoner kr 2008. Anslaget ska täcka merkostnader som uppstår för att organisationen ska finnas i mindre djurtäta områden och upprätthålla dygnstäckande jour i hela landet för akut djursjukvård och beredskap mot smittsamma sjukdomar. Anslaget ska även finansiera vissa andra akuta myndighetsavgifter. Det statliga stödet för djursjukvård till avlägset boende djurägare är en del av anslaget.

Statens veterinärmedicinska anstalt

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) är rådgivande expert- och serviceorgan i smittskyddsfrågor till Jordbruksverket samt till andra myn-

digheter och till enskilda (förordningen [2007:1044] med instruktion för Statens veterinärmedicinska anstalt). Myndigheten utreder smittsamma sjukdomars uppkomst, orsak och spridningssätt och medverkar till att förebygga och bekämpa sådana sjukdomar. Därutöver är SVA nationellt veterinärmedicinskt referenslaboratorium.

Länsstyrelserna och Veterinära ansvarsnämnden

Länsstyrelserna, genom bl.a. länsveterinärerna, har uppgifter i fråga om djurskydd och veterinära frågor (förordningen [2007:825] med länsstyrelseinstruktion), bl.a. när det gäller ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar på regional nivå. Länsstyrelserna utövar vidare offentlig kontroll över djurskyddet enligt djurskyddslagstiftningen. Vidare utövar länsstyrelserna den operativa tillsynen över den veterinära yrkesutövningen.

Veterinära ansvarsnämnden prövar frågor om disciplinansvar för veterinärer enligt lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket. Som anförts i avsnitt 4.2 kommer nämnden att från den 1 januari 2010 ersättas av Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

Livsmedelsverket

Livsmedelsverket ska arbeta aktivt för säkra livsmedel av hög kvalitet, redlighet i livsmedelshandlingen och bra matvanor (förordningen [2007:1043] med instruktion för Livsmedelsverket). Till Livsmedelsverket hör de veterinärer som vid slakterier utför offentlig kontroll av levande djur och kött. Se mer om detta nedan.

5.3 Smittskyddsorganisationen

Allmänt om smittskydd

Som anförts ovan i avsnitt 4.3 grundar sig statens ansvar för att förebygga och bekämpa djursjukdomar och andra smittämnen i flertalet fall på EG-rättslig lagstiftning. I ett antal EG-rättsakter föreskrivs vilka åtgärder som ska vidtas för att förebygga och bekämpa enskilda allvarliga djursjukdomar.

Det är viktigt att det internationella smittläget fortlöpande bevakas, så att det ges tid för förberedelser inför spridning av sjukdomar i närområdet. Denna bevakning utförs dels av internationella organ som t.ex. Världorganisationen för djurhälsa (OIE), dels av EU. Inom Sverige sköts den internationella bevakningen främst av SVA och Jordbruksverket, som tar del av information från de internationella organen.

Jordbruksverkets roll

Jordbruksverket har enligt epizootiförordningen (1999:659) det yttersta operativa ansvaret för ledning och samordning av förebyggande åtgärder och för bekämpning av smittsamma djursjukdomar. Basorganisationen i fält utgörs av distriktsveterinärerna inom Jordbruksverket. Det ska dock noteras att samtliga veterinärer enligt epizootilagen (1999:657) är skyldiga att anmäla misstänkta fall av epizootisk sjukdom och att vidta de första skyddsåtgärderna på plats. Flera olika myndigheter med en expertroll, eller med samverkande och samrådande uppgifter, är knutna till Jordbruksverkets smittskyddsorganisation, t.ex. SVA, Polisen, Livsmedelsverket och länsstyrelserna.

Kännetecknande för organisationen är att den ska kunna tas i anspråk endast i den utsträckning som behövs i det enskilda fallet. Organisationens storlek beror på utbrottets art och omfattning. I ett inledande skede när det finns en första sjukdomsmisstanke eller ett enstaka bekräftat fall hanteras ärendet i regel inom Jordbruksverkets avdelning för djurskydd och hälsa. Avdelningen leder och amordnar insatsen och fältarbetets sköts i första hand av distriktsveterinärer. Samråd och samverkan sker i den utsträckning som behövs med andra myndigheter och organisationer.

Om utbrottet ökar i omfattning eller när en allvarlig epizootisk sjukdom konstateras, såsom mul- och klövsjuka, inrättas en nationell ledningscentral. Distriktsveterinärerna svarar även nu för fältarbetet. Ledningscentralen har en ledningsgrupp som leder och samordnar arbetet. Gruppen svarar för bl.a. bekämpningsstrategier beslutar om informationsstrategier, ekonomi, personalfrågor utvärdering och information till Europeiska kommissionen. Ledningsgruppen leds av Jordbruksverkets chefsveterinär och i gruppen ingår även ledningscentralens chef och gruppchefer för olika kontaktgrupper inom ledningscentralen. Inom den nationella ledningscentralen finns också flera stödfunktioner såsom ett sekretariat och en informationsfunktion.

Vid större utbrott inrättas även en eller flera lokala operativa ledningscentraler, vilka ansvarar för det direkta bekämpningsarbetet. Deras övergripande uppgift är att leda och samordna verksamheten lokalt och regionalt, att se till att centrala beslut och riktlinjer efterlevs samt att fatta beslut i vissa enskilda frågor rörande t.ex. om transportförbud.

Antalet operativa ledningscentraler beror på utbrottets omfattning och geografiska utbredning. På den operativa ledningscentralen finns en stab med en ledningsgrupp samt fältgrupper som utför de rent praktiska arbetsuppgifterna, såsom smittspårning, provtagning, avlivning och smittrening. Cheferna för de operativa ledningscentralerna utgörs i första hand av för uppgiften särskilt utbildade distriktsveterinärer. Även i övrigt bemannas fältgrupperna i stor utsträckning av särskilt utbildade distriktsveterinärer. Fältgrupperna består dock även av andra personalkategorier såsom husdjurstekniker och djursjukvårdare som tillfälligt anställs av Jordbruksverket. Även andra personalkategorier, såsom slakteripersonal och grävmaskinister kan komma att utföra arbetsuppgifter inom smittskyddsorganisationen. Till de operativa ledningscentralerna knyts även representanter från andra myndigheter, t.ex. SVA, Polisen, länsstyrelserna och Försvarmakten.

Jordbruksverket beräknar att på en operativ ledningscentral behövs totalt 200–300 personer varav 35–60 är veterinärer.

För att förstärka möjligheten till snabba insatser vid sjukdomsutbrott tog Jordbruksverket 2004 initiativ till att bilda ett s.k. Epiteam. Epiteamet är en grupp veterinärer som efter överenskommelse med sin ordinarie arbetsgivare vid behov tillfälligt anställs av Jordbruksverket för att delta i smittskyddsarbetet. Syftet med Epiteamet är att det ska utgöra en extra resurs som snabbt kan kallas in och bli operativ vid sjukdomsutbrott. Deltagandet baseras på en särskild överenskommelse med Jordbruksverket och den ordinarie arbetsgivaren. Deltagarna har även genomgått särskild utbildning. En målsättning är att Epiteamet ska omfatta ett trettiotal veterinärer.

SVA:s roll

SVA har ett huvudansvar för diagnostik av epizootisjukdomar. I samråd med Jordbruksverket ska SVA ta fram en beredskapsplan. I planen ska redovisas vilka åtgärder som SVA ska vidta för att bekämpa epizootiutbrott. SVA ska skyndsamt underrätta Jordbruksverket och berörda länsstyrelser vid misstanke om epizootiutbrott eller när sådan sjukdom har konstaterats. På begäran av Jordbruksverket ska SVA bistå med smittutredning, göra expertbedömningar och lämna den hjälp i övrigt som behövs för att snabbt kunna spåra smittvägar och kartlägga sjukdomens utbredning.

Livsmedelsverkets roll

Även Livsmedelsverket ska i samråd med Jordbruksverket utarbeta en beredskapsplan som anger vilka åtgärder som Livsmedelsverket ska vidta för att bekämpa inträffade epizootiska sjukdomar. Livsmedelsverkets officiella veterinärer har speciella uppgifter enligt planen. De svarar bl.a. för att varningsanslag och avspärningar upprättas vid slakteri om Jordbruksverket bestämmer det. Officiella veterinärer utför också provtagningar vid slakt och avlivning enligt Jordbruksverkets instruktioner, övervakar smittrening av slakteri, transportfordon, redskap och utrustning, övervakar slakt i samband med epizootier och lastning av djurkroppar samt utarbetar saneringsplaner för slakterianläggningar. Livsmedelsverket svarar även för smittspårning om det finns risk för att produkter från en anläggning som står under Livsmedelsverkets kontroll sprider smitta.

Länsstyrelsernas roll

Länsstyrelserna har enligt förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ett generellt, regionalt lednings- och samordningsansvar för åtgärder mot djursjukdomar. I likhet med SVA och Livsmedelsverket har länsstyrelserna, i samråd med Jordbruksverket, upprättat beredskapsplaner som anger vilka åtgärder som myndigheten ska vidta för att bekämpa inträffade epizootiutbrott.

Länsstyrelserna får, efter delegering från Jordbruksverket, fatta beslut om smittförklaring, tillträdesförbud m.m. när ett utbrott av en epizootisk sjukdom misstänks eller har bekräftats. Länsstyrelserna ansvar vidare för fortlöpande tillsyn över efterlevnaden av epizootilagen.

5.4 Officiella veterinärer

Officiell veterinär är enligt EG:s lagstiftning den veterinär som utses att vara officiell veterinär av den behöriga myndigheten. De veterinärer som i dag utses som officiella veterinärer är anställda av Jordbruksverket eller Livsmedelsverket. De officiella veterinärernas uppgifter varierar och regleras i ett stort antal rättsakter (se avsnitt 4.5).

Jordbruksverket ansvarar i allt väsentligt för officiella veterinäruppgifter i fråga om djur och djurprodukter som inte är livsmedel. Hos Jordbruksverket är det vanligen distriktsveterinärer som förordnas som officiella veterinärer.

Ansvaret för den veterinärkontroll som äger rum vid gränskontrollstationer, s.k. gränskontroll, vid import av djur och animaliska produkter till EU från tredje land är delat mellan Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Livsmedelsverket ansvarar för den del som innebär importkontroll av animaliska livsmedel som förs in till EU. Jordbruksverket ansvarar för gränskontroll av djur och av djurprodukter, t.ex. djursperma och substrat som förs in från tredje land. Vid varje gränskontrollstation finns en stationsansvarig veterinär. Sammanlagt arbetar ca 15 veterinärer vid landets gränskontrollstationer.

Vid enheten för kötttillsyn vid Livsmedelsverket finns personal, officiella veterinärer och assistenter, som arbetar med kontroller i samband med slakt. Kontrollerna innefattar en besiktning av det levande djuret före slakt och en besiktning av köttet efter slakt. Enheten har ca 200 anställda. Verksamheten är spridd över hela landet och organisatoriskt indelad i sex regioner och i en centralenhet på Livsmedelsverket i Uppsala.

Vid besiktningen före slakt kontrolleras djurskydd och djurhälsa. Syftet med besiktning före slakt är att endast friska djur som inte uppvisar tecken på sjukdomar som har betydelse för människors och djurs hälsa tillåts gå till slakt. Så snart det finns misstanke om en allvarlig smittsam sjukdom hos djur ska åtgärder vidtas för att förhindra smittspridning.

Besiktning efter slakt innebär att slaktkroppen och de inre organen från de slaktade djuren granskas. Syftet med granskningen är att upptäcka förekomst av sjukdomar som har betydelse för människors eller djurs hälsa.

5.5 Ban- och tävlingsveterinärer

Förloppet vid anställning av en tävlingsveterinär kan beskrivas enligt följande. Arrangören av en tävling kontaktar själv en veterinär och stämmer av om denne kan tjänstgöra vid aktuell tävling. Efter överenskommelse med veterinären skickar arrangören en ansökan om anställning för veterinären till länsstyrelsen. Länsveterinären gör en kontroll av den tilltänkta veterinären. Ansökan skickas därefter vidare till Jordbruksverket som beslutar om veterinären ska anställas under tävlingstillfället eller inte. Det

enda krav som Jordbruksverket ställer på veterinären är att denne är behörig veterinär. Jordbruksverket skickar sedan ett beslut om anställning till veterinären. Efter avslutad tävling ska veterinären skicka in en tävlingsrapport till länsstyrelsen som använder den som underlag för statistik. Tävlingsveterinären fyller vidare i en tidrapport i tre exemplar. Arrangörsklubben erhåller en kopia och en skickas till Jordbruksverket. Debitering sker i enlighet med Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:65) om avgifter vid veterinär yrkesutövning. Utöver veterinärens arvode debiteras arrangören kostnader för resor, lönekostnadspålägg och administrativa avgifter.

Processen vid anställning av banveterinärer skiljer sig till viss del från den vid anställning av tävlingsveterinärer. Banveterinärer tillsvidareanställs av Jordbruksverket för tjänstgöring vid behov och vid viss bana. Efter behov och beroende på omfattningen av verksamheten kan en eller flera banveterinärer knytas till respektive bana. Lediga tjänster utannonseras av Jordbruksverket. Det är inte möjligt för en banveterinär att arbeta på en annan bana utan ett nytt beslut om anställning.

Ban- och tävlingsveterinärer har att agera i överensstämmelse med vad som anges i författning så att djur inte utsätts för lidande. Mera detaljerade bestämmelser för uppfyllande av det överordnade målet finns i myndighetsföreskrifter samt i arbetsordningar som har fastställts av myndigheten, t.ex. beträffande trav- och galopptävlingar eller hopptävlingar med häst.

6 Utgångspunkter för ett offentligt åtagande

Staten har sedan länge påtagit sig ett ansvar för djurens hälso- och sjukvård och därmed även för organisationen av veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Detta ansvar är kopplat till målsättningar om gott djurskydd, god djurhälsa, gott smittskydd, god folkhälsa och säkra livsmedel. Målen har kommit till uttryck i olika skrivelser och i lagstiftning på dessa områden.

I samhället finns en utvecklad förståelse för att det är viktigt att vi värnar om djuren. Enligt djurskyddslagen (1988:534) ska djur behandlas väl och skyddas från onödigt lidande och sjukdom. Av lagen framgår bl.a. att ett djur som är sjukt, skadat eller på annat sätt uppvisar tecken på ohälsa snarast ska ges nödvändig vård. Djurskydd och djurhälsa hänger således ihop. Gott djurskydd är direkt beroende av en god djurhälsa och tvärtom. I begreppet djurskydd finns dessutom en etisk dimension. Djur har ett egenvärde som är oberoende av det eventuella ekonomiska värde som ett djur kan ha för sin ägare eller för den som har djuret i sin vård.

För att uppnå ett gott djurskydd och en god djurhälsa krävs ett gott smittskydd. Ett gott smittskydd har också betydelse för folkhälsan. Det finns smittämnen som på ett naturligt sätt kan spridas mellan djur och människa (zoonoser), ofta via animaliska livsmedel men också direkt från djur till människa. Många zoonoser kan leda till allvarlig sjukdom hos människor, t.ex. salmonella och tuberkulos. Folkhälsan kan också påverkas av hur läkemedel till djur används; för att livsmedel ska vara säkra ska de vara fria från rests substanser av exempelvis läkemedel.

Utbrott av smittsamma djursjukdomar kan få stora samhälls-ekonomiska konsekvenser. Sjukdomar kan orsaka ekonomiska förluster för djurägaren till följd av bl.a. produktionsstörningar i form av nedsatt tillväxt hos djuren, nedsatt produktion av mjölk eller ägg och dödsfall. Även ett begränsat utbrott av en epizooti, dvs. en sådan allvarlig sjukdom hos djur som har potential att genom smitta spridas till ett stort antal djur, får i regel stora konsekvenser. Med ett utbrott följer bl.a. kraftigt förhöjd provtagningsverksamhet, att gårdar ska spärras av, djur avlivas och rengöring och desinfektion ska ske. Dessa åtgärder innebär inte bara kostnader för den enskilde djurägaren utan också för samhällsekonomin i stort. Bland annat kan livsmedelsindustrin påverkas dels genom sämre tillgång till råvara, dels genom att efterfrågan kan påverkas. Ett utbrott innebär dessutom direkta kostnader för staten.

Målsättningarna om att förebygga och bekämpa smittsamma djursjukdomar har kommit till uttryck, bl.a. genom epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. samt i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. Bestämmelser finns även i smittskyddslagen (2004:168), livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa samt i miljöbalken. I dessa lagstiftningar regleras åtgärder för att förhindra smittspridning mellan djur och från djur till människor, för att minska skadeverkningarna av smittämnen samt för att säkerställa att läkemedel till djur används på ett korrekt sätt och att rests substanser kontrolleras. Lagstiftningen är i stor utsträckning harmoniserad inom EU och också beroende av internationella åtaganden. För att kunna uppfylla kraven i ovan nämnda lagstiftningar krävs en fungerande hälso- och sjukvård för djur samt en fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar.

Betydelsen av en god hälso- och sjukvård för djur har bl.a. behandlats i samband med riksdagens beslut 1982 om organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård (prop. 1981/82:122, bet. 1981/82:JoU31, rskr. 261). I propositionen anges att djurens hälso- och sjukvård primärt ska syfta till att främja och upprätthålla ett gott djurhälsotillstånd hos djuren och därigenom skapa möjligheter till en god funktion och produktion, varvid såväl djurskydds- och produktionsekonomiska aspekter som sambandet mellan djurhälsa och folkhälsa ska beaktas.

Riksdagen har nyligen beslutat om en ny lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård (prop. 2008/09:94, bet. 2008/09:MJU20, rskr. 2008/09:197). Syftet med lagen är en god och säker vård av djur och att en god djurhälsa uppnås. Lagen ska bidra till att samhällets krav på djurskydd, smittskydd och säkra livsmedel tillgodoses. Med att vården ska vara god och säker avses att det enskilda djuret som är sjukt eller skadat och i behov av vård ges adekvat behandling av personal med relevant utbildning och som har tillgång till ändamålsenlig utrustning.

Samhällets övergripande mål för den veterinära verksamheten har bl.a. kommit till uttryck i riksdagens beslut (prop. 1993/94:150, bet. 1993/94:JoU32, rskr. 1993/94:403) om distriktsveterinärorganisationen genom att staten har påtagit sig ansvaret för att det i hela landet finns ett väl fungerande veterinärväsende som kan bekämpa och förebygga allmänfarliga, smittsamma djursjukdomar och som kan upprätthålla en tillfredsställande veterinär service i hela landet. Enligt 2009 års reglerings-

brev för Jordbruksverket ska den statliga distriktsveterinärorganisationen svara för kostnadseffektiv rikstäckande akut djursjukvård, epizootiberedskap och förebyggande djurhälsovård primärt för jord- och skogsbrukets djur. Alla djur ska få djursjukvård om det finns djurskyddsskäl eller där annan veterinärvård inte kan anvisas, oavsett tidpunkt på dygnet.

En grundläggande förutsättning för att nå målsättningarna om ett gott djurskydd, god djurhälsa, gott smittskydd, god folkhälsa och säkra livsmedel ska kunna uppnås är att det finns veterinär service i hela landet för djurhälsovård och djursjukvård och en effektiv organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. För lantbrukets djur och i hög grad även för hästar innebär detta att det måste finnas en veterinär fältverksamhet, dvs. ambulering där veterinären besöker djuret. För att kunna leva upp till djurskyddskraven och ha en fullgod beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar måste det dessutom finnas tillgång till veterinär dygnet runt.

Det krävs även tillgång till veterinärer i hela landet för vissa veterinära förvaltningsuppgifter med myndighetsutövning. Det gäller framför allt kontrollåtgärder och intygsskrivning i samband med internationell handel med djur och djurprodukter, kravet på besiktningveterinärer vid slakterier samt uppgifter som ban- och tävlingsveterinär.

7 Problem med nuvarande organisation

7.1 Inledning

Sedan distriktsveterinärorganisationen ombildades 1995 har det funnits ett missnöje med statsmakternas sätt att utforma villkoren för distriktsveterinärerna och de privatpraktiserande veterinärerna. Riksdagens revisorer har bl.a. riktat kritik mot distriktsveterinärorganisationen och organisationen av viss veterinär myndighetsutövning. Denna kritik föranledde riksdagen att ge regeringen tillkänna att en utredning bör tillsättas i enlighet med Riksdagens revisorers förslag (bet. 2002/03: MJU10, rskr. 2002/03:230). Missnöjet mot distriktsveterinärorganisationen har också kommit till uttryck i anmälningar till Justitieombudsmannen och i skrivelser till Konkurrensrådet. Även Konkurrensverket har i sin rapport Åtgärder för bättre konkurrens (Konkurrensverkets rapportserie 2009:4) konstaterat att det finns anledning att vidta åtgärder för att förbättra konkurrensen på veterinärmarknaden.

Den kritik som har framförts under årens lopp har framför allt handlat om konkurrenssituationen på veterinärmarknaden. Dels kritiseras det statliga anslaget till distriktsveterinärorganisationen, dels det faktum att Statens jordbruksverk i vissa avseenden har dubbla roller när det gäller veterinär verksamhet. Bland annat har verket det övergripande ansvaret för tillsyn över veterinär yrkesutövning samtidigt som myndigheten bedriver egen veterinär verksamhet.

Kritik har även framförts gällande bestämmelserna om de myndighetsutövande arbetsuppgifterna och då framför allt bestämmelserna om den veterinära djurskyddskontrollen vid tävlingar med djur. Missnöjet har till

största delen gällt kravet på att veterinären ska anställas av den centrala myndigheten och inte förordnas. Riksdagen har i ett tillkännagivande gett regeringen i uppdrag att se över 33 § djurskyddsförordningen (1988:539) för att förenkla systemet.

7.2 Konkurrensproblem på veterinärmarknaden

Bristande konkurrens på veterinärmarknaden

Strukturen på den svenska veterinärmarknaden är relativt heterogen med aktörer av många olika slag och storlek och med varierande ägarstruktur. En stor grupp är de privatpraktiserande egenföretagarna. De bedriver inte sällan sin verksamhet i konkurrens med distriktsveterinärerna. Den statliga distriktsveterinärorganisationen är den enskilt största aktören på marknaden för primär djursjukvård. Enligt Jordbruksverket svarade distriktsveterinärerna 2007 för ca 12 % av omsättningen i den samlade veterinärsektorn. Distriktsveterinärerna är rikstäckande och bedriver blandad verksamhet för alla djurslag, inklusive veterinär fältverksamhet under nätter och helger för akuta fall. Distriktsveterinärerna är därigenom en betydande aktör på de regionala veterinärmarknaderna och har en dominerande ställning på marknaderna för veterinär fältverksamhet i stora delar av landet. Enligt Veterinärutredningen är det sannolikt att distriktsveterinärorganisationen svarar för minst hälften av marknaden för veterinär fältverksamhet. I vissa delar av landet är dock distriktsveterinärerna inte alls verksamma då en del distriktsveterinärer lämnade distriktsveterinärorganisationen vid omorganisationen 1995 och blev privata företagare. Det saknas dock underlag för mer precisa bedömningar av marknadsandelar i olika delar av landet.

Enligt Veterinärutredningen visar alla tillgängliga data på att konkurrensen på veterinärmarknaden är svag. Det gäller särskilt på landsbygden och i glesbygd och i första hand på marknaden för veterinär fältverksamhet. Dessa slutsatser stämmer även väl överens med resultaten av den analys som Statens livsmedelsekonomiska institut (SLI) har genomfört på uppdrag av Veterinärutredningen (Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24), bilaga 6 s. 635–705). Orsakerna står bl.a. att finna i traditionella strukturer och sättet att organisera verksamheten i veterinärdistrikt samt både i kundens och veterinärers agerande. Kunderna har bristande vilja att byta veterinär och veterinärerna har begränsad ambition att skaffa nya kunder. Till detta kommer distriktsindelningen som syftar till att tydliggöra ansvaret för smittskydds- och jourberedskap som fortlöpande upprätthålls av aktörerna och bidrar till en marknadsuppdelning inom den veterinära sektorn.

SLI:s analys visar även att såväl kundernas som veterinärernas känslighet för förändringar i priset är låg. Det innebär bl.a. att kunderna kommer att fortsätta efterfråga veterinärtjänster även om priset stiger och att veterinärföretagen har en betydande marknadsmakt. I denna situation har distriktsveterinärorganisationen en prispressande verkan på veterinärmarknaden.

Regeringens sammantagna bedömning är att den statliga verksamheten på veterinärmarknaden således är ett av flera problem som stör konkurrensen på veterinärmarknaden.

Olika ekonomiska villkor inom jourverksamheten

En av distriktsveterinärorganisationens uppgifter är att svara för en riks- och dygnstäckande djursjukvård. Privatpraktiserande veterinärer har inte någon skyldighet att ge service dygnet runt, men upprätthåller även de i viss utsträckning jourverksamhet under nätter och helger. I cirka fem praktikområden samarbetar privatpraktiserande veterinärer och distriktsveterinärer kring beredskapstjänstgöring. I en del fall är de privatpraktiserande anställda av Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning och i andra fall arbetar de privatpraktiserande veterinärerna utan anställning. Enligt Veterinärutredningen förekommer det även att privatpraktiserande veterinärer upprätthåller jourverksamhet för att undvika att en ny statlig distriktsveterinärstation etableras i området och således blir en konkurrent på marknaden. Undantagsvis upprätthåller både distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer parallell jourverksamhet inom samma geografiska område.

Det faktum att distriktsveterinärorganisationen får statligt stöd för att bedriva jourverksamhet och inte privatpraktiserande veterinärer har skapat ett missnöje hos privatpraktiserande veterinärer. Missnöjet har enligt Veterinärutredningen inneburit att vissa privatpraktiserande veterinärer inte upprätthåller jourberedskap i samma utsträckning som distriktsveterinärerna utan i stället hänvisar till den statliga organisationen. Men det är inte enbart för att avsaknaden av ekonomiskt stöd upplevs som orättvist som privatpraktiserande veterinärer inte har jourberedskap. Verksamheten är inte alltid lönsam och dessutom innebär jourberedskap oönskade arbetstider, vilket bl.a. påverkar familjelivet. Bristande allmänkompetens är ett annat skäl till att inte upprätthålla jour.

Sammantaget anser regeringen att jourverksamheten inte fungerar på ett tillfredsställande sätt. Joubördan fördelas inte mellan aktörerna, vilket innebär att resurserna inte utnyttjas effektivt.

Risk för korssubventionering av distriktsveterinära verksamheten på sällskapsdjur och häst

Den privata veterinärsektorn har byggts upp i huvudsak sedan 1970-talet. Dessförinnan bestod marknaden främst av distriktsveterinärer. Av tradition har distriktsveterinärerna främst tillhandahållit hälso- och sjukvård för lantbrukets djur och häst. Veterinärtjänster för sällskapsdjur har däremot främst tillhandahållits av privatpraktiserande veterinärer även om betydande regionala skillnader finns. Under senare tid har distriktsveterinärerna ökat sin verksamhet på sällskapsdjur samt häst. Denna verksamhet har ökat i takt med att lantbruksdjuren blivit färre och besätningarna större. Antalet hästar och sällskapsdjur har samtidigt ökat markant under senare år.

Jordbruksverket uppskattar distriktsveterinärernas andel av marknaden för sällskapsdjur och häst till något mindre än 10 % samtidigt som mer

än 60 % av organisationens intäkter härrör från verksamhet med dessa djur. De statliga distriktsveterinärernas ökade verksamhet beträffande sällskapsdjur och häst har givit upphov till kritik. Detta på grund av risken för korssubventionering, dvs. att allmänna medel kan användas för att subventionera distriktsveterinärernas konkurrensutsatta verksamhet.

Det statliga anslaget till distriktsveterinärorganisationen är avsett som en ersättning till Jordbruksverket för att distriktsveterinärerna utför vissa samhällsnyttiga veterinärtjänster. I dagsläget är det dock svårt att utreda i vilken utsträckning som detta sker eller om medlen också används för övrig verksamhet, t.ex. för vård av sällskapsdjur. Riksrevisionen har efterlyst tydligare kriterier för hur anslaget används och pekat på behovet av en tydligare verksamhetsplanering hos Jordbruksverket som underlag för styrning och uppföljning.

Jordbruksverkets dubbla roller

Jordbruksverket har ett övergripande ansvar för bl.a. djurens hälso- och sjukvård, smittskyddet för djur i Sverige och det centrala tillsynsansvaret över den veterinära yrkesutövningen. Detta innebär att Jordbruksverket ansvarar för tillsynen över en verksamhet som bedrivs i den egna myndigheten genom distriktsveterinärerna och av de privatpraktiserande veterinärerna som utgör konkurrenter till myndigheten. Det har lett till svårigheter för de privatpraktiserande veterinärerna och distriktsveterinärerna att samarbeta med varandra och enligt Veterinärutredningen leder det till misstänksamhet mellan kollegor och mot Jordbruksverket.

7.3 Veterinär myndighetsutövning

Officiella veterinärer

De officiella veterinäruppgifterna utförs i dag av statligt anställda veterinärer. Med officiella veterinäruppgifter menas myndighetsåtgärder som krävs enligt EG:s regler såsom att utfärda intyg inför export samt att besiktiga djur och djurkroppar före och efter slakt. Enligt EG-lagstiftningen är den veterinär som den behöriga myndigheten förordnar officiell veterinär.

Det nuvarande regelverket kräver att veterinärer anställs av den centrala myndigheten, dvs. Jordbruksverket eller Livsmedelsverket, för att kunna förordnas som officiell veterinär. Regeringen anser att systemet med förordnande av officiella veterinärer bör ses över i syfte att förenkla systemet.

Ban- och tävlingsveterinärer

Uppgifter som ban- och tävlingsveterinär utförs i dag av veterinärer anställda av Jordbruksverket. Kravet på statlig anställning beror på att ban- och tävlingsveterinärerna har befogenhet att vid behov t.ex. helt stoppa en tävling eller utesluta ekipage från att tävla, vilket utgör myndighets-

utövning mot enskild. I 11 kap. 6 § regeringsformen föreskrivs att det krävs stöd i lag för att överlämna sådana uppgifter till enskilda. Sådant stöd saknas dock i djurskyddslagen varför det för närvarande saknas möjlighet för verket att förordna andra än statligt anställda veterinärer som ban- och tävlingsveterinär.

Kravet på statlig anställning är den främsta anledningen till det missnöje som finns med de nuvarande bestämmelserna gällande ban- och tävlingsveterinärer och tillämpningen av dessa. Kritikerna har bl.a. framfört att bestämmelserna innebär en onödig byråkratisering som medför alltför höga kostnader för tävlingsarrangörerna och därmed även för tävlingsdeltagarna. Kravet på statlig anställning för uppdraget uppges även ha resulterat i att privatpraktiserande veterinärer inte har varit intresserade av att åta sig uppdrag som tävlingsveterinärer, vilket har lett till att det har varit svårt för tävlingsarrangörerna att engagera veterinärer och tävlingar har fått ställas in. Förutom dessa problem pekar Tävlingsdjursutredningen bl.a. på att det i dag är oklart vem som ansvarar för kontrollen av veterinärens lämplighet. Både Jordbruksverket och länsstyrelsen är involverade vid tillsättandet av tävlingsveterinärer, men utredningen påpekar att det saknas bestämmelser om vem som ska göra vad och att det i huvudsak endast sker en kontroll av att veterinären är behörig.

Mot bakgrund av det anförda anser regeringen att systemet med förordnande av ban- och tävlingsveterinärer bör ses över i syfte att förenkla systemet, underlätta arrangerandet av tävlingar och att sänka kostnaderna för de berörda.

8 En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar

Regeringens bedömning: För att uppnå en effektivare organisation än i dag bör privatpraktiserande veterinärer i större utsträckning beredas möjlighet att delta i smittskydds- och jourberedskap. Privatpraktiserande veterinärer bör även kunna få statligt stöd för djurhälsovård och djursjukvård i områden där det inte är möjligt att bedriva lönsam veterinär verksamhet utan stöd.

Det finns fortsatt behov av statligt stöd för att upprätthålla smittskydds- och jourberedskap och tillfredsställande veterinär service i hela landet. Den stödberättigade verksamheten bör upphandlas och såväl den statliga distriktsveterinärorganisationen som privatpraktiserande veterinärer bör kunna delta i upphandlingen och erbjudas möjlighet att teckna avtal med Statens jordbruksverk.

Det kommer att finnas ett fortsatt behov av en statlig veterinärorganisation för att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur i hela landet dygnet runt. Distriktsveterinärorganisationen bör dock endast finnas i den omfattning som behövs för att säkerställa dessa mål.

Jordbruksverket bör bjuda ut distriktsveterinärstationer till försäljning dels i områden där det inte finns behov av distriktsveterinärstationer.

ner för att uppfylla det offentliga åtagandet, dels i områden där distriktsveterinärer vill ta över verksamheten och driva den i privat regi.

Distriktsveterinärorganisationen bör, på de ställen där den finns, utan begränsningar kunna ägna sig åt djurhälsovård och djursjukvård av lantbrukets djur. Den bör då också kunna bedriva veterinär service gällande häst och sällskapsdjur på en fastställd primärvårdsnivå. Distriktsveterinärorganisationens verksamhet bör fastställas i förordning och dess verksamhet avseende hälso- och sjukvård för häst och sällskapsdjur bör ytterligare preciseras genom beslut av Jordbruksverket.

Jordbruksverket bör vidta ytterligare åtgärder för att separera distriktsveterinärverksamheten från verkets övriga verksamhet. Bland annat bör en annan avdelning på Jordbruksverket än Distriktsveterinärerna tilldelas rollen som beställare av veterinära tjänster. Jordbruksverket bör ges i uppdrag att följa och utvärdera utvecklingen på veterinärmarknaden och årligen rapportera denna i samband med årsredovisningen.

Veterinärutredningens förslag: Distriktsveterinärorganisationen bör privatiseras, först i landets södra delar och i övrigt i den mån som marknadssituationen och nya styrmedel medger. För att säkerställa jourberedskap och smittskyddets fältresurser bör ett statligt jourbidrag införas samt, i djurglesa områden, investeringsbidrag och driftstöd för veterinärer som bedriver veterinär fältverksamhet i lantbrukssektorn. De lagstadda veterinära skyldigheterna kompletteras med en skyldighet för veterinärer att lämna nödhjälp till skadade eller sjuka djur och en straffsanktionerad skyldighet att på anmodan bistå med smittskyddsarbete.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna motsätter sig en privatisering av distriktsveterinärorganisationen framför allt på grund av de risker som förslaget anses kunna innebära för beredskapen vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och för tillgången till djursjukvård under jourtid och i glesbygd. *Statens jordbruksverk* anser att en privatisering av distriktsveterinärorganisationen inte bör genomföras eftersom den analys som Jordbruksverket har gjort visar att detta allvarligt försämrar möjligheterna till att upprätthålla de offentliga uppgifter som veterinärväsendet har i form av smittskyddsberedskap och jourberedskap. *Statens livsmedelsekonomiska institutets (SLI)* analys visar att konkurrensen på veterinärmarknaden är begränsad och förekomsten av en statlig aktör, distriktsveterinärorganisationen, kan leda till lägre priser för djurägarna. Sammanfattningsvis finner SLI inte att en privatisering skulle leda till ökad samhällsekonomisk effektivitet. *Statens veterinärmedicinska anstalt* befarar att en privatisering skulle innebära betydande risker för ett försämrat smittskydd och avstyrker en privatisering. *Jönköpings och Umeå kommuner* anser att det är ytterst viktigt att djursjukvård och jourverksamhet för lantbrukets djur kan upprätthållas över hela landet och menar att distriktsveterinärorganisationen behövs som grund även i framtiden för att kunna upprätthålla en god djurhälsa. *LRF Missiv (LRF, Ekokött, Sveriges Ekologiska Köttproducenter, Lammproducenter, Svenska Ägg, Svenska Fåravelsförbundet, Sveriges Grisproducenter,*

Sveriges Nötköttproducenter, Svenska Djurhälsovården, Kött- och Charkföretagen och Svensk Fågel Service AB) samt *Djurskyddet Sverige* motsätter sig också en privatisering av distriktsveterinärorganisationen. De befarar att smitt- och djurskyddet i glesbygden och i djurglesa områden skulle försämrats på ett oacceptabelt sätt. *Svensk Mjök* anser att det behövs en statlig grundorganisation för att smittskyddsarbetet ska fungera, men önskar bättre samarbete med befintliga och blivande aktörer. *Svenska Djurskyddsföreningen* anser att smittskyddsberedskap och djurskydd ska vara samhällets uppgift i hela landet. *Djurens Rätt* avstyrker en privatisering eftersom de anser att en sådan förändring riskerar att äventyra djurskyddet. *Anställda Veterinärers förening och Svenska Distriktsveterinärföreningen* påpekar att förslaget om en privatisering av distriktsveterinärorganisationen djupt oroar den anställda personalen och att flertalet av experterna i utredningen har haft en avvikande mening från utredaren.

Flera remissinstanser är positiva eller neutrala till stegvis privatisering av distriktsveterinärorganisationen. *Länsstyrelserna i Blekinge, Skåne och Hallands län* bifaller förslaget, men vill ha ett tydligt lagstöd om skyldigheter och rättigheter för veterinärer och mer resurser till länsstyrelserna. *Konkurrensverket* tillstyrker förslaget, men påpekar att förslaget om offentligt stöd bör förtydligas och utvecklas. Verket förordar vidare att bidragen fördelas genom ett upphandlingsförfarande. *Veterinärer i Sverige (ViS)* samtycker med utredningen om att distriktsveterinärorganisationen måste privatiseras. ViS anser att vid en privatisering kommer landets veterinära smittskydd att förbättras genom privata veterinärers engagemang samtidigt som konkurrensproblematiken och problemet med Jordbruksverkets dubbla roller undanröjs. *Statskontoret* tillstyrker förslaget att privatisera distriktsveterinärorganisationen men anser att det måste undersökas om jourbidrag är ett effektivt medel för att nå ett tillräckligt utbud. Enligt *Statskontoret* skulle bl.a. försäkringslösningar kunna innebära att ett statligt åtagande inte längre är nödvändigt. Vad gäller frågan om driftstöd avstyrker *Statskontoret* utredningens förslag. Enligt *Statskontoret* bör verksamheten i stället under en övergångsperiod upphandlas i djurglesa områden.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län sammanfattar vilka konsekvenser som en privatisering av distriktsveterinärorganisationen skulle få för länsstyrelserna. Länsstyrelserna skulle få en utökad och förändrad roll inom det veterinära området. Kravet på, och omfattningen av, rapporteringen till Jordbruksverket och regeringen samt tillsynen inom den veterinära fältverksamheten skulle utökas. Rutiner för bidragshanteringen utifrån en föränderlig veterinär verksamhet både avseende djurtäthet, fördelningen mellan djurslag samt den veterinära etableringen inom länet måste tas fram och sedan fortsättningsvis administreras, vilket skulle komma att innefatta ett samarbete över länsgränserna.

Flera länsstyrelser, däribland *Länsstyrelsen i Kronobergs län* och *Länsstyrelsen i Örebro län*, avstyrker förslaget om veterinär nödhjälpskyldighet, vilket de anser är både för långtgående och onödigt. *Domstolsverket* anser att motivet till förslaget om veterinär nödhjälp är oklart eftersom varken skäl till eller analys av behovet att införa regel om veterinär nödhjälp i Sverige ges. *Länsstyrelsen i Uppsala län* och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* är inne på samma linje och anser att förslaget

är för oklart. *Riksdagens ombudsmän (JO)* påpekar att utredningens förslag om nödhjälpskyldighet och plikt att delta i smittskyddsarbete innebär en tjänsteplikt för privatpraktiserande veterinärer, vilket innebär begränsningar i den grundlagsstadgade rörelsefriheten. *Jordbruksverket* påpekar att plikten att delta i smittskyddsarbete innebär en begränsning i rätten att bedriva näring. Flera remissinstanser, däribland *Statskontoret* tillstyrker dock förslagen om plikt att bidra med nödhjälpsarbete och att delta i smittskyddsarbetet.

Flera remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Blekinge län* och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* tar upp frågan om *Jordbruksverkets* dubbla roller som tillsynsmyndighet och arbetsgivare för distriktsveterinärerna. De anför att detta måste åtgärdas för att verkets tillsynsuppgift ska kunna utföras på ett trovärdigt sätt.

Jordbruksverkets förslag (Jo2008/2384): Överensstämmer i huvudsak med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som yttrat sig har inte några invändningar eller är positiva till förslaget att privatpraktiserande veterinärer bör beredas möjlighet att delta i smittskydds- och jourberedskapen, däribland *Ekonomistyrningsverket*, *Länsstyrelsen i Södermanlands län*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Länsstyrelsen i Värmlands län*, *Länsstyrelsen i Örebro län*, *Länsstyrelsen i Norrbottens län*, *Fiskeriverket*, *Djurens Rätt*, *Lantbrukarnas Riksförbund m.fl. näringsorganisationer* och *Svensk Mjök*. *Veterinärförbundet* anser att det är olyckligt att *Jordbruksverket* utreder sin egen framtid eftersom objektiviteten i förslaget kan ifrågasättas, men stöder *Jordbruksverkets* huvudförslag inklusive ett tätare samarbete mellan statliga och privatpraktiserande veterinärer. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* tillstyrker förslagen men anför att de inte löser det grundläggande problemet med *Jordbruksverkets* dubbla roller. Flera instanser som tillstyrker förslaget, däribland *Länsstyrelsen i Södermanlands län* och *Länsstyrelsen i Västernorrlands län*, har haft synpunkter på hur ersättningen till de veterinärer som sluter avtal med *Jordbruksverket* ska beräknas.

Statens Livsmedelsekonomiska Institut är däremot tveksamt till förslaget eftersom det förutsätter att privata entreprenörer kan övertygas om att den som ansvarar för den offentliga upphandlingen är opartisk vid bedömningen av konkurrerande anbud. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* avstyrker *Jordbruksverkets* förslag och förordar att distriktsveterinärorganisationen behålls som basal smittskyddsorganisation och fortsätter att bedriva sjukvård för alla djur, men med ett förtydligt uppdrag. *Länsstyrelsen i Blekinge län* anser att problematiken med *Jordbruksverkets* dubbla roller undanröjs genom att utförarrollen helt avskiljs från beställarrollen av veterinära tjänster. Beställarrollen bör endast omfatta statligt finansierad djursjukvård av lantbrukets djur samt smittskyddsberedskapen, som genom avtal utgörs av utförarrollen. Vidare anser länsstyrelsen att förslaget kan innebära risk att privatpraktiserande veterinärer, som tidigare hörde till distriktsveterinärorganisationen, återknyts för att utföra uppgifter som utförs av distriktsveterinärer och att de övriga privatpraktiserande veterinärerna ställs utanför. *Statskontoret* avstyrker förslaget och anser att distriktsveterinärorganisationen bör avvecklas helt och att alla officiella veterinäruppgifter i framtiden bör skötas av privatpraktiserande veterinärer. *Konkurrensverket* avstyrker *Jordbruksverkets* förslag och anser

det vara omöjligt att se vilka konkurrensproblem som förslaget skulle kunna lösa. Om regeringen inte väljer att genomföra Veterinärutredningens huvudförslag föreslår Konkurrensverket att en bolagisering av Jordbruksverkets djursjukvård övervägs. Vidare anser Konkurrensverket att regeringen bör se över Jordbruksverkets dubbla roller inom djursjukvården och det statliga åtagandet. Verket anser vidare att Jordbruksverkets roll som utförare av sjukvård för sällskapsdjur och hästar initialt bör upphöra. *Veterinärer i Sverige (ViS)* anser att det av ekonomiska skäl inte finns några som helst möjligheter att genomföra detta förslag i verkligheten. ViS anser vidare att det inte är acceptabelt att Jordbruksverket har ansvar för tillsyn av alla landets veterinärer, dvs. över sina egna anställda och över sina konkurrenter. *Hushållningssällskapens Förbund* bedömer att Jordbruksverkets förslag kommer att leda till en otydlig organisation där man blandar ihop myndighetsutövning och rådgivning och att det inte räcker med att Jordbruksverket särskiljer sin beställarroll och utförarroll. De anser även att förslaget innebär en osund konkurrens mellan distriktsveterinärorganisationen och privatpraktiserande veterinärer. Deras bedömning är att en privatiserad veterinärorganisation med framgång skulle kunna sköta ett rikstäckande smitt- och djurskydd. *Skogs- och lantarbetargivareförbundet* anser inte att Jordbruksverkets förslag kommer att förbättra den nuvarande situationen eftersom Jordbruksverket fortfarande kommer att ha dubbla roller och att distriktsveterinärorganisationen blir kvar inte leder till en ökad privatisering och i förlängningen till en osund konkurrens. *Svenska Djursjukhusföreningen* anser att det är olyckligt om nuvarande strukturer inom distriktsveterinärorganisationen bibehålls eftersom detta är negativt för den fria företagsamheten och snedvrider konkurrensen, särskilt inom sällskapsdjursjukvården.

Länsstyrelsen i Norrbottens län är kritiska till förslaget att begränsa distriktsveterinärernas möjligheter att utföra mer avancerade ingrepp på sällskapsdjur och hästar. Länsstyrelsen anför att både från djurskyddssynpunkt och för att de distriktsveterinärer som väljer att arbeta i Norrbottens inland ska ha möjlighet att försörja sig ska möjligheten att få utföra mer avancerade ingrepp på sällskapsdjur tillåtas. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anför att det kan uppstå problem med att begränsa vården för sällskapsdjur och hästar i glesbygdsområden. Även *Sveriges Veterinärförbund*, som i och för sig tillstyrker förslaget att begränsa vården för sällskapsdjur och hästar anför att undantag bör kunna göras i vissa områden där det inte finns annan veterinärvård att tillgå inom rimligt avstånd.

Skälen för regeringens bedömning

Analys av Veterinärutredningens (SOU 2007:24) förslag

Med utredarens förslag kommer den statliga och enskilt största aktören, Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning att försvinna. Härigenom erhålls en mer konkurrensneutral veterinärmarknad. Vidare innebär en privatisering att Jordbruksverket på sikt inte längre skulle ha dubbla roller, dvs. att samtidigt vara centralt ansvarig tillsynsmyndighet över veterinärer och bedriva egen veterinär verksamhet. Det kan emellertid ifrågasättas, vilket även en majoritet av remissinstanserna gör, om utredningens

förslag tillgodoser samhällets krav på framför allt smittskyddsberedskap men även i hög utsträckning på jourberedskap och tillfredsställande veterinär service i hela landet.

Ett gott smittskydd kräver förebyggande djurhälsovård, tidig upptäckt av smitta samt en effektiv beredskapsorganisation för bekämpande när ett sjukdomsutbrott är ett faktum. Ju tidigare ett sjukdomsutbrott upptäcks desto mer begränsad blir bekämpandeinsatsen. För att uppnå detta krävs veterinär fältverksamhet, dvs. ambulerande vård där veterinären besöker djuret. Ett snabbt agerande är också avgörande för att begränsa utbrottet och därmed krav på insatser. Utan en tillräckligt stor veterinär fältorganisation som snabbt kan mobiliseras och är uthållig över tiden kan introduktion av en smitta få allvarliga följder i form av smittspridning, djurlidande, störd folkhälsa och konsekvenser för samhällsekonomin. I de fall som en allvarlig smitta upptäckts sent finns risken att det krävs långvarigt bekämpande innan smittan kan utrotats. Ett effektivt skydd mot smittsamma djursjukdomar följer också av EG-lagstiftningen och Sveriges internationella förpliktelser.

Veterinärutredningen föreslår att beredskapen ska säkerställas genom att staten avtalar med privatpraktiserande veterinärer om beredskap att delta i smittskyddsarbete. Regeringens bedömning är dock att det kan vara svårt för en privatpraktiserande veterinär i ett mindre företag att förena beredskapsarbete med ordinarie arbete utan att företagets verksamhet riskeras. Det finns därför en stor risk att den enskilda veterinären väljer att inte delta i beredskapsorganisationen. Utredningen föreslår dessutom ett lagstadgat krav i form av en skyldighet för veterinärer att bistå med smittskyddsarbete. Såsom Justitieombudsmannen påtalar utgör förslaget om plikt att delta i smittskyddsarbete en begränsning av den grundlagsskyddade rörelsefriheten (RF 2:8). En sådan begränsning får endast göras under vissa förutsättningar och får dessutom aldrig gå utöver vad som är nödvändigt (RF 2:12). I första hand bör således andra möjliga lösningar väljas. Tvingande regler riskerar vidare att kraftigt försämra kvaliteten på arbetet. Erfarenheter visar att när privata veterinärer söker sig frivilligt till att åta sig myndighetsuppgifter fungerar det bra eftersom de då har ett stort intresse för frågorna. I de fall som uppgifterna inte har valts av den som ska utföra dessa fungerar det mindre bra.

Vidare kan det antas att den av Veterinärutredningen föreslagna organisationen för smittskyddsberedskap kommer att vara mer kostsam än dagens organisation. Ersättningen till de privatpraktiserande veterinärerna måste nämligen kompensera dem för att de ska vara beredda att under längre perioder lämna sin ordinarie verksamhet som veterinärer för att delta i smittskyddsarbetet. Kontrakt måste tecknas med det totala antalet veterinärer som kan behövas. Vid beräkningen av behovet måste även hänsyn tas till ledigheter, eventuella sjukdomar etc.

Regeringens sammantagna bedömning är att ett system med enbart privatpraktiserande veterinärer i en bekämpandesituation blir alltför sårbart. Systemet kan dessutom komma att kosta betydligt mer än i dagsläget.

Från djurskyddssynpunkt är det av väsentlig betydelse att alla sjuka eller skadade djur inom rimlig tid kan få vård. Skyldigheten att nå detta mål ligger på djurhållaren enligt djurskyddslagen. För lantbrukets djur och häst är här tillgång till veterinär fältverksamhet en förutsättning för att djurhållaren ska kunna uppfylla sin djurskyddsplikt. Lantbrukare ska

ha möjlighet att kontakta en veterinär dygnet runt för att kunna åtgärda brådskande fall. Beredskapsområdet bör inte vara större än att för lantbrukets djur och häst en veterinär ska kunna komma på besök inom rimlig tid. Likaså ska sällskapsdjur kunna transporteras till veterinär inom rimlig tid.

Veterinärutredningen föreslår att staten ska träffa avtal om jourersättning med dem som åtar sig att hålla jour och att det ska införas en nödhjälpskyldighet för veterinärer. Regeringen delar den bedömning som flertalet remissinstanser har gjort om riskerna för att jourberedskapen inte kommer att fungera på ett tillfredsställande sätt. Det stödsystem som utredaren föreslår är alltför trubbigt och schablonartat och precis som med plikten att bistå med smittskyddsarbetet utgör den föreslagna bestämmelsen om skyldighet för veterinärer att lämna nödhjälpen en begränsning av den grundlagsskyddade rörelsefriheten (RF 2:8). Skyldigheten är omfattande och därför bör i första hand andra lösningar väljas för att upprätthålla jourberedskapen.

För att det ska vara möjligt att upprätthålla ett gott djurskydd måste det finnas tillgång till veterinärer i hela landet och för lantbrukets djur och häst måste det alltså dessutom finnas tillgång till veterinär fältverksamhet. I befolknings- och djurglesa områden är det svårt att få ett tillräckligt kundunderlag för att bedriva lönsam veterinärverksamhet. Precis som Veterinärutredningen anser regeringen att en veterinärmarknad i helt privat regi utan statligt stöd inte kan garantera tillgång till tillfredsställande veterinär service i hela landet. Veterinärutredningens förslag är att i djurglesa områden införa investerings- och driftsbidrag för veterinärer som bedriver veterinär fältverksamhet. Regeringens bedömning är att detta inte är en tillräcklig åtgärd för att veterinärer ska vilja verka i djurglesa områden i den omfattning som krävs. Precis som jourbidraget blir detta bidragssystem alltför trubbigt och schablonartat.

Regeringens bedömning är vidare att om den veterinära bemanningen blir alltför gles i vissa områden så kommer kostnaden för veterinärvård att bli hög, bland annat beroende på långa avstånd och restider, men också till följd av risken för att priset på veterinärtjänster stiger då distriktsveterinärorganisationen försvinner. Om djurhållaren själv ska bära en sådan ökad kostnad ökar risken för att djur av kostnadsskäl inte får nödvändig veterinärvård och därmed utsätts för onödigt lidande. Mot denna bakgrund anser regeringen att Veterinärutredningens förslag inte säkerställer den veterinära service som krävs för att upprätthålla ett gott djurskydd.

Sammanfattningsvis gör regeringen bedömningen att det inte är möjligt att uppnå målsättningarna i det offentliga åtagandet med enbart privatpraktiserande veterinärer. Visserligen skulle utredningens förslag innebära att konkurrensproblemen mellan privatpraktiserande veterinärer och veterinärer i Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning tas om hand. Likaså skulle problemet med att Jordbruksverket i dag är både ansvarig tillsynsmyndighet för veterinärers yrkesutövning och bedriver egen veterinär verksamhet lösas. Dessa fördelar måste dock vägas mot målsättningen att det ska finnas en väl fungerande organisation, organiserad på ett sätt som är samhällsekonomiskt försvarbart, för veterinär service i hela landet dygnet runt och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Regeringen gör i dessa delar samma bedömning som många av remissin-

stanserna till Veterinärutredningen. En helt privat lösning är inte förenlig med de målsättningar som finns för djurskydd och för beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Såsom tidigare framhållits anser emellertid regeringen att det finns problem med organisationen för veterinär service och att det krävs förändringar för att öka effektiviteten. Regeringen anser dock att lösningen bör vara delvis en annan än den som Veterinärutredningen föreslår.

Privatpraktiserande veterinärer och distriktsveterinärer för ett gott djur- och smittskydd

År 2007 utgick ett statligt stöd på 91 miljoner kr till Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning och 7 miljoner kr i stöd till avlägset boende djurägare. Se mer om stödet till avlägset boende djurägare i avsnitt 11.1. Av stödet till distriktsveterinärerna användes enligt Jordbruksverket 53 miljoner kr för att uppnå målet om jourberedskap, 28 miljoner kr för att uppnå en rikstäckande djursjukvård, 10 miljoner kr för beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och 1 miljon kr för förebyggande djurhälsovård. I likhet med Veterinärutredningen bedömer regeringen att det även i fortsättningen behövs ett statligt stöd av nuvarande omfattning för att upprätthålla tillfredsställande veterinär service i enlighet med samhällets mål. Det statliga stödet bör, liksom i dag, gå till beredskapen för utbrott av smittsamma djursjukdomar och djursjukvården under jourtid. Det bör även finnas möjlighet att erhålla statlig ersättning för djursjukvård och djurhälsovård i områden där det är svårt att upprätthålla tillfredsställande veterinär service utan statligt stöd, vanligen djurglesa områden.

Regeringen bedömer vidare att det även framöver kommer att finns behov av en statlig distriktsveterinärorganisation för att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur i hela landet dygnet runt. En helt privat lösning förväntas inte kunna tillgodose de höga ambitioner som staten har vad gäller smitt- och djurskydd. För att uppnå en effektivare organisation än i dag bör emellertid privatpraktiserande veterinärer i större utsträckning beredas möjlighet att delta i smittskydds- och jourberedskapen. Det bör även bli möjligt för privatpraktiserande veterinärer att verka i områden där det inte går att bedriva lönsam djurhälsovård och djursjukvård utan statligt stöd. För att åstadkomma denna ökade effektivitet bör även privatpraktiserande veterinärer kunna få del av det statliga stöd som Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning erhåller i dag.

Privatpraktiserande veterinärer bör enligt regeringens mening även ges möjlighet att förordnas som officiella veterinärer och därmed utföra uppgifter som i dag är i princip förbehållna distriktsveterinärer. Regeringen återkommer till frågan om officiella veterinärer i avsnitt 9. Jordbruksverket bör vidare överväga om det finns behov av att erbjuda utbildning till privatpraktiserande veterinärer som inte deltar i beredskapsorganisationen för utbrott vid smittsamma djursjukdomar. Detta för att förbättra möjligheten att upptäcka ett utbrott i ett så tidigt skede som möjligt och därmed begränsa bekämpandeinsatsen.

Det statliga stödet till beredskap för utbrott av smittsamma djursjukdomar, till djursjukvård under jourtid och till djursjukvård och djurhälsovård i djurglesa områden måste vara förenligt med EU:s bestämmelser om statligt stöd, vilka har redogjorts för i avsnitt 4.6. Ersättningen bör anpassas till Altmark-domen (EG-rättsdomen i mål C-280/00, Altmark Trans GmbH och Regierungspräsidium Magdeburg mot Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, REG 2003, s. 1-7747). I domen fastställs de kriterier som måste uppfyllas för att en ersättning ska anses vara ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och därmed kunna undantas från statsstödsreglerna.

Enligt statsstödsreglerna kan ersättningen bestämmas genom upphandling. Om ersättningen inte bestäms genom upphandling utan med ledning av en metod för att beräkna kostnader och intäkter, nedan beräkningsmetoden, gör regeringen bedömningen att en uppföljning måste ske av storleken på såväl de faktiska kostnader som är hänförliga till uppdraget som på alla faktiska intäkter som är hänförliga till uppdraget. Regeringen anser vidare att det i så fall inte är tillräckligt med en schabloniserad bedömning av kostnaderna och intäkterna med undantag för kostnader som är gemensamma för en station såsom fasta kostnader för hyra, transportmedel och administration. Det innebär att höga krav måste ställas på det ekonomihanteringssystem som används. För det fall ersättningen bestäms genom upphandling bör den upphandlade ersättningen anses motsvara kostnaderna för uppdraget med avdrag för intäkter som är hänförliga till uppdraget samt med ett påslag för rimlig vinst. Kontrollen av att överkompensation inte har skett begränsas till en kontroll av att mer ersättning inte har lämnats än vad som följer av upphandlingen. Lägre krav kan därmed ställas på det ekonomihanteringssystem som används av den som utför uppdraget.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att ersättningen för att ingå i organisationen för beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, för jourberedskap och för verksamhet i djurglesa områden bör bestämmas genom offentlig upphandling. Ersättning kommer att utgå dels för att finnas tillgänglig och vara beredd att åta sig uppdrag under jourtid och vid utbrott av smittsam djursjukdom, dels för den tid som veterinären deltar i en beredskapsorganisation vid utbrott. Dessutom ska driftstöd kunna lämnas för veterinär service i bl.a. djurglesa områden. I befolknings- och djurglesa områden är det svårt att få ett tillräckligt kundunderlag för att bedriva lönsam veterinärverksamhet. För att garantera tillgång till veterinär service i hela landet finns det därför behov av att kunna ge driftsstöd för verksamhet i dessa områden. Detta stöd ska inte sammanblandas med det stöd som utgår till avlägset boende djurägare för att täcka veterinärkostnader. Se mer om detta stöd i avsnitt 11.1. Den ersättning som utgår i en beredskapssituation finansieras inte av samma anslag i statsbudgeten som det stöd som i dag går till distriktsveterinärorganisationen.

Ett förfarande med offentlig upphandling för all verksamhet i landet som erhåller statlig ersättning för beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, för jourberedskap och för verksamhet i djurglesa områden innebär enligt regeringens bedömning en rimlig avvägning mellan statens ansvar att säkerställa att statens mål rörande verksamheten uppnås och behovet av ett konkurrensneutralt system. Visserligen kommer ett

system med upphandling innebära ökade administrativa kostnader för Jordbruksverket men bedömningen är att upphandlingen av den verksamhet som ligger i det offentliga åtagandet kommer att innebära lägre kostnader för staten än i dagsläget för denna verksamhet. Den totala kostnaden bedöms därför inte öka. Systemet med upphandling innebär också administrativa kostnader för de veterinära företagen och för distriktsveterinärorganisationen. Detta bör dock, bedömer regeringen, mer än väl uppvägas av att de konkurrenssnedvridningar som finns i dagens system i stor utsträckning försvinner med det föreslagna upphandlingssystemet.

Försäljning av distriktsveterinärstationer

Behovet av statligt stöd varierar mellan olika distriktsveterinärstationer enligt beräkningar av Jordbruksverket. Det finns flera anledningar till denna variation där djurtätheten är en viktig anledning. En utveckling med fler avtal med privata aktörer för särskilt jourberedskapen kan förväntas medföra en effektivare organisation. Efterhand som effektiviseringen fortgår kan distriktsveterinärstationer bli helt självfinansierande och klara sig utan ersättningar från det statliga anslaget, utöver eventuella bidrag för att klara jourberedskapen. I dessa situationer bör Jordbruksverket avveckla sitt engagemang i området och bjuda ut distriktsveterinärstationen till försäljning. Anbud kan då lämnas av de veterinärer som redan är verksamma på stationen. Regeringen delar Konkurrensverkets bedömning i rapporten Åtgärder för bättre konkurrens (Konkurrensverkets rapportserie 2009:4) att det bör underlättas för distriktsveterinärer att starta egna företag. Jordbruksverket bör således även undersöka intresset hos distriktsveterinärer att ta över verksamheten och driva den i privat regi i områden där det fortsatt krävs stöd för verksamheten. Om ett sådant intresse finns bör Jordbruksverket bjuda ut även sådana stationer till försäljning.

Upphandlingsprocessen

Upphandlingar regleras i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling. Målet med själva upphandlingsprocessen bör vara att få in så många anbudsgivare som möjligt i syfte att uppnå en effektiv konkurrens. Den bör lämpligen ske utifrån ett enkelt och lätthanterligt frågeformulär där villkor, kriterier och förutsättningar för uppfyllande av uppdraget tydligt framgår. Kraven och upphandlingsprocessen bör så långt som möjligt utformas så att de möjliggör för småföretagare att leva upp till dem. Vidare bör beställaren lägga fast tydliga och långsiktigt stabila regler för berörda upphandlingar och köp av tjänster. Det bör vara möjligt att teckna avtal med Jordbruksverket om uppgifter av olika omfattning, t.ex. ska inte ett avtal behöva omfatta både deltagande i smittskyddsorganisationen och i jourberedskapen. I avtalen bör krav på att genomgå viss kompetensutveckling ingå.

Innan en upphandling påbörjas formellt bör Jordbruksverket på ett aktivt sätt informera såväl privatpraktiserande veterinärer som distriktsveterinärorganisationen om den verksamhet som ska upphandlas och om själva upphandlingsprocessen. De privatpraktiserande veterinärerna bör upp-

manas att lämna anbud. Efter en avslutad upphandling sluter Jordbruksverket avtal med det veterinärföretag, alternativt med distriktsveterinärorganisationen, som uppfyller upphandlingskraven och som har lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Om en privat aktör lämnar det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet kommer den delen av verksamheten som omfattas av upphandlingen inte längre att bedrivas av distriktsveterinärorganisationen. Om varken en privat aktör eller distriktsveterinärorganisationen lämnar ett anbud innebär det att distriktsveterinärorganisationen fortsätter att bedriva verksamhet i det aktuella området.

Regeringens bedömning är att en pilotverksamhet bör genomföras under ett år innan en mer omfattande upphandlingsprocess sätts i gång. Jordbruksverket bör därför så snart som möjligt undersöka intresset hos privatpraktiserande veterinärer att teckna avtal med Jordbruksverket om de olika aktuella verksamheterna och därefter snarast påbörja pilotverksamheten.

Under pilotverksamheten bör upphandlingen ske i den takt som det uppstår vakanser i distriktsveterinärorganisationen. Upphandlingen bör till en början åtminstone innefatta jourberedskapen. En upphandling av enbart jourberedskapen får dock inte riskera organisationen för beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och verksamheten i djurglesa områden. Om så skulle vara fallet bör Jordbruksverket inleda upphandling också av denna verksamhet. Regeringen har för avsikt att ge Jordbruksverket i uppdrag att efter det att pilotverksamheten har upphört inkomma med en rapport till regeringen som innefattar en total utvärdering av pilotverksamheten. En utvärdering av såväl arbetssätt som tidsplan bör göras utifrån denna rapport. Därefter är det regeringens målsättning att upphandlingen ska ske på bredare basis. Den bör nu ske områdesvis, dvs. av en veterinär verksamhet i ett viss geografiskt område. Ambitionen bör vara att all stödberättigad verksamhet i landet har upphandlats fem år efter det att de första avtalen som tecknats inom ramen för pilotverksamheten har börjat gälla.

Under övergångsperioden då inte allt har upphandlats är det enligt regeringens bedömning nödvändigt att ersättningen till Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning för verksamhet som inte har varit föremål för upphandling bestäms enligt beräkningsmetoden. Även efter en övergångsperiod måste ersättning bestämmas enligt beräkningsmetoden för sådan verksamhet som distriktsveterinärorganisationen utför i de fall ingen har lämnat anbud på verksamheten eller då ingen har lämnat ett anbud som uppfyller kraven i den offentliga upphandlingen. Detsamma gäller om distriktsveterinärorganisationen måste utföra verksamhet på grund av att en privat aktör som har vunnit en upphandling inte fullföljer sitt åtagande.

Den nya organisationen för veterinär service ställer krav på uppföljning av marknads funktionssätt och utveckling. Mot denna bakgrund bör Jordbruksverket ges i uppdrag att fortlöpande följa och utvärdera utvecklingen på veterinärmarknaden och årligen rapportera denna till regeringen i anslutning till årsredovisningen. I detta ligger att bl.a. utvärdera upphandlingsprocessen i sin helhet. Av särskild betydelse är att belysa hur antalet distriktsveterinärer och privata veterinärer utvecklar sig i områden med olika djurtäthet och djursammansättning samt hur jourberedskapen, smittskyddsberedskapen och verksamheten i områden där det inte går att

bedriva lönsam veterinär verksamhet utan statligt stöd, fungerar. Uppföljningen bör ske i nära samråd med länsstyrelserna och andra berörda myndigheter.

En tydlig uppdelning mellan beställar- och utförarrollen

Jordbruksverket har ett övergripande ansvar för djurens hälso- och sjukvård, smittskyddet för djur och för veterinär yrkesutövning. I detta ansvar ingår att se till att det finns tillgång till djursjukvård i hela landet och att följa utvecklingen på veterinärmarknaden. Jordbruksverket har även det centrala tillsynsansvaret över veterinär yrkesutövning. Som tidigare har framgått bedrivs djurens hälso- och sjukvård såväl av privata företag som av veterinärer anställda i Jordbruksverket. Det innebär att Jordbruksverket är centralt ansvarig tillsynsmyndighet över privatpraktiserande veterinärer, vilka även är konkurrenter till verket. Detta har givit upphov till misstankar om att distriktsveterinärerna kan få tillgång till information, som inhämtats i andra delar av verket, och som t.ex. gäller kund- och driftförhållanden hos privatpraktiserande konkurrenter. Enbart det förhållandet att det finns sådana misstankar skadar tillsynsmyndigheten och försvårar ett effektivt tillsynsarbete samt bidrar till ett försämrat samarbetsklimat på veterinärmarknaden. Flera remissinstanser har också påpekat det olämpliga i denna organisation. *Konkurrensverket* menar dessutom, såväl i remissyttranden som i sin rapport Åtgärder för bättre konkurrens (*Konkurrensverkets rapportserie 2009:4*) att Jordbruksverkets producentroll i fråga om veterinärservice bör skiljas från dess myndighetsuppgifter inom djursjukvården.

Veterinärutredningen framhåller att tillsyn över veterinär yrkesutövning inte ska bedrivas av en myndighet som samtidigt är aktör på veterinärmarknaden. Vidare konstaterar Veterinärutredningen att om regeringen beslutar sig för att inte följa utredningens förslag så bör frågan om Jordbruksverkets s.k. dubbla roller behandlas i ett större sammanhang. Mot denna bakgrund beslutade regeringen den 19 juni om ett tilläggsdirektiv till utredningen "Ansvar inom livsmedelskedjan" (dir. 2008:83). Enligt detta ska utredaren utöver de ursprungliga direktiven även analysera och lämna förslag gällande hemvisten i myndighetsstrukturen för förvaltningsuppgifter inom det veterinära området och för en statlig veterinärorganisation. Utredningen överlämnade sitt betänkande till regeringen den 5 februari 2009 och remissbehandling pågår.

I avvaktan på att beredningen av förslagen i det betänkandet slutförs och regeringens ställningstagande, bör enligt regeringen den nuvarande myndighetsorganisationen på området behållas. Regeringens bedömning är att det är möjligt att inom Jordbruksverket skapa en organisation som tydliggör ansvarsförhållandena i högre grad än i dag. Jordbruksverket har redan vidtagit åtgärder för att separera distriktsveterinärverksamheten från verkets övriga verksamhet. Distriktsveterinäravdelningen är utformad så att den uppfyller de krav som ställs enligt 1 kap. 3 § andra stycket sekretesslagen (1980:100) för att en enhet ska anses vara en särskild verksamhetsgren som är självständig i förhållande till övriga delar av myndigheten. Detta innebär bl.a. att distriktsveterinäravdelningen inte har tillgång till sekretessbelagd information i t.ex. djursjukdatasystemet.

Avdelningen är vidare ett särskilt resultatområde inom Jordbruksverket, vilket innebär att avdelningens kostnader och intäkter redovisas särskilt samt att avdelningen bär sina egna kostnader inkl. de over-headkostnader som avser avdelningen.

Ytterligare åtgärder bör dock vidtas. En annan avdelning på Jordbruksverket än distriktsveterinäravdelningen bör tilldelas rollen som beställare av veterinära tjänster och därmed ansvara för upphandlingen av dessa. Beställarfunktionen bör vara ansvarig för bedömning av behovet av kontrakterade veterinärer, genomförandet av upphandlingarna, kontraktstecknande, försäljning av distriktsveterinärstationer, hantering av det statliga anslaget såväl i de delar som gäller ersättning till privatpraktiserande veterinärer som till distriktsveterinärorganisation samt administration av och uppföljning av tecknade avtal.

För att ytterligare särskilja distriktsveterinärverksamheten från verksamheten vid verkets övriga avdelningar och därmed tydliggöra distriktsveterinärernas organisatoriska särställning bör Distriktsveterinäravdelningen i fortsättningen benämnas "Distriktsveterinärerna". Distriktsveterinärerna är det registrerade varumärke som verksamheten i dag bedrivs under.

Verksamheten i den statliga distriktsveterinärorganisationen

Utgångspunkten är att distriktsveterinärer bör finnas i den omfattning och på de ställen som krävs för att säkerställa beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur dygnet runt i hela landet. I vilken omfattning som det finns behov av distriktsveterinärer bör, som redogjorts för tidigare, avgöras genom offentlig upphandling och det statliga anslaget kommer att fördelas mellan distriktsveterinärorganisationen och privatpraktiserande veterinärer utifrån resultatet av upphandlingen.

Utöver den verksamhet som i den föreslagna modellen ska upphandlas, bedriver nuvarande distriktsveterinärorganisation djurhälsovård och djursjukvård under ordinarie arbetstid för lantbrukets djur, hästar och sällskapsdjur. Vidare utför distriktsveterinärerna förvaltningsuppgifter med myndighetsutövning.

Distriktsveterinärorganisationens verksamhet finansieras i huvudsak med avgifter och till viss del med statliga anslag. År 2008 omsattes sammanlagt ca 500 miljoner kr varav ca 99 miljoner kr var statligt anslag (inkl. stödet till avlägset boende djurägare). Enligt Jordbruksverkets beräkningar härrör ca 34 % av intäkterna från avgifter från lantbrukets djur, ca 24 % från hästar och ca 41 % från sällskapsdjur. För 2008 blev resultatet ett överskott på ca 13 miljoner kr. Målet är att över- och underskott ska balansera varandra sett över en följd av år.

Som beskrivits i avsnitt 7 så har delar av distriktsveterinärernas verksamhet ådragit sig kritik och då främst vården av hästar och sällskapsdjur. Bland annat menar kritikerna att det statliga anslaget korssubventionerar verksamheten med hästar och sällskapsdjur och att distriktsveterinärerna därmed har konkurrensfördelar framför privatpraktiserande veterinärer. Även *Konkurrensverket* har i såväl remissyttrande som i rapporten *Åtgärder för bättre konkurrens* (Konkurrensverkets rapportserie

2009:4) föreslagit att distriktsveterinärorganisationen ska avveckla sin verksamhet med sällskapsdjur och häst.

En statlig distriktsveterinärorganisation som inte har verksamhet med hästar och sällskapsdjur innebär att betydande veterinärresurser skulle stå outnyttjade i områden där distriktsveterinärstationer måste finnas för att säkerställa smittskyddsberedskap, jourberedskap och veterinär service i djurglesa områden. I landets norra delar skulle kvarvarande distriktsveterinärer bli praktiskt taget sysslolösa eftersom en tiondel av förrättningar i Norrbotten avser lantbruksdjur och resten sällskapsdjur och häst. Även i övriga delar av landet skulle betydande veterinärresurser stå outnyttjade.

Vidare har Veterinärutredningen gjort beräkningar på vad ett förbud för staten att vara aktör på marknaderna för sällskapsdjur och häst skulle innebära. Ett sådant förbud skulle enligt utredningen medföra att behovet av statligt stöd ökar från dagens ca 100 miljoner kr till ca 280 miljoner kr. Mot bakgrund av att lantbrukets behov av veterinärtjänster successivt minskar, kan enligt utredningen behovet av statligt stöd förväntas öka år för år och kan omkring 2015 beräknas uppgå till ca 350 miljoner kr. Samtidigt ökar behovet av veterinära tjänster för sällskapsdjur och häst. Det finns alltså ett direkt samband mellan andelen sällskapsdjur och häst i verksamheten och behovet av statligt stöd.

Kritiken har främst riktas mot att det statliga anslaget kan korssubventionera verksamhet som ska bedrivas i konkurrens. Regeringen anser att en sådan subventionering inte kommer att vara möjlig i ett system med upphandling av den verksamhet som anslaget ska gå till. Även beräkningsmetoden, som också kommer att tillämpas för att fastställa den statliga ersättningen, säkerställer att korssubventionering inte kan förekomma. Regeringen bedömer att där distriktsveterinärorganisationen finns, ska den i fortsättningen kunna bedriva verksamhet med häst och sällskapsdjur. En statlig veterinärorganisation kan inte drivas på ett kostnads- och resurseffektivt sätt om den inte får bedriva verksamhet utanför det som ligger i det offentliga åtagandet. Detta är i hög grad även en kompetensfråga. Om en veterinär enbart bedriver djursjukvård i en jour-situation eller vid utbrott av en smittsam djursjukdom är möjligheten att upprätthålla rätt kompetens näst intill obefintlig.

Det finns dock, menar regeringen, behov av att tydliggöra och precisera i vilken omfattning som distriktsveterinärorganisationen ska bedriva verksamhet med häst och sällskapsdjur. Regeringen anser att distriktsveterinärerna endast bör erbjuda hälso- och sjukvård för häst och sällskapsdjur på en i förväg definierad primärvårdsnivå. En given utgångspunkt för en definierad primärvårdsnivå bör vara att inte någon specialistsjukvård och sluten sjukvård ska kunna erbjudas av distriktsveterinärer. Vidare bör distriktsveterinärerna kunna fullgöra sitt uppdrag med en relativt begränsad utrustning. Inte heller bör de kunna bedriva stationär vård med möjlighet till övernattnings. När djur har behov av specialiserad eller sluten vård bör i stället hänvisas till djursjukhus eller privata kliniker. Såsom bl.a. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* och *Sveriges Veterinärförbund* har påpekat kan det dock i vissa glesbygdsområden finnas behov av att göra undantag från denna begränsning. En förutsättning för att en distriktsveterinärstation ska kunna bedriva mer specialiserad vård för sällskapsdjur och hästar är dock att det inte finns annan veterinärvård att

tillgå inom rimligt avstånd. I dessa fall måste en bedömning göras i varje enskilt fall.

Sammanfattningsvis anser regeringen att distriktsveterinärorganisationen utan begränsningar ska kunna ägna sig åt djurhälsovård och djursjukvård av lantbrukets djur i områden där den måste finnas för att säkerställa smittskyddsberedskap, jourberedskap och veterinär service i djurglesa områden. Vidare bör distriktsveterinärorganisationen där den finns kunna bedriva veterinär service gällande häst och sällskapsdjur på en fastställd primärvårdsnivå. Distriktsveterinärerna bör dessutom ha möjlighet att utföra veterinära förvaltningsuppgifter med myndighetsutövning.

Regeringen anser att distriktsveterinärorganisationens verksamhet bör fastställas i förordning och att dess verksamhet avseende hälso- och sjukvård för häst och sällskapsdjur ytterligare bör preciseras genom beslut av Jordbruksverket.

9 Privatpraktiserande veterinärer ska kunna förordnas som officiella veterinärer

9.1 Officiella veterinärer

Regeringens förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska efter ansökan kunna förordna även privatpraktiserande veterinärer som officiella veterinärer.

Veterinärutredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som yttrat sig över förslaget tillstyrker eller ställer sig positiva till utredningens bedömning, bl.a. *Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelserna i Värmlands, Dalarnas och Västernorrlands län, Statens Veterinärmedicinska anstalt, Jordbruksverket, Djurskyddet Sverige Lantbrukarnas Riksförbund med flera näringsorganisationer och Svenska Ridsportförbundet. Jordbruksverket och Svensk Mjök* anser dock att rätten att vara officiell veterinär bör kompletteras med skyldighet att utföra uppgifter inom ett visst geografiskt område. Även *Länsstyrelsen i Kalmar län* tillstyrker förslaget att möjliggöra för privatpraktiserande veterinärer att utföra officiella uppgifter. Enligt länsstyrelsen skulle det dock vara bäst med en fristående organisation, t.ex. knuten till länsstyrelsen, som får i uppdrag att utföra uppdragen efter upphandling. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* och *Länsstyrelsen i Skåne län* tillstyrker också förslaget men påpekar att det inte helt undanröjer problemen med jäv. Länsstyrelsen i Skåne län anser att det även bör utredas om de officiella veterinäruppdragen ska behållas av Jordbruksverket genom regionalt anställda officiella veterinärer. *Länsstyrelsen i Örebro län* stöder i och för sig förslaget men ifrågasätter om praktiserande veterinärer ska ha uppgifter som innebär myndighetsutövning. Länsstyrelsen anser att det inte enbart är fråga om ekonomiska aspekter utan att en tjänsteman även är betjänt av

stödet från sin organisation för att kunna agera självständigt. Även *Länsstyrelserna i Östergötlands och Kronobergs län* anser att det finns problem med jävsfrågor för de officiella veterinärerna och att problemet knappast löses genom att man utvidgar kretsen av officiella veterinärer. Enligt länsstyrelsen i Östergötlands län borde de officiella veterinärerna istället knytas till länsstyrelsen. En uppfattning som även delas av *Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Länsstyrelsen i Blekinge län*. Även *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser att om distriktsveterinärorganisationen privatiseras bör detta föregås av en omorganisation av den offentliga verksamheten där officiella uppdrag ska utföras inom ramen för länsstyrelsens arbete tillsammans med livsmedels- och djurskyddstillsyn. *Rikspolisstyrelsen* anför att utredningen borde ha försökt hitta former som innebär att intressekonflikter undviks genom att officiella veterinärer inte bör utöva myndighetsutövande uppgifter mot sina egna kunder. *Veterinärer i Sverige* anför att det måste skapas en kår med veterinärer som endast ägnar sig åt myndighetsutövning. *Hushållningssällskapens Förbund* är tveksamma till förslaget då man ser en fara med att blanda ihop rollerna av myndighetsutövning och praktiserande veterinärarbete, om inte uppdraget utförs inom yrkesområden är den aktuella veterinärer inte är kommersiellt verksam. Förbundet ser dock fördelar med att anlita veterinärer som är förtrodda med lokala förhållanden vid t.ex. utbrott av epizootier. *Djurens Rätt* ser hellre en modell där privatpraktiserande veterinärer kan sluta avtal med staten, en form av vårdavtal inom djursjukvården, och på så vis bli aktörer inom de offentliga uppgifterna. *Riksdagens ombudsmän (JO)* konstaterar att de officiella veterinärerna kommer att stå under JO:s tillsyn.

Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets bedömning (Jo2008/2384): Överensstämmer med veterinärutredningens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser är positiva till eller har inget att erinra mot förslaget, däribland *Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Djurens Rätt, Lantbrukarnas Riksförbund med flera näringsorganisationer* och *Svensk Mjolk*.

Statskontoret anser att officiella veterinäruppgifter i framtiden helt bör skötas av privata aktörer.

Konkurrensverket anser att affärs- och kundrelationer inte bör sammankopplas med myndighetsutövning och *Veterinärer i Sverige* vill att de myndighetsutövande uppgifterna ska utövas av veterinärer som inte får bedriva någon kommersiell djursjukvård.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser att offentliga uppdrag bör fördelas på ett mindre antal veterinärer som får större kunskap om att hantera de komplicerade system som används för närvarande och att det inom länsstyrelsen borde finnas minst en ”officiell specialistveterinär” som utför vissa officiella veterinäruppgifter och i övrigt delegerar uppgifter till andra officiella veterinärer. *Länsstyrelserna i Hallands län* och *Gävleborgs län* anser att det bör övervägas att överföra vissa officiella veterinäruppgifter till länsstyrelsen. *Länsstyrelserna i Gävleborgs län* och *Västerbottens län* påpekar att om privatpraktiserande veterinärer tillförs myndighetsutövning kommer de att komma i kläm mellan sina kunder och sin myndighetsutövning. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser att ett

officiellt uppdrag är statens kontroll och att arbetet kräver fortlöpande utbildning, vilket gör en delegering olämplig.

Skälen för regeringens förslag: För att säkerställa hygien, smittskydd och djurskydd ska enligt EG:s regelverk vissa myndighetsåtgärder utföras av officiell veterinär. De uppgifter som ankommer på officiell veterinär varierar och regleras i ett större antal rättsakter. En exemplifierande redogörelse för dessa finns i avsnitt 4.5. Uppgifterna innebär bl.a. att officiella veterinärer utför kontroller och utfärdar intyg vid handel av levande djur och kontroller vid långa djurtransporter. Vissa åtgärder ska vidtas av officiell veterinär i samband med utbrott av smittsamma djursjukdomar. Officiella veterinärer utför även kontroller av bl.a. djur och djurkroppar på slakterier.

De officiella veterinärernas uppdrag innefattar i regel myndighetstövning mot enskild. I EG-lagstiftningen finns det inget krav på att officiella veterinärer ska vara anställda av en myndighet. I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (EUT L 165, 30.4.2004, s. 1–141, Celex 32004R0882) föreskrivs visserligen att offentlig kontroll ska utövas av myndigheter. I artikel 1.3 i förordningen stadgas emellertid att förordningen inte påverkar tillämpningen av andra särskilda gemenskapsbestämmelser om offentlig kontroll. Officiella veterinärer definieras i EG-rättsakterna såsom av en av myndigheten utsedd veterinär. Se bl.a. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel där officiell veterinär definieras som en veterinär med behörighet att i enlighet med rättsakten i fråga arbeta som officiell veterinär och som utses av den behöriga myndigheten. I dag är de veterinärer som utses som officiella veterinärer anställda av Jordbruksverket eller Livsmedelsverket. Jordbruksverket har rutinen att utse distriktsveterinärer som officiell veterinär. De veterinärer som tjänstgör som officiell veterinär på slakterier är anställda av Livsmedelsverket. Myndigheterna kan också förordna och tillfälligt anställa en privatpraktiserande veterinär för att utföra ett officiellt veterinäruppdrag. De beslut som dessa statligt anställda veterinärer tar i egenskap av officiell veterinär är att anse som myndighetens beslut.

Kommissionen har riktat kritik mot flera länder, däribland Danmark och Finland, för det sätt på vilket officiella veterinäruppdrag utförs. Kritiken har riktats mot länder där praktiserande veterinärer även utför officiella veterinäruppdrag. Innebörden i kritiken är att ländernas system inte tillräckligt effektivt motverkar intressekonflikter. Kommissionen har även efter inspektioner i Sverige påpekat att det föreligger en risk för intressekonflikter med det svenska systemet. Sådana konflikter kan uppstå när en veterinär ska utfärda intyg eller göra inspektioner som avser djur som veterinären tidigare har behandlat eller övervakat i egenskap av besättningsveterinär hos en kund. Även ett flertal remissinstanser har anfört att det finns risker för att intressekonflikter kan uppstå när praktiserande veterinärer utövar myndighet i förhållande till egna kunder. Regeringen är medveten om risken för intressekonflikter men anser att det för närva-

rande inte finns några realistiska alternativ till att låta praktiserande veterinärer utföra de officiella uppgifterna. Att bygga upp ett system där länsstyrelserna ansvarar för uppgifterna, såsom föreslagits av några remissinstanser, kan inte anses vara ändamålsenligt. Regeringen anser dock att vissa åtgärder kan vidtas för att ytterligare minska risken för intressekonflikter. Regeringen återkommer till detta i avsnitt 9.3.

Som anförts i avsnitt 8 är det regeringens ambition att den statliga distriktsveterinärorganisationen inte ska vara större än vad som är nödvändigt för att upprätthålla de statliga åtagandena. Samtidigt är det viktigt att de djurägare och andra företagare som är beroende av att officiella veterinäruppgifter utförs inte förorsakas några störningar i sin verksamhet på grund av bristande tillgång på officiella veterinärer. Mot denna bakgrund anser regeringen att det bör vara möjligt för myndigheterna att förordna privatpraktiserande veterinärer för officiella uppgifter utan att samtidigt anställa dem.

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36, Celex 32006L0123) finns bestämmelser som syftar till att skapa en gemensam marknad för tjänster. Direktivet innehåller bestämmelser om bl.a. tillståndsförfaranden vid etablering av tjänsteverksamhet, om fri rörlighet av tjänster, om tjänstemottagares rättigheter och om tjänsters kvalitet. De uppgifter som veterinärer i klinisk verksamhet utför omfattas av direktivets tillämpningsområde. Från direktivets tillämpningsområde har dock undantagits verksamhet som har samband med offentlig maktutövning (artikel 2.2). De uppgifter som officiella veterinärer utför innebär myndighetsutövning och omfattas därmed inte av tjänstedirektivet.

För att privata organ ska få utföra uppgifter som innebär myndighetsutövning mot enskild krävs enligt 11 kap. 6 § regeringsformen att det finns stöd i lag. Regeringen förslår därför att det införs en rätt för de myndigheter som regeringen bestämmer att förordna även privatpraktiserande veterinärer som officiella veterinärer. För att ett system med privatpraktiserande veterinärer ska vara rättssäkert krävs vissa kompletterande bestämmelser. Regeringen återkommer till detta i senare avsnitt.

Förordnandeförfarandet

Det är väsentligt att de officiella veterinärerna har tillräcklig kompetens för att utföra sina uppdrag. För att kunna upprätthålla en hög kompetens är det angeläget att veterinären utför uppdrag med jämna mellanrum. För officiella veterinärer som enbart har ett eller två uppdrag per år är det svårare att hålla sig uppdaterad och bli erfaren, även om det naturligtvis inte utesluter att en sådan veterinär ändå kan utföra sina uppdrag på ett mycket bra sätt. Det kräver emellertid mer inläsning inför varje uppdrag och uppdragets utförande tar längre tid. Det måste även beaktas att det är resurskrävande för de ansvariga myndigheterna att kontinuerligt utbilda officiella veterinärer. Utgångspunkten bör därför vara att antalet officiella veterinärer inte ska vara fler än vad som behövs.

Hur stort behovet av officiella veterinärer är varierar mellan olika regioner och mellan olika sorters uppdrag. Härvid kan särskilt nämnas att

det finns ett stort behov av officiella veterinärer som skriver intyg inför förflyttningar av hästar. När det gäller de officiella veterinärer som fullgör uppdrag på slakterier med köttkontroll m.m. bör utgångspunkten vara, liksom i dag, att de företrädesvis är anställda av Livsmedelsverket. Vid vissa mindre slakterier, där den veterinära närvaron inte är lika frekvent, bör det dock vara möjligt för Livsmedelsverket att förordna privatpraktiserande veterinärer som officiell veterinär.

Regeringen anser att den ansvariga myndigheten vid bedömningen av hur många officiella veterinärer som behövs inom en viss region, exempelvis ett län, bör utgå från hur många officiella uppdrag som för närvarande utförs i området och hur många veterinärer som utför dem. Enligt statistik från Jordbruksverket gjordes ca 4 700 förrättningar av officiella veterinärer. I siffran ingår de intyg som läggs in i EU:s databas Traces om förflyttningar av levande djur, intyg som skrivs inför export till tredjeland, intyg inför förflyttningar av hästar, uppdrag knutna till seminestationer och vissa smittskyddsuppdrag. Uppdragen är mycket ojämnt fördelade över landet. Av statistiken framgår att i Skåne län, Västra Götalands län och Värmlands län utförs betydligt fler uppdrag än i övriga län. Under 2008 utfördes i dessa län totalt drygt 3 300 förrättningar. I flertalet län utfördes dock färre än 100 förrättningar per år. I de län som har minst antal uppdrag utfördes färre än 20 förrättningar under 2008.

En annan viktig aspekt att ta hänsyn till vid bedömningen av hur många veterinärer som behövs inom ett visst område är områdets geografiska storlek. Även inom områden där det utförs väldigt få officiella uppdrag kan det vara motiverat att det finns flera officiella veterinärer om avstånden är stora.

Förfarandet för att förordna officiella veterinärer måste anpassas efter de uppdrag som veterinären är avsedd att utföra. För åtminstone vissa typer av uppdrag bör den ansvariga myndigheten gå ut med en intresseförfrågan. Myndigheten kan därefter förordna de mest lämpade veterinärerna bland de som ansöker om att bli förordnande. Däremellan har myndigheten naturligtvis rätt att förordna veterinärer när behov uppstår. Det kan exempelvis bli aktuellt om någon förordnad veterinär faller bort under perioden eller om det visar sig att det är för få officiella veterinärer i ett område. Vidare bör myndigheten ha möjlighet att förordna en särskild veterinär för ett specifikt uppdrag.

9.2 Ny lag om officiella veterinärer

Regeringens förslag: Det införs en ny lag som ska tillämpas på officiella veterinärer som inte är anställda av en förvaltningsmyndighet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om vad som krävs för att förordnas som officiell veterinär, vad som åligger officiella veterinärer och om återkallelse av förordnanden.

Veterinärutredningens förslag: Utredningen föreslår att bestämmelserna om förordnande av officiella veterinärer ska tas in i lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket. Utredaren lämnar

inget förslag om rätt att meddela föreskrifter om vad som åligger officiella veterinärer.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt uttalat sig i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Som följer av avsnitt 9.1 föreslår regeringen att privatpraktiserande veterinärer i framtiden ska kunna förordnas som officiella veterinärer utan krav på anställning i Jordbruksverket eller Livsmedelsverket. Veterinärutredningen har föreslagit att bestämmelser om förordnande ska tas in i lagen om behörighet att utöva veterinäryrket. Den 1 januari 2009 kommer den lagen att upphävas och ersättas av en lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård (prop. 2008/09:94, bet. 2008/09:MJU20, rskr. 2008/09:197). Då bestämmelserna i den nya lagen är begränsade till att avse verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård är det inte lämpligt att föra in bestämmelser om veterinär myndighetsutövning och vad som åligger officiellt förordnade veterinärer i denna lag. Regeringen föreslår därför att sådana bestämmelser införs i en ny lag om officiella veterinärer.

Lagen ska enbart tillämpas på veterinärer som utför uppdraget utan att vara anställda vid en förvaltningsmyndighet. För officiella veterinärer som har utsetts att utföra sådana uppgifter inom ramen för en anställning av en förvaltningsmyndighet gäller i stället bestämmelserna i bl.a. förvaltningslagen om myndighets beslut m.m. De beslut som en sådan veterinär beslutar är nämligen att anse som myndighetens beslut.

Det är viktigt att en veterinär som utför myndighetsutövande uppgifter har den kompetens han eller hon behöver för att kunna utföra sitt uppdrag. EG-lagstiftningen ställer i vissa fall upp preciserade kvalifikationer på officiella veterinärer, se exempelvis artikel 2.2 f i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel och rådets direktiv 96/93/EG av den 17 december 1996 om certifiering av djur och animaliska produkter. I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1997:127) om officiella veterinärer föreskrivs att en officiell veterinär ska delta i sådan utbildning för officiella veterinärer som Jordbruksverket arrangerar. Officiella uppdrag innebär ofta intygsskrivning och därför måste veterinärerna ha god kännedom om vad de intygar. Eftersom den som utför officiella uppdrag representerar Sverige gentemot andra länder måste veterinärerna ha goda kunskaper i både Sveriges och EU:s lagstiftning. Dessutom måste veterinären vid officiella uppdrag som rör t.ex. in- och utförsel av djur kunna datasystemet Traces som används vid förflyttningar av djur och vissa djurprodukter inom EU. Det finns således behov av en möjlighet att kunna meddela föreskrifter om vad som krävs för att förordnas som officiell veterinär och om krav på att delta i utbildning.

I rådets direktiv 96/93/EG finns även bestämmelser om bl.a. krav på arkivering av utfärdade intyg och sanktionsåtgärder mot intygsgivare som missköter sitt uppdrag. För att leva upp till kraven i direktivet samt för att få en enhetlig tillämpning av lagstiftningen och en väl fungerande organisation behöver det finnas bestämmelser om hur uppdragen ska utföras. Det kan t.ex. röra krav på skyldighet att utföra de uppdrag som finns inom ett specifikt område och krav på förvaring av handlingar. För att den behöriga myndigheten ska kunna kontrollera och följa upp de of-

ficiella veterinärernas verksamhet finns det vidare behov av att kunna föreskriva om rapportering av uppgifter till den förordnande myndigheten.

Det bör även finnas möjlighet att upphäva ett förordnande som officiell veterinär antingen på den aktuella veterinärens egna begäran eller för att veterinären inte lever upp till de krav på skicklighet och opartiskhet som måste ställas på personer som utför myndighetsutövning gentemot enskilda eller för att veterinären av annan anledning inte längre är lämplig att utföra uppdraget. Regeringen föreslår därför att det införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som krävs för att förordnas som officiell veterinär, skyldighet för officiell veterinär att genomgå utbildning, övriga skyldigheter som officiella veterinärer har och om återkallelse av förordnanden.

9.3 Förvaltningslagen och sekretesslagstiftningen

Regeringens förslag: Förvaltningslagens bestämmelser om skyldighet att föra anteckningar, parter rätt att få del av vissa uppgifter i ett ärende samt skyldighet att motivera och underrätta part om beslut ska tillämpas även för de officiella veterinärerna vid myndighetsutövning enligt lagen. Dessutom ska förvaltningslagens bestämmelser om jäv samt rättelse vid skrivfel och liknande tillämpas av de förordnade veterinärerna.

Officiella veterinärer ska omfattas av offentlighets- och sekretesslagen, med följd att veterinärerna blir skyldiga att tillämpa offentlighetsprincipen samt att veterinärerna vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen ska jämföras med myndighet.

Veterinärutredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag vad gäller officiella veterinärer. Utredaren lämnade dock inga förslag rörande sekretesslagstiftningen

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän (JO)*, *Kammarrätten i Jönköping* samt *Länsrätten i Jönköpings län* ifrågasätter om inte bestämmelserna om hur beslut ska överklagas i 23–25 §§ förvaltningslagen ska göras tillämpliga. *JO* anser att det även bör övervägas om inte bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen bör göras tillämpliga på officiella veterinärer. Flertalet remissinstanser tillstyrker utredarens förslag om att Jordbruksverket ska ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för hur intressekonflikter undviks. *Jordbruksverket* påpekar att verket redan har interna riktlinjer för att undvika intressekonflikter.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 1 § förvaltningslagen (1986:223) gäller lagen för förvaltningsmyndigheternas handläggning av ärenden och domstolarnas handläggning av förvaltningsärenden. Enskilda personer eller organ som utför uppgifter som innebär myndighetsutövning omfattas således inte av lagens tillämpningsområde om detta inte särskilt föreskrivs (3 § lagen).

De beslut som föreslås kunna meddelas av officiella veterinärer är att anse som myndighetsutövning med ibland omfattande konsekvenser för den enskilde. Det rör sig vidare om samma slags beslut som Jordbruksverket respektive Livsmedelsverket i dag meddelar genom av myndigheterna anställda veterinärer. I framtiden kommer det att finnas såväl myndighetsanställda som offentligt förordnade privatpraktiserande officiella veterinärer. De båda kategorierna av veterinärer kommer att ha samma arbetsuppgifter och fatta samma slags beslut. Mot bakgrund härav bör en bestämmelse införas i den nya lagen enligt vilken vissa, för den enskilde särskilt betydelsefulla bestämmelser i förvaltningslagen, ska gälla även för dessa veterinärer.

Enligt 11 § förvaltningslagen är den som handlägger ett ärende jävig, bl.a. om saken angår honom själv eller honom närstående, om ärendet kan väntas medföra synnerligen nytta eller skada för honom själv eller hans närstående samt under andra särskilda omständigheter som är ägnade att rubba förtroendet för hans opartiskhet i ärendet. I 12 § anges att den som är jävig inte får handlägga ärendet. Det är angeläget att de beslut som fattas är objektiva. Detta gäller oavsett om beslutet har meddelats av en myndighet eller av ett enskilt kontrollorgan. I rådets direktiv 96/93/EG om certifiering av djur och animaliska produkter föreskrivs dessutom att medlemsstaterna ska tillse att intygsgivare som utsetts av den behöriga myndigheten är opartiska. Bestämmelserna om jäv i förvaltningslagen bör därför gälla även för de officiella veterinärerna. Som anförts i 9.1 har kommissionen riktat kritik mot flera medlemsstater för att dessa inte har säkerställt att det inte uppkommer intressekonflikter i samband med de officiella veterinärernas myndighetsutövning. Jordbruksverket och Livsmedelsverket har redan i dag interna anvisningar för sin egen personal om hur man ska hantera jävsituationer. Regeringen anser att det är mycket angeläget att sådana intressekonflikter inte uppstår och avser därför att ge Jordbruksverket och Livsmedelsverket i uppdrag att uppdatera och anpassa innehållet i dessa för att tillse att all veterinär myndighetsutövning, även den som utförs av privatpraktiserande veterinärer, utförs så att intressekonflikter undviks. En viktig del i detta arbete bör vara att förklara hur jävsituationer kan undvikas med utgångspunkt i förvaltningslagens regler.

Enligt 15 § förvaltningslagen ska uppgifter i ett ärende som avser myndighetsutövning och som myndigheten får på annat sätt än genom handling antecknas av myndigheten. I 16 § förvaltningslagen anges dessutom att en sökande, klagande eller annan part har rätt att ta del av det som har tillförts ärendet. Enligt 17 § samma lag får ett ärende som avser myndighetsutövning inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv. Han måste dessutom ha fått tillfälle att yttra sig. Ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska enligt 20 § förvaltningslagen innehålla de skäl som har bestämt utgången om ärendet avser myndighetsutövning. I 21 § samma lag anges att en sökande, klagande eller annan part ska underrättas om innehållet i det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet om detta avser myndighetsutövning och om det inte är uppenbart obehövligt. För att kunna tillvarata sin rätt är nämnda bestämmelser betydelsefulla för den enskilde. Detta gäller oavsett om beslut har meddelats av en myndighet eller av en förordnad vete-

rinär och därför bör bestämmelserna gälla även för förordnade veterinärer.

I 26 § förvaltningslagen finns en bestämmelse om myndighetens befogenhet att rätta sina beslut i vissa fall. Enligt paragrafen får ett beslut som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av myndighetens eller någon annans skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende rättas av den myndighet som har meddelat beslutet. Det är lämpligt att detta gäller även för förordnade veterinärer.

Införandet av en överklagandebestämmelse avseende beslut som har meddelats av enskilda kontrollorgan kommenteras i avsnitt 9.6. Enligt 22 § förvaltningslagen får ett beslut överklagas av den som beslutet angår om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas. Detta bör även gälla för beslut som har fattats av förordnade veterinärer.

Bestämmelser om överklagande av beslut som har fattats av en enskild individ finns i lagen (1986:1142) om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter. Enligt 2 § denna lag ska skrivelse med överklagandet inges till den myndighet som ska pröva överklagandet, dvs. allmän förvaltningsdomstol. Enligt 3 § samma lag är det domstolen som ska pröva om skrivelsen kommit in i rätt tid. Bestämmelserna innebär ett avsteg från vad som annars gäller enligt 23 och 24 §§ förvaltningslagen. Enligt dessa bestämmelser ska ett överklagande ges in till beslutsmyndigheten som också prövar om överklagandet kommit in i rätt tid. Regeringen bedömer att bestämmelserna i denna lag bör tillämpas på de beslut som fattas av en officiell veterinär varför 23 och 24 §§ förvaltningslagen inte bör göras tillämpliga för dessa veterinärer.

Bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen om rätten att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter syftar till att säkerställa intresset av insyn i offentlig verksamhet. Begränsningar i denna rätt ska anges i sekretesslagen. Officiella veterinärer utför uppgifter som innebär myndighetsutövning. Insynsintresset är lika starkt oavsett om verksamheten bedrivs genom myndigheten som veterinären är anställd vid eller av en privatpraktiserande veterinär som har förordnats att utföra officiella veterinäruppgifter. De handlingar som hanteras av officiella veterinärer bör därför omfattas av reglerna om offentlighet och sekretess. Enligt 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen (1980:100) ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos de organ som anges i lagens bilaga i den mån som handlingarna hör till den verksamhet som nämns där. Dessutom ska de i bilagan angivna organen vid tillämpning av sekretesslagen jämföras med myndighet, vilket bl.a. innebär att reglerna om diarieföring m.m. i 15 kap. blir tillämpliga. Enligt 8 kap. 7 § sekretesslagen gäller sekretess i verksamhet som bedrivs av annan än statlig myndighet och som består av bl.a. tillsyn för uppgift om enskilda affärs- eller driftsförhållanden m.m. om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Sådana uppgifter bör kunna bli föremål för sekretess även när verksamheten bedrivs av en förordnad veterinär.

Regeringen har den 5 mars 2009 beslutat propositionen Offentlighets- och sekretesslag (prop. 2008/09:150). Propositionen innehåller ett förslag till offentlighets- och sekretesslag, vilken ska ersätta den nu gällande sekretesslagen. Den nya lagen, som föreslås träda i kraft den 30 juni 2009, utgör en omarbeting av sekretesslagen i syfte att göra regleringen mer

lättförståelig och lättillämpad. Bestämmelsen i 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen respektive bilagan till sekretesslagen motsvaras av 2 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen respektive bilagan till den nya lagen. Regeringen föreslår därför det görs en ändring i den föreslagna offentlighets- och sekretesslagen så att veterinärer som har förordnats enligt lagen om officiella veterinärer förs in i bilagan.

9.4 Ersättning till officiell veterinär och kontroll av officiella veterinärers verksamhet

Regeringens förslag: Ersättningen till en officiell veterinär ska följa en av myndigheten fastställd taxa.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om avgifter för den utbildning som officiella veterinärer ska genomgå.

En veterinär är skyldig att låta sin verksamhet som officiell veterinär inspekteras av den myndighet som regeringen bestämmer.

Veterinärutredningens förslag: Utredningens förslag innehåller inga bestämmelser om ersättning eller avgifter. Utredningen innehåller inte heller någon bestämmelse som direkt tar sikte på tillsyn över verksamheten som officiella veterinär.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt kommenterat frågan.

Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets bedömning (Jo2008/2384): Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag vad gäller ersättningen till officiella veterinärer. Verken anser att ersättningen bör följa nuvarande principer för ersättning till officiella veterinärer.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt kommenterat frågan.

Skälen för regeringens förslag: Privatpraktiserande veterinärer som också utför uppgifter som innebär myndighetsutövning ska ha rätt att erhålla ersättning för sitt arbete. Jordbruksverket och Livsmedelsverket anför att ersättningen till förordnade officiella veterinärer bör följa nuvarande principer för ersättning till veterinärer som utför veterinärt arbete som innebär myndighetsutövning. Den som utför uppdraget bör, enligt verken, få behålla en procentuell andel av beloppet.

Officiella veterinärer utövar myndighet gentemot enskilda och de uppgifter som veterinärerna utför är obligatoriska. Veterinärerna är i detta avseende att jämföras med en myndighet. Finansieringen av sådan verksamhet bör vara enhetlig. Av regeringsformen framgår det vidare att det krävs stöd i lag för att ta ut avgift för tvingande offentligrättslig verksamhet. Merparten av de uppgifter som utförs av officiella veterinärer bör enligt regeringen finansieras med avgifter. Regeringen föreslår därför att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifter för uppdrag som utförs av en officiell veterinär. Enligt regeringen bör avgiften betalas direkt till veterinären i fråga.

För närvarande finansieras fortbildningen av officiella veterinärer med de avgifter som myndigheterna uppbär för den verksamhet som de officiella veterinärerna utför. Med ett system som innebär att djurägarens avgift betalas direkt till veterinären i fråga måste utbildningen finansieras på annat sätt. Regeringen finner att detta lämpligen bör ske genom en avgift från den officiella veterinären. Regeringen föreslår därför att det införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om sådana avgifter.

I rådets direktiv 96/93/EG av den 17 december 1996 om certifiering av djur och animaliska produkter finns bestämmelser om intygsgivare som syftar till att säkerställa att medlemsstaterna har fullt förtroende för den certifiering som utförs enligt EG:s veterinärlagstiftning. I direktivet föreskrivs bl.a. att medlemsstaterna ska utföra nödvändiga kontroller för att förhindra att falska intyg eller intyg som kan vara vilseledande utfärdas samt vidta lämpliga sanktioner mot varje enskilt fall av falsk eller bedräglig certifiering som de får vetskap om. Veterinärer står vid utövandet av djursjukvård och djurhälsovård under tillsyn av länsstyrelsen. Veterinärers myndighetsutövande verksamhet omfattas dock inte av denna tillsyn. För att leva upp till kraven i direktivet bör det därför införas en bestämmelse i lagen om att en veterinär är skyldig att låta sin verksamhet som officiell veterinär inspekteras av den myndighet som regeringen bestämmer.

9.5 Överklagande av beslut att förordna veterinär som officiell veterinär

Regeringens förslag: Beslut om att återkalla förordnande som officiell veterinär ska kunna överklagas.

Regeringens bedömning: Beslut om att förordna officiell veterinär bör inte kunna överklagas.

Veterinärutredningens förslag: Utredningen har inte lämnat något förslag i denna del.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans behandlar frågan.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Beslut om att återkalla ett förordnande som officiell veterinär innebär att veterinären förlorar en tidigare erhållen rättighet. Beslutet bör därför kunna överklagas och en bestämmelse om detta bör införas i lagen.

Att bli förordnad som officiell veterinär kan dock inte anses utgöra en rättighet. Förordnandeförfarandet är föremål för en skönsässig bedömning. Det är bl.a. upp till den förordnande myndigheten att avgöra hur många veterinärer som ska förordnas. Ett beslut om förordnade bör därför inte kunna överklagas.

Regeringens förslag: En officiell veterinärs beslut ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vid talan i allmän förvaltningsdomstol för Jordbruksverket eller Livsmedelsverket det allmännas talan. Bestämmelser om detta införs i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor, djurskyddslagen (1988:534), epizootilagen (1999:657), livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. och lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

Veterinärutredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredaren har dock inte lämnat några förslag om ändring i lagen med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor, djurskyddslagen eller epizootilagen.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* har lämnat författningstekniska synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Officiella veterinärers uppgifter framgår av EG-förordningar eller i nationell lagstiftning som härrör från EG-lagstiftningen. Beslut som Jordbruksverket och Livsmedelsverket fattar genom en officiell veterinär kan överklagas enligt bestämmelserna om rätt att överklaga förvaltningsmyndighets beslut i de lagar som kompletterar EG-förordningarna respektive genomför EG-lagstiftningen, bl.a. livsmedelslagen, djurskyddslagen och lagen om provtagning på djur. Beslutet överklagas till allmän förvaltningsdomstol, dvs. länsrätten.

De beslut som tas av en officiell veterinär bör kunna överklagas oavsett om det sker genom myndigheten som veterinären är anställd vid eller av en privatpraktiserande veterinär som har förordnats att utföra officiella veterinäruppgifter. Bestämmelser om rätt att överklaga en officiell veterinärs beslut bör därför, i enlighet med vad veterinärutredningen föreslår, införas i de berörda lagarna. Regeringen föreslår således att överklagandebestämmelser införs i djurskyddslagen, livsmedelslagen, lagen om provtagning på djur, m.m, lagen om kontroll av husdjur, m.m. och epizootilagen. Beslut meddelade av en officiell veterinär i samband med in- och utförsel av bl.a. levande djur regleras i föreskrifter meddelande med stöd av bemyndigande i lagen med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor. Att införa överklagandebestämmelser i den lagen är av bl.a. lagtekniska skäl inte en lämplig lösning. Regeringen har emellertid tillkallat en utredare att göra en bred översyn av lagstiftningen om djursjukdomar och zoonoser. I utredningsuppdraget ingår bl.a. att se över lagstiftningen kring in- och utförsel av djur och djurprodukter. Utredningens betänkande ska lämnas senast den 31 december 2009. Regeringen föreslår därför, i avvaktan på att det införs en ny reglering om in- och utförsel av djur, att bestämmelserna om överklagande av beslut rörande in- och utförsel av djur m.m. införs i lagen med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor. Regeringen avser att återkomma till frågan i samband med arbetet med en ny reglering om in- och utförsel av djur.

När det gäller partställningen i domstol vid överklagande av beslut av en privatpraktiserande officiell veterinär föreslår regeringen att det allmännas intresse ska företrädas av den ansvariga centrala myndigheten på området, dvs. Livsmedelsverket resp. Jordbruksverket.

10 Ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter stärks och förtydligas

Regeringens bedömning: Statens jordbruksverk bör ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa ett system med utökad egenkontroll vid tävlingar med djur.

Bestämmelserna i djurskyddsförordningen och i Statens jordbruksverks föreskrifter om vid vilka tävlingar med djur som veterinär ska medverka bör förtydligas.

Ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter bör vidare förtydligas så att det klart framgår att de har skyldighet att ge akuthjälp till skadade djur.

Jordbruksverket bör ges i uppdrag att analysera dels hur besiktningen av djur före tävling ska gå till, dels ban- och tävlingsveterinärernas ansvar och uppgifter när det gäller dopningskontroll, smittbekämpning och kontroll av vaccinationsintyg i samband med tävlingar.

Tävlingsdjursutredningens (Jo 2006:04) förslag: Utredningen föreslår att ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter även fortsättningsvis ska innebära myndighetsutövning och att veterinärerna ska förordnas av länsstyrelsen. I djurskyddslagen anges att vid tävlingar med djur ska vid behov en veterinär medverka. De tävlingar som fordrar veterinär närvaro ska anges i djurskyddsförordningen. Ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter och befogenheter ska anges i djurskyddslagen. Veterinärernas uppgift ska vara att förhindra att skadade eller sjuka djur deltar i en tävling, att minimera risken för skador på djuren under tävlingen och att ge akuthjälp till skadade djur. Utredningen föreslår också att veterinärerna ska ha möjlighet att besluta om krav på veterinärt friskintyg och att förbjuda djur som visar tecken på att ha utsatts för skada eller lidande under träning att delta i tävling.

Remissinstanserna: En klar majoritet av remissinstanserna, däribland *Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Örebro län, Konkurrensverket, Djurens Rätt, AB Trav och Galopp, Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande, Svenska Kennelklubben, Svensk Galopp, Svenska Ridsportförbundet, Svenska Travsportens Centralförbund och Veterinärer i Sverige*, tillstyrker utredningens förslag om att veterinärer som tjänstgör för att kontrollera djurskyddet vid tävlingar med djur ska förordnas.

Länsstyrelsen i Jämtlands län avstyrker dock förslaget om att ban- och tävlingsveterinärer ska förordnas då man anser att samhällets insyn och möjlighet att kontrollera djurskyddet vid tävlingar försämras markant. Länsstyrelsen förordar i stället att man inför ett system som helt och

hållet bygger på egentillsyn och ordinarie djurskyddskontroll. Även *Jordbruksverket* förordar att ban- och tävlingsveterinärernas kontrollverksamhet övergår från att vara myndighetsutövning till att vara en uppgift inom ramen för ett egenkontrollprogram eller annat i författning reglerat kontrollprogram som branschen får ansvar för. *Anders Darenius, Ingrid Myrin, JK Larsson, Ulf Selander, Tony Zäll* och *Olle Rydell* (banveterinärer) framför i en gemensam skrivelse att trav- och galopp-sporten ska tilldelas ett egenkontrollansvar och att detta ställs direkt under *Jordbruksverket* samt att det bildas en professionell tävlingsveterinärorganisation med heltidsanställda veterinärer som är centralt samordnade men verkar på regional nivå.

Länsstyrelsen i Kalmar län anser att den nuvarande ordningen med anställningsförfarande inom *Jordbruksverket* ska kvarstå. *Länsstyrelsen i Blekinge län* delar denna uppfattning vad gäller banveterinärerna. Även *Länsstyrelsen i Stockholms län* avstyrker förslaget att tävlingsveterinärer ska förordnas av länsstyrelsen och anser att förordnanden inte är bättre än anställning. Enligt länsstyrelsen bör *Jordbruksverket* även i fortsättningen handha tillsättningen av veterinärer.

Flera remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Skåne län* och *Svenska Travsportens Centralförbund*, anser att det behövs riktlinjer för vilken kompetens en ban- eller tävlingsveterinär ska ha.

Frågan om utbetalningen av ersättningen till veterinärerna och om möjligheterna att överklaga ban- och tävlingsveterinärernas beslut har kommenterats av vissa remissinstanser.

Några remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Djurskyddet Sverige* och *Sveriges Veterinärförbund*, tar särskilt upp svårigheterna med besiktning av trav- och galopphästar innan tävling.

De flesta remissinstanser som yttrar sig när det gäller ban- och tävlingsveterinärernas skyldighet att ge akuthjälp till djur som skadas under tävlingen, däribland *AB Trav och Galopp, Svenska Ridsportförbundet, Svenska Travsportens Centralförbund, Svensk Galopp* och *Länsstyrelsen i Södermanlands län*, stödjer utredningens förslag. Flera remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Jordbruksverket* och *Djurskyddet Sverige*, påtalar dock att åliggandet att behandla akut skadade djur inte menligt får påverka veterinärens övriga uppgifter. *Jordbruksverket* anför i detta sammanhang att det är viktigt att preciseringen av vilka djur som ska omfattas av veterinärens skyldighet är tydlig. Kravet ska gälla till dess att djuret kan ges vidare omvårdnad och vid behov transporteras till klinik. *Statens veterinärmedicinska anstalt* anför att förslaget om ban- och tävlingsveterinärernas ansvar för behandling av akut skadade djur kan innebära att två veterinärer bör finnas vid vissa tävlingar. *Djurskyddet Sverige, Sveriges lantbruksuniversitet* och *Sveriges Veterinärförbund* påpekar att det är viktigt att andra resurser i form av veterinär och/eller klinik finns tillgänglig för att ta hand om det fortsatta arbetet med det skadade djuret. *Veterinärer i Sverige* anser att utredningens krav på lagstadgad skyldighet för veterinären att bistå de djur som har skadats under tävling är alltför kategoriskt hållen. Att kunna avliva svårt skadade djur när så är påkallat är en självklarhet liksom att kunna göra djuret transportabelt till djursjukhus eller klinik. *Anders Darenius* konstaterar att behovet av akut omhändertagan-

de av skadade hästar förvisso föreligger, men detta kan inte ensamt styra utformningen av djurskyddet för tävlingshästar.

Beträffande utredningens förslag om krav på veterinärt friskintyg anser *Hovrätten för Nedre Norrland* att utredningens argument för att meddela krav på friskintyg inte är övertygande och att den föreslagna bestämmelsen är otydlig, vilket även *Kammarrätten i Jönköping* anför, och knappast kan ge tillräcklig ledning för den berörde veterinären. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* ställer sig tveksam till vilken status och funktion ett krav på friskintyg kan få. *Jordbruksverket* anser att det är rimligt att ban- och tävlingsveterinärer ska ha möjlighet att kräva friskintyg efter incident under en tävling, men avstyrker förslaget att veterinärerna ska kunna kräva friskintyg i stället för att meddela startförbud. *Växjö kommun* konstaterar att veterinärens möjlighet att kräva friskintyg antas få positiva effekter för djurskyddet. *Djurskyddet Sverige (DS)* understödjer starkt förslaget att veterinären ska kunna kräva ett friskintyg inför kommande tävling när ett djur visat så diffusa symptom på t.ex. hälta, att ett startförbud inte kunnat motiveras. DS konstaterar att detta förfarande dock kräver ett fungerande rapporteringssystem för alla tävlingar med djur, för vilket länsstyrelserna med sitt tillsynsansvar borde ansvara.

Jordbruksverket och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* är vidare tveksamma till att veterinären ska meddela startförbud på grundval av att ett djur kan ha utsatts för lidande under träning. Syftet med startförbud är att förebygga lidande, inte utgöra bestraffning. Däremot anser myndigheterna att sådana misstankar bör anmälas till kontrollmyndigheten för uppföljning. *Växjö kommun* och *Svenska Ridsportförbundet* ser emellertid positivt på förslaget till möjlighet för veterinären att kunna meddela beslut på grund av att häst kan ha utsatts för lidande eller skada under tidigare träning. Svenska Ridsportförbundet är även positivt till att det byggs upp ett fungerande rapporteringssystem för alla hästtävlingar.

Utredarens förslag att i djurskyddsförordningen föreskriva vid vilka tävlingsgrenar som veterinär ska medverka tillstyrks av bl.a. *Hovrätten för Nedre Norrland* och *Kammarrätten i Jönköping* som anser att författningsförslaget om vid vilka tävlingsgrenar som veterinär ska medverka är utformat på ett mera klagörande sätt, jämfört med den nuvarande författningen. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* och *Sveriges lantbruksuniversitet* tillstyrker utredarens förslag rörande tävlingar som kräver veterinär medverkan. *Växjö kommun* anser att det föreslagna författningsförslaget gör lagen mera lättolkad, men anför samtidigt att det är viktigt att *Jordbruksverket* är uppmärksam på om det bildas nya tävlingsgrenar. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* har vissa synpunkter på lagtextens utformning. *Djurskyddet Sverige* stöder ändringen av djurskyddsförordningen under förutsättning att hela den föreslagna texten om att *Jordbruksverket* får inkorporera flera nytillkomna tävlingsgrenar tas med. *AB Trav och Galopp*, *Svenska Travsportens Centralförbund* och *Svensk Galopp* välkomnar utredningens förslag att det av författning klart ska framgå vid vilka tävlingar som veterinär medverkan krävs. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anser att de föreslagna ändringarna i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen innehåller alltför många detaljer för att ligga på den lagstiftningsnivån, vilket går stick i stäv, anser man, med strävan att minska detaljreglerna inom djurskyddslagstiftningen. *Länsstyrelsen i Kalmar län* och *Helsingborgs kom-*

mun anser att nuvarande ordning, med ett generellt krav på veterinär närvaro vid tävling med djur och särskilt angivna undantag, är att föredra. Jordbruksverket vill behålla utformningen av 33 § djurskyddsförordningen där huvudregeln är att veterinär närvaro krävs och att verket meddelar föreskrifter om undantag.

När det gäller de tävlingsgrenar som bör kräva veterinär medverkan tillstyrker *Nyköpings kommun* förslaget, men anför att det är viktigt att följa upp om/hur djurskyddet försämras vid de tävlingar där nuvarande krav på veterinär närvaro föreslås att tas bort. *Växjö kommun* anför att det är värt att tänka på om det verkligen är vid de större hästtävlingarna som behovet av veterinär är störst. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att utredningens förslag till undantag för veterinär kontroll inte har tillräcklig grund och föreslår att draghundstävlingar inte ska undantas och att kontrollbehovet vid hästtävlingar på lägre nivå ofta är större än i de högre klasserna och föreslår därför att de bör omfattas av kraven på tävlingsveterinär i samma omfattning som tidigare. Även *Länsstyrelsen i Södermanlands län* är kritisk till utredningens förslag och ifrågasätter de resonemang och motiveringar som ligger till grund för vid vilka tävlingar som det föreslås finnas behov av en tävlingsveterinär. Länsstyrelsen anser att det behövs ett bättre underlag än vad som har framkommit i betänkandet före det att nuvarande regler ändras. Enligt länsstyrelsens erfarenheter finns det inte något klart samband mellan vinstintresse och riskerna för att djur skadas eller utsätts för lidande. Snarare kan det vara så, anser man, att det är vid mindre, lokala tävlingar på lägre nivå som de största riskerna finns där okunniga deltagare eller otränade djur ofta är förekommande. Detta är en uppfattning som delas även av bl.a. *Länsstyrelserna i Västra Götalands län* resp. *Örebro län* och *Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)*. SVA anför att stickprovskontroller kan vara ett sätt att höja statusen för djurskyddskontrollen på mindre tävlingar, ett förslag som även *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Veterinärer i Sverige* anför. *Länsstyrelsen i Kalmar län* anser att det är självklart att när totalisatorspel förekommer ska det finnas en helt oberoende djurskyddskontroll, dvs. en banveterinär. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anför att av 2007 års tävlingsveterinärreportering i Jämtlands län framgår att flest startförbud har utfärdats på draghunds- och islandshästtävlingar, vilka är två tävlingsgrenar som blir helt utan kontroll och insyn från samhället enligt utredningens förslag. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anser att långdistanslopp med draghundar inte bör undantas då de långa sträckorna, enligt erfarenhet, visat sig utgöra stora påfrestningar på hundarna. Länsstyrelsen stöder utredningens förslag om krav på veterinär kontroll vid renkapplöpningar. *Jordbruksverket* avstyrker utredningens förslag om att kravet på veterinär närvaro slopas vid hundkapplöpningar, långdistanstävlingar med draghundar och hästar, hopptävlingar med hästar på lägre nivåer samt gångartstävlingar med islandshästar där momentet flygande pass ingår. Även *Ljusdals kommun* är kritisk till slopandet av kravet på veterinär medverkan vid draghundstävlingar och anför att skador på hundarna lätt kan uppstå. *Djurens Rätt* vänder sig helt emot att det inom ramen för vissa objekt där djur utnyttjas inte skulle föreligga något behov alls av offentlig kontroll och delar inte uppfattningen att det skulle saknas behov när det gäller hundkapplöpningar eller draghundstävlingar.

Skälen för regeringens bedömning

Delegering av myndighetsutövning till förordnande ban- och tävlingsveterinärer?

Av 17 § djurskyddslagen följer att djur inte får tränas för eller användas vid tävling på ett sådant sätt att de utsätts för lidande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om sådan användning. I 33 § djurskyddsförordningen föreskrivs att vid offentlig tävling med djur ska det finnas en veterinär som har förordnats av Jordbruksverket, eller om verket bestämmer det, av länsstyrelsen. Bestämmelsen tillämpas på så sätt att Jordbruksverket, efter tillstyrkan av länsstyrelsen, anställer de veterinärer som medverkar vid tävlingar för kontroll av djurskyddet, dvs. banveterinärer som tjänstgör vid trav- och galopptävlingar med hästar där totalisatorspel förekommer eller tävlingsveterinärer som tjänstgör vid övriga tävlingar med djur som berörs av bestämmelserna. Tävlingsveterinärerna korttidsanställs för varje uppdrag medan banveterinärerna anställs tills vidare. Veterinären erhåller lön från Jordbruksverket och verket tar ut en avgift av tävlingsarrangörerna.

I 33 § djurskyddsförordningen föreskrivs vidare att veterinären före tävlingen ska besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren. Om djur utsätts för eller kan antas bli utsatta för skada eller annat lidande ska veterinären med omedelbar verkan helt eller delvis förbjuda tävlingen eller att visst djur deltar i tävlingen. Jordbruksverket får meddela närmare föreskrifter för veterinären. Verket får även meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om undantag från kravet på veterinär medverkan samt från besiktningsskravet av tävlingsområde och djur. Sådana undantag finns i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:25) om undantag från kravet på veterinär medverkan vid offentlig tävling med djur.

Bestämmelsen i 17 § djurskyddslagen tydliggör att djur som används för tävling inte får utsättas för något lidande, vilket är starkare än kravet i 2 § djurskyddslagen som anger att djur inte ska utsättas för onödigt lidande. Bakgrunden till bestämmelsen är att det har bedömts att sådan användning av djur aldrig kan motivera någon form av lidande för djuren. Kravet i djurskyddsförordningen på veterinär medverkan vid tävlingar med djur har tillkommit för att säkerställa detta. Med tävling avses här inte arrangemang av typen utställningar där endast en bedömning av exteriören sker, utan tävlingar där djuren utsätts för fysiska påfrestningar.

Frågan om medverkan av veterinär vid tävlingar med djur är komplex och flera parters intressen måste beaktas. Förutom det allmänna intresset av att säkerställa att djurskyddet upprätthålls på ett tillfredsställande sätt måste även tävlingsdeltagarnas och arrangörernas specifika intressen beaktas, bl.a. ur ett ekonomiskt perspektiv. Sålunda får inte kostnaderna för vare sig deltagare eller arrangörer bli så höga att tävlingarna inte kan genomföras. Dessutom måste även veterinärernas intressen beaktas, bl.a. mot bakgrund av att det vanligtvis är på sin fritid som veterinärer tjänstgör vid tävlingar. Tävlingar arrangeras ofta under helger med oönskade arbetstider som följd och de tjänstgörande veterinärerna bör ersättas med hänsyn till detta. Tävlingsdjursutredningen finner att det framstår som effektivt för det totala djurskyddet för tävlingsdjur att ha veterinär övervakning vid tävlingar. Utredningen bedömer vidare att djurskyddet inte helt kan överlämnas till dem som anordnar tävlingar och hänvisar i denna

del till att de största tävlingsarrangörerna anser att djurskyddet bör bevakas av en oberoende instans. Utredningen har föreslagit att veterinärer ska kunna förordnas som ban- eller tävlingsveterinär utan att först anställas av en myndighet. Förslaget får stöd av merparten av remissinstanserna.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (EUT L 165, 30.4.2004, s. 1, Celex 32004R0882) reglerar medlemsstaternas offentliga kontroll av regler inom områdena foder, livsmedel, djurskydd och djurhälsa. Förordningen slår fast bestämmelser för hur den offentliga kontrollen i medlemsstaterna ska organiseras och genomföras och riktar sig således till medlemsstaterna och deras behöriga myndigheter. Syftet med förordningen är att förhindra, undanröja eller till godtagbara nivåer minska riskerna för människor och djur direkt eller via miljön samt att säkerställa god sed inom handeln med foder och livsmedel och skydda konsumenternas intresse.

Enligt artikel 5 i förordningen får den behöriga myndigheten under vissa förutsättningar delegera särskilda uppgifter i den offentliga kontrollen till ett särskilt kontrollorgan. Åtgärder som får vidtas vid bristande efterlevnad får dock inte delegeras. För att komma i fråga för att utföra sådana uppgifter i den offentliga kontrollen som får delegeras måste kontrollorganet uppfylla vissa krav, däribland att det är ackrediterat enligt viss europeisk standard och har den sakkunskap som krävs för uppgifterna, m.m.

Frågan uppkommer om förordningen är tillämplig vid offentlig kontroll av djurskyddslagstiftningen vid tävlingar med djur. När det gäller förordningens tillämpningsområde ger den inte någon tydlig ledning i frågan när det gäller kontroll över djurskyddet. I beaktandesatserna anges att djurhälsa och djurskydd utgör viktiga aspekter som bidrar till livsmedelskvalitet och livsmedelssäkerhet. Förordningen innehåller inte någon definition av begreppet djurskydd. Begreppet innehåller dock inte i sig någon begränsning av innebörden att dessa områden endast skulle omfatta livsmedelsproducerande djur. I prop. 2005/06:128 s. 142 ff har regeringen därför funnit att när det gäller kontrollen av bestämmelserna om djurskydd får de inledande bestämmelserna i förordningen anses visa att kontrollen omfattar samtliga djurslag. Förordningen har således tolkats så att den inte innehåller begränsningar av vilka djur eller vilken djurhållning som omfattas av dess tillämpningsområde. Eftersom ban- och tävlingsveterinärer kontrollerar efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen vid tävlingar med djur och får fatta beslut om att t.ex. stänga av ett djur från en tävling gör regeringen bedömningen att artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, hindrar att uppgiften delegeras till enskilda veterinärer (EUT L 165, 30.4.2004, s. 1–141, CELEX 32004R0882).

Eftersom djur utsätts för särskilda påfrestningar och risker vid tävlingar anser regeringen att det är angeläget med ett fortsatt krav på veterinärt deltagande vid tävlingar som innebär påtaglig påfrestning och stora risker. I första hand är det emellertid djurägarnas och tävlingsarrangörernas

ansvar att tillse att djurskyddet upprätthålls vid tävlingar. Några remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Jämtlands län* och *Jordbruksverket*, förordar också att ett system med ett författningsstyrt egenkontrollprogram införs för djurskyddskontrollen vid tävlingar och att veterinärernas uppgifter inte längre ska utgöra myndighetsutövning. Regeringen anser att ett system som bygger på dels ökade inslag av egenkontroll, dels ordinarie riskbaserad offentlig kontroll bör övervägas ytterligare. Regeringen har därför för avsikt att ge *Jordbruksverket* i uppdrag att utreda frågan.

I avvaktan på en sådan utredning anser regeringen att nuvarande regelverk i huvudsak bör behållas. Det finns dock skäl att se över utformningen av 33 § djurskyddsförordningen och att överväga de förslag som utredningen har lämnat beträffande vid vilka tävlingar som veterinärer ska medverka och vilka uppgifter som veterinärerna ska ha.

Vid vilka tävlingar ska veterinär medverka?

Utredningen föreslår att det av djurskyddslagen ska framgå att vid tävlingar med djur ska vid behov veterinär medverka och att det i djurskyddsförordningen ska preciseras när det föreligger behov av veterinärmedverkan. För tävlingar som inte nämns i djurskyddsförordningen ska det inte finnas något krav på veterinärmedverkan.

Utredningen lämnar också förslag om vid vilka tävlingar som det ska finnas krav på veterinärmedverkan. Förslagen motiveras med att det i dessa tävlingsgrenar finns en större risk för att djuren ska utsättas för lidande. För de tävlingsgrenar där det inte finns motsvarande krav gäller det omvända, dvs. risken bedöms vara så låg att krav på veterinär närvaro inte är motiverad. I något fall, t.ex. när det gäller draghundstävlingar och hundkapploppning, anser även utredningen att tävlingsorganisationernas egna tävlingsreglementen är så långtgående att något krav på myndighetskontroll inte är motiverat.

Flera av remissinstanserna, bl.a. *Hovrätten för Nedre Norrland*, *Kammarrätten i Jönköping* och tävlingsorganisationerna, är positiva till utredningens förslag som man anser på ett tydligare sätt pekar ut när det är krav på veterinärmedverkan. Bland andra *Jordbruksverket* anser dock att det rent författningsmässigt är fel att på förordningsnivå detaljreglera den veterinära närvaron. Det finns även många kritiska synpunkter på utredningens förslag om vid vilka tävlingar som det krävs veterinärmedverkan. Särskilt påpekar flera remissinstanser, t.ex. *Länsstyrelsen i Södermanlands län*, *Jordbruksverket* och *Statens veterinärmedicinska anstalt*, i motsats till utredningen, att det mycket väl kan föreligga större risker för att hästar utsätts för lidande i hopptävlingar på lägre höjder där ofta mera okunniga och orutinerade ryttare och hästägare deltar, jämfört med vid högre höjder. Även utredningens förslag om att veterinärmedverkan inte ska krävas vid draghundstävlingar kritiserar av flera remissinstanser, t.ex. *Länsstyrelserna i Jämtlands län* och *Västerbottens län*. Flera av de kritiska remissinstanserna påpekar att underlaget för utredningens förslag i denna del är bristfälligt.

Regeringen instämmer i utredningens principiella resonemang att kravet på veterinärmedverkan ska inriktas på de tävlingar där riskerna för djurskyddet är störst, medan inte något sådant krav ska finnas vid täv-

lingar där riskerna bedöms vara små. Dagens system bygger på att det finns ett allmänt krav på veterinär närvaro vid tävlingar. Från detta krav finns dock ett större antal undantag. Regeringen delar utredningens bedömning om att lagstiftningen kan förtydligas. Bestämmelserna bör i framtiden i stället ange vid vilka tävlingar som det krävs veterinär närvaro. Regeringen bedömer dock att den närmare avvägning av vid vilka tävlingar som det av djurskyddsskäl ska finnas krav på veterinär medverkan till sin natur är sådan att den bör bestämmas på myndighetsnivå. Regeringen bedömer därför att det i djurskyddsförordningen bör införas ett bemyndigande för Jordbruksverket att föreskriva om skyldighet att anlita veterinär vid tävlingar med djur. Regeringen delar den uppfattning som framförts av flera remissinstanser att det bör göras en fördjupad översyn av vilka tävlingar som kräver veterinär närvaro före det att nya föreskrifter antas. Vid denna bör beaktas såväl utredningens förslag som remissinstansernas synpunkter. En utgångspunkt för översynen är att djurskyddet inte får försämrats.

Veterinärens uppgifter och ansvar

Besiktning av djur och tävlingsområde före tävlingsstart

Som anförts i det föregående föreskrivs i 33 § djurskyddsförordningen att veterinären före tävlingen ska besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren. Utredningen föreslår att dessa uppgifter för veterinären ska kvarstå men konstaterar också att begreppet besiktning av djur har tolkats olika av de olika förbunden inom hästsporten. Regeringen finner att skillnader föreligger även i de arbetsinstruktioner eller råd som finns för ban- resp. tävlingsveterinärer. Vid tävlingar inom Svenska Ridsportförbundets discipliner som berörs av kravet om veterinär närvaro, dvs. i första hand hoppning och fälttävlan, ska besiktning av varje häst ske separat och utan sadel eller annan utrustning, enligt de råd till tävlingsveterinären som har beslutats av den ansvariga myndigheten. Besiktningen ska av smittskyddsskäl i första hand vara okulär men viss kontroll av hostreflex samt palpation av rygg och ben kan utföras. Vid behov utförs en kontroll av kroppstemperaturen. Hästen ska vidare visas i rörelse och då i gångarten trav. Hästar med en eventuellt tveksam hälsostatus bör inspekteras under framridningen, dvs. då hästen förbereds för tävlingen och under själva tävlingsmomentet. Individuell besiktning av hästarna gäller även vid berörda grenar inom westernridningen.

Besiktningens förfarandet vid trav- och galopptävlingar är betydligt mindre omfattande än vid hoppning och fälttävlan. Enligt Tävlingsdjursutredningen är förfarandet inte någon besiktning i lagens mening. Enligt den av myndigheten beslutade arbetsordningen ska banveterinären inför varje lopp besiktiga de startande hästarna i rörelse och meddela startförbud för hästar som inte är fria från skador eller sjukdomar som kan antas förorsaka lidande. Under varje lopp ska banveterinären iaktta startande hästar och avbryta lopp eller förbjuda hästar att fullfölja lopp om det finns en uppenbar risk för olyckshändelse eller allvarlig skada. För att förkorta tiden mellan loppens besiktigas hästarna i ett lopp gemensamt, i full rörelse och med full utrustning när de passerar en s.k. uppsamlingsvolt och

gör en provstart. Besiktningssystemet av djuren vid trav- och galopp-tävlingar kritiserar också av några remissinstanser, t.ex. *Sveriges Veterinärförbund* och *Djurskyddet Sverige*. Djurskyddet Sverige kritiserar såväl att besiktningen sker av samtliga hästar samtidigt som att den sker med full utrustning. För att hinna med en mera fullständig besiktning, före det att utrustningen anbringas, bedömer Djurskyddet Sverige att flera banveterinärer per bana behövs. Veterinärförbundet anför bl.a. att besiktningen av hästarna med full utrustning minskar banveterinärens möjlighet att bedöma deras rörelsemönster och understryker betydelsen av att de lokala förhållandena vid t.ex. samlingsvolten och defileringen möjliggör en besiktning av ekipagen på ett tillfredsställande sätt.

Regeringen ser frågan om besiktning av djur och tävlingsområde före start som en av de viktigaste frågorna när det gäller djurskyddskontrollen vid tävlingar. Djurskyddskontrollen och då bl.a. besiktningen av djur före start vid tävlingar med totalisatorspel, dvs. trav- och galopptävlingar, är också en av de frågor som uppmärksammas i media under senare tid. Regeringen instämmer i den kritik som har framförts gällande banveterinärernas små möjligheter att på ett tillfredsställande sätt utföra sitt uppdrag i enlighet med djurskyddslagstiftningen. För att veterinären ska ha möjlighet att kontrollera djurskyddet krävs en mer individuellt baserad besiktning av de deltagande djuren före start än vad som i dag är fallet vid trav- och galopptävlingar. Regeringen inser att tidspresen kan var stor vid särskilt trav- och galopptävlingar, med korta intervall mellan loppet och preciserade tidsscheman med anledning av t.ex. TV-sändningar, men det är inte acceptabelt att detta får till följd att djurskyddet blir eftersatt. I likhet med utredningen och Djurskyddet Sverige anser regeringen att det kan bli nödvändigt att utöka antalet tjänstgörande banveterinärer per bana för att hinna med besiktningen av djuren före start.

Frågan om besiktning av de tävlande djuren är komplicerad och regeringen anser att den närmare behöver analyseras med avseende på vad veterinären ska undersöka och hur besiktningen bör gå till vid olika slag av tävlingar med djur. Regeringen avser därför att ge Jordbruksverket i uppdrag att analysera hur besiktningen av djur före tävling ska gå till och återkomma till regeringen med en redovisning av de åtgärder som verket avser att vidta.

Ban- och tävlingsveterinärernas ansvar och uppgifter i samband med akut skadade djur

En ytterligare fråga som är väsentlig för djurskyddet är vilket ansvar som ban- och tävlingsveterinärer har i fråga om att ingripa när djur skadas under tävling. Utredningen anser att det är ban- och tävlingsveterinärernas viktigaste uppgift att akut bistå djur som skadas under tävling. Utredningen konstaterar emellertid att det i dag i lagstiftningen saknas bestämmelser om ban- och tävlingsveterinärernas skyldighet gällande detta, varför det i praktiken har uppstått delade meningar mellan veterinärerna beträffande en sådan skyldighet och hur långtgående den är. Utredningen föreslår därför att det i djurskyddslagen klart ska framgå att det är ban- och tävlingsveterinärernas ansvar att behandla akut skadade djur. Förslaget stöds av flera remissinstanser.

Regeringen anser att det är viktigt att djur som skadas omhändertaras snabbt på bästa möjliga sätt för att minska deras lidande och då oavsett i vilket sammanhang som skadan sker. Det är då naturligt att den veterinär som är närvarande har ett ansvar att gripa in. I de fall som en ban- eller tävlingsveterinär finns på plats vid en tävling och ett djur åsamkas lidande till följd av att en skada inträffar, anser regeringen att det ska vara veterinärens uppgift att vidta de åtgärder som bedöms som omedelbart nödvändiga att utföra. För att inte någon osäkerhet ska råda om veterinärens ansvar så bör detta framgå av djurskyddsförordningen.

Regeringen anser emellertid, i likhet med flera remissinstanser, att det är viktigt att inte ban- eller tävlingsveterinärernas ansvar för att förebygga skador vid tävlingar åsidosätts till följd av mer akuta uppgifter. Ban- eller tävlingsveterinärernas uppgift bör i regel inskränkas till att vidta de åtgärder som bedöms som mest akuta och nödvändiga, som t.ex. avlivning i allvarliga fall eller att vidta åtgärder för vidare transport av djur till klinik. Övrig behandling som bedöms kunna avvakta något bör utföras av annan veterinär, t.ex. antingen jourhavande veterinär som tillkallas eller annan veterinär som tävlingsarrangören bistår med. Regeringen anser att Jordbruksverket bör meddela föreskrifter som närmare preciserar omfattningen av ban- och tävlingsveterinärernas ansvar och uppgifter i samband med akut skadade djur.

Friskintyg före tävlingsstart

Utredningen föreslår att det i djurskyddslagen ska införas att ban- eller tävlingsveterinären om skäl finns ska kunna meddela krav på ett veterinärt friskintyg inför tävling inom viss tid. Avsaknad av ett sådant utlåtande innebär förbud för djuret att delta i tävling inom den angivna tidsfristen. Det exempel på skäl som utredningen nämner när ett friskintyg kan krävas före nästa start är när veterinären vid besiktningen av ett djur är tveksam till djurets hälsostatus, men inte anser att det är motiverat att meddela startförbud. *Hovrätten för Nedre Norrland* och *Kammarrätten i Jönköping* är tveksamma till utredningens förslag, eftersom de bl.a. anser att förutsättningarna för att meddela krav på intyg är för otydliga. *Djurskyddet Sverige* stöder däremot utredningens förslag men konstaterar samtidigt att ett sådant förfarande kräver ett väl fungerande rapporteringssystem för alla tävlingar med djur. *Jordbruksverket* anser det vara rimligt att veterinären i vissa fall ska kunna kräva ett friskintyg före nästa start efter en incident under en tävling, men anser det inte vara förenligt med gott djurskydd att ett djur tillåts att tävla om det över huvud taget föreligger tveksamheter om dess hälsostatus.

Regeringen har tidigare anfört att besiktningen av trav- och galopphästar före start bör bli avsevärt grundligare än vad som för närvarande är fallet, genom en mera individuell besiktning av hästarna och före det att tävlingsutrustningen anbringas. Vid en sådan besiktning har givetvis veterinären betydligt större möjligheter än i dag att kunna bedöma om en hästs hälsostatus är sådan att den utan att utsättas för lidande kan delta i tävlingen. Detsamma gäller givetvis även vid andra tävlingsformer med hästar eller hundar där en noggrann individuell besiktning sker. Regeringen anser att det mot bakgrund av att en mer noggrann besiktning av tävlingsdjur nu föreslås bli dominerande, inte är motiverat att för ban-

och tävlingsveterinärer införa möjligheten att vid tveksamhet om ett djurs hälsostatus införa krav på friskintyg inför nästa start. Om veterinären efter en noggrann besiktning fortfarande är tveksam ska startförbud i stället tillämpas.

Ska startförbud kunna meddelas till följd av skador under träningen?

Utredningen konstaterar att veterinärer som i sin yrkesutövning uppmärksammar missförhållanden i fråga om hur djur sköts, är skyldiga att rapportera detta till den för kontrollen ansvariga myndigheten enligt förordning (1971:810) med allmän veterinärinstruktion. Utredningen konstaterar vidare att ban- och tävlingsveterinärernas befogenheter och uppgifter inte ska begränsas alltför snävt till endast själva tävlingssituationen, bl.a. med anledning av att 17 § djurskyddslagen anger att djur varken får tränas eller användas vid tävling på ett sådant sätt att de utsätts för lidande. Utredningen föreslår således att veterinären ska kunna agera genom att meddela startförbud om djuret vid besiktningen i samband med tävling uppvisar tecken på att ha utsatts för skada eller lidande under tidigare träning, t.ex. piskmärken på en hästrygg. Förslaget stöds av *Svenska Ridsportförbundet*, medan såväl *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* som *Jordbruksverket* är tveksamma till förslaget. Myndigheterna menar att misstankar om skador till följd av olämplig träning ska anmälas till ansvarig kontrollmyndighet.

Regeringen anser att ban- och tävlingsveterinärernas främsta uppgift är att förebygga lidande för djur under tävling genom att t.ex. meddela startförbud för djur vars hälsostatus bedöms vara tveksam. Om startförbud meddelas t.ex. för hästar som uppvisar märken från spödrivning, men vars hälsostatus i övrigt är utan anmärkning och inte bedöms påverkas genom deltagande i tävling, skulle ett startförbud snarast kunna uppfattas som en bestraffning av en regelvidrig handling som inträffat tidigare. Regeringen anser således att det inte bör vara möjligt att t.ex. meddela startförbud för ett djur som har tillfogats lidande under träning men som bedöms kunna delta i tävling utan att utsättas för ytterligare lidande. Däremot anser regeringen att det är viktigt att den för besiktningen ansvarige veterinären meddelar sina eventuella iakttagelser om skador till följd av behandling under träning, som strider mot bestämmelserna i djurskyddslagen, till den ansvariga kontrollmyndigheten, dvs. länsstyrelsen. Regeringen avser att ge Jordbruksverket i uppdrag att ombesörja att effektiva rutiner för sådan rapportering tas fram.

Dopningskontroll, smittbekämpning och kontroll av vaccinationsintyg

Några remissinstanser tar upp frågorna om ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter i samband med kontroll av förbjuden användning av läkemedel och liknande substanser samt om smittskyddskontroll och kontroll av vaccinationsintyg. Dessa frågor berörs inte alls av utredningen. Regeringen anser att detta är viktiga frågor och instämmer i flera av remissinstansernas synpunkter. Regeringen avser därför att ge Jordbruksverket i uppdrag att analysera och återkomma till regeringen med förslag om

ban- och tävlingsveterinärernas ansvar och uppgifter gällande dessa kontroller.

11 Övriga frågor

11.1 Stöd till avlägset boende djurägare

Regeringens bedömning: Stöd bör även fortsättningsvis lämnas till avlägset boende djurägare för veterinärkostnader som gäller akut sjuka djur som uteslutande hålls för produktion av livsmedel.

Stödet bör vara konkurrensneutralt. Den nuvarande begränsningen att ersättning endast lämnas för förrättningar som utförs av statliga distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer som arbetar under liknande former bör tas bort.

En tidsbegränsning bör finnas även fortsättningsvis för att begränsa omfattningen av vilka djurägare som är berättigade till stöd.

Jordbruksverkets bedömning (Jo2008/2384): Anslaget bör även i förrättningen användas till stöd till avlägset boende djurägare.

Remissinstanserna: En remissinstans har yttrat sig i denna fråga. *Konkurrensverket* anser att bidraget till avlägset boende djurägare alltid ska utbetalas oavsett vilken veterinär som anlitas.

Skälen för regeringens bedömning: Under anslaget bidrag till distriktsveterinärorganisationen anvisas medel för att minska avlägset boende djurägares veterinärkostnader avseende livsmedelsproducerande djur. Under 2009 ska högst 7 300 000 kr användas som stöd till avlägset boende djurägare.

Utbetalning får enligt Jordbruksverkets regleringsbrev 2009 ske för förrättningar som utförs av veterinärer i den statliga distriktsveterinärorganisationen och privatpraktiserande veterinärer som arbetar under distriktsveterinärliknande former. Jordbruksverket har beslutat (Dnr 32-205/09) att ersättningen endast ska lämnas för förrättning som avser akut sjuka djur som uteslutande hålls för produktion av livsmedel. Stödet utbetalas till veterinären, men i gengäld debiteras djurägaren en reducerad restidsavgift.

Enligt Jordbruksverkets beslut ska ersättningen baseras på restidens längd. Resa till och från förrättning som sammanlagt överstiger 30 minuter ersätts.

För att ersättning ska kunna lämnas till ekonomisk verksamhet krävs att stödet är förenligt med statsstödsreglerna. Som anförts i avsnitt 4.6 finns det under vissa förutsättningar en möjlighet att lämna mindre belopp i stöd åt enskilda företagare utan att först anmäla detta till kommissionen. Stödet till avlägset boende djurägare är ett sådant stöd. Det innebär att förordningen (2008:437) om statligt stöd av mindre betydelse inom sektorn för produktion av jordbruksprodukter och fiskerisektorn är tillämplig på stödet.

Regeringens bedömning är att stöd även fortsättningsvis bör lämnas till avläggset boende djurägare för att djurägare som håller livsmedelsproducerande djur ska kunna få nödvändig tillgång till akut djursjukvård till dessa djur. Stödet bidrar till att djurägarna ska kunna uppfylla sina åtaganden enligt djurskyddslagstiftningen och till att livsmedelsproduktion ska kunna bedrivas i glesbygd.

Att en privatpraktiserande veterinär arbetar under distriktsveterinärliknande former kan innebära att veterinären ingår i ett jour- och beredskapssamarbete som garanterar djurägare veterinär service dygnet runt året runt. Det kan också innebära att veterinären ska ha en allmän praktik, dvs. samtliga djurslag ska behandlas i enlighet med de minimikrav som Jordbruksverket ställer på sådan veterinär service.

Syftet med stödet är att avläggset boende djurägare till livsmedelsproducerande djur ska få viss ersättning till besökande veterinärs resekostnader. Stöd bör därför lämnas för de faktiska veterinärbesök som avläggset boende djurägare får. Ett krav på deltagande i jour- och beredskapssamarbete kan anses innebära ett indirekt stöd till jour- och beredskapsverksamhet. Särskilda anslag lämnas för sådan verksamhet (se avsnitt 8). Ett krav på allmän praktik kan anses vara ett indirekt driftsstöd till veterinärstationer. Ett sådant särskilt stöd finns för veterinärstationer i glesbygd (se avsnitt 8). Den nuvarande begränsningen att ersättning endast lämnas för förrättningar som utförs av statliga distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer som arbetar under liknande former kan således inte anses vara motiverad. Stödet kan inte heller anses vara konkurrensneutralt. Konkurrensverket har i sin rapport Åtgärder för bättre konkurrens (Konkurrensverkets rapportserie 2009:4) föreslagit att stödet till avläggset boende djurägare bör vara konkurrensneutralt och betalas ut oavsett vilken veterinär som anlitas av djurägaren. Regeringen delar den bedömningen. Den nuvarande begränsningen att ersättning endast lämnas för förrättningar som utförs av statliga distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer som arbetar under liknande former bör därför tas bort.

De statliga medel som kan lämnas som stöd till avläggset boende djurägare är begränsade. Ett krav för att ersättning ska lämnas är i dag som nämnts ovan att resan till och från förrättningen sammanlagt överstiger 30 minuter. En tidsbegränsning bör finnas även fortsättningsvis för att begränsa omfattningen av vilka djurägare som är berättigade till stöd.

11.2 System med jourtelefon

Regeringens bedömning: Statens jordbruksverk bör ges i uppdrag att ta fram ett förslag på ett system med avgiftsbelagd jourtelefon för rådgivning och hänvisning till tjänstgörande veterinär.

Jordbrukverkets förslag (Jo2008/2384): Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Några remissintanser uppger att de är positiva eller har inte några invändningar rörande Jordbruksverkets förslag. Två instanser avstyrker förslaget. *Länsstyrelserna i Jönköpings län och Kro-*

nobergs län är tveksam till införandet av ett nytt system med telefonrådgivning och anser att behovet bör kartläggas ytterligare. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser inte att det är nödvändigt att inrätta en rikstäckande jourtelefon, men anser däremot att varje kliniskt verksam veterinär bör kunna hänvisa till jourhavande veterinär, såsom redan är fallet i Jämtlands län i dag.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt Veterinärutredningen har det såväl från veterinärer som från företrädare för lantbrukarna framförts att det är viktigt att djurägarna har någonstans att vända sig under jourtid för att samråda om ett sjukdoms- eller skadefall. I många fall bedöms en uttryckning kunna undvikas genom en kompetent telefonrådgivning. I den nuvarande veterinärorganisationen finns inte något heltäckande system för jourtelefon för rådgivning och hänvisning till tjänstgörande veterinär.

Distriktsveterinärerna har ett eget beredskapssystem där varje station via telefonsvarare hänvisar till den veterinär som för tillfället ansvarar för brådskande sjukdomsfall under dagtid och under beredskapstid. Detta är i princip rikstäckande.

Inom den privata veterinärsektorn finns ett betydande antal varierande system och rutiner som har vuxit fram på frivillig väg. Dessa system saknar ofta en heltäckande funktion rörande alla djurslag samt dygnet runt täckning.

Regeringens bedömning är att införandet av ett heltäckande veterinärmedicinskt jourssystem med rådgivning och hänvisning till jourhavande veterinär skulle leda till att kunderna upplever att tillgängligheten till veterinär ökar. Ett system med jourtelefon skulle sannolikt också minska antalet omotiverade uttryckningar under jourtid. En veterinär med jourtelefon bör enligt regeringens bedömning kunna täcka ett ganska stort geografiskt område. Storleken måste dock variera beroende på hur djurtätheten ser ut i det specifika området. Mot denna bakgrund bör Jordbruksverket ges i uppdrag att ta fram ett förslag på ett system med avgiftsbelagd jourtelefon för rådgivning och hänvisning till tjänstgörande veterinär. Jordbruksverket bör ta upp detta till diskussion med veterinärer på marknaden för att kartlägga behovet, för att diskutera ett möjligt uppbygg och för att samla in erfarenheter från system som är eller har varit i drift.

11.3 Länsveterinärer och bisyssla

<p>Regeringens bedömning: Länsstyrelserna hanterar i dag länsveterinärernas bisyssla med klinisk veterinärverksamhet i enlighet med lagen om offentlig anställning, varför några åtgärder avseende detta inte bör vidtas.</p>
--

Veterinärutredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: En remissinstans har yttrat sig i denna fråga. *Länsstyrelsen i Blekinge län* anser att intressekonflikter kan undvikas

genom att veterinären utövar myndighet i ett granndistrikt eller att offentliga veterinärer utan klinisk verksamhet anställs hos någon annan myndighet än Jordbruksverket.

Skälen för regeringens bedömning: Länsstyrelserna, genom länsveterinärerna, ansvarar för den operativa verksamheten med tillsyn i respektive län. Enligt Veterinärutredningen förekommer det att vissa länsveterinärer bedriver klinisk veterinärverksamhet som bisyssla. I dessa fall kan en intressekonflikt uppstå om länsveterinären utför uppgifter som innebär myndighetsutövning och samtidigt bedriver klinisk verksamhet. Veterinärutredningen framhåller dock att detta i första hand är en fråga som behöver hanteras i relationen mellan arbetstagare och arbetsgivare och kräver således inte några organisationsförändringar.

Eftersom det inte framkom i Veterinärutredningen hur utbrett detta problem var och hur det hanteras skickade Jordbruksdepartementet ut en förfrågan (dnr Jo2009/50) till landets alla länsstyrelser. Resultatet av denna förfrågan visar att drygt hälften av alla länsstyrelser har länsveterinärer som bedriver klinisk djursjukvård som bisyssla. Ingen av de tillfrågade länsstyrelserna upplever dock detta som ett problem. Länsstyrelserna hanterar detta genom att länsveterinären i fråga antingen inte får arbeta med tillsyn av veterinär verksamhet eller inte får bedriva bisysslan inom det län där de själva är tillsynsmyndighet.

Reglerna om bisysslor regleras i lagen (1994:260) om offentlig anställning. Enligt 7 § får en arbetstagare inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende. Regeringens bedömning är att länsstyrelserna hanterar länsveterinärernas eventuella bisyssla med klinisk veterinärverksamhet i enlighet med lagen om offentlig anställning. Enligt regeringen finns det därför inte behov av att vidta ytterligare åtgärder gällande länsveterinärers eller andra statligt anställda veterinärers möjlighet att vid sidan av den statliga anställningen verka som privatpraktiserande veterinärer.

11.4 Veterinärt bistånd vid offentlig kontroll av djurskydd

Regeringens bedömning: Genom att djurskyddskontrollen den 1 januari 2009 förts över till länsstyrelserna från kommunerna bör det veterinära biståndet vid offentlig kontroll av djurskydd vara säkerställt.

Veterinärutredningens bedömning: Frågan diskuterades inte.

Remissinstanserna: Några av remissinstanserna tar upp frågan och är tveksamma till vad en privatisering enligt utredningens förslag kan få för konsekvenser för veterinärt bistånd vid offentlig kontroll av djurskydd. *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* anser att det vid en total privatisering av den nuvarande distriktsveterinärorganisationen föreligger en ökad risk för intressekonflikt i samband djurskyddsfall uppdagas hos en kund till den utövande veterinären. *Djurskyddsmyndigheten* befarar att en privatisering av distriktsveterinärorganisationen ökar konkurrensneutraliteten och leder till att färre veterinärer är villiga att avsätta resurser för att bistå

kontrollmyndigheten. Detta leder även till ett ökat tryck på länsveterinärerna att bistå i djurskyddsärenden och kan i förlängningen leda till en ohållbar arbetsbelastning för dessa.

Jordbruksverkets bedömning (Jo2008/2384): Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av de som yttrat sig över Jordbruksverkets bedömning är positiva eller har inte några invändningar mot denna. En minoritet av dem som yttrat sig avstyrker eller är tveksamma till bedömningen. *Länsstyrelserna i Stockholms, Gotlands och Örebro län* påpekar att det inom ramen för nuvarande resurser inte finns utrymme för denna typ av arbetsuppgifter och att den veterinära bemanningen på länsstyrelserna behöver ökas för att tillgodose behovet av veterinärt bistånd vid offentlig kontroll av djurskydd. *Länsstyrelserna i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge och Gävleborgs län* anser det olämpligt att den veterinär som utför den kliniska undersökningen är densamma som sedan ska fatta beslut i ärendet och därför kommer veterinärt bistånd utanför länsstyrelsen att krävas i större utsträckning än vad förslaget säger.

Skälen för regeringens bedömning: Vid djurskyddskontroll kan det i vissa fall behövas bistånd av en veterinär. Enligt 5 kap. 2 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:67) om offentlig djurskyddskontroll ska kontrollmyndigheten i svårbedömda fall, eller om myndigheten saknar tillräcklig kompetens, rådfråga någon med särskild sakkunskap, såsom en veterinär. Veterinärens uppgift i detta sammanhang varierar. Veterinären kan vara ombedd att delta vid kontrollen eller att efter det att brister noterats vid en inspektion utfärda ett utlåtande med beskrivning av djuren samt en bedömning. Det finns i dag inget krav i lagstiftningen på veterinärens anställningsförhållande när vederbörande ska anlitas för att bistå vid djurskyddskontroll. En komplikation är dock att djurägaren ibland upplever att den veterinär som anlitas i samband med en djurskyddskontroll agerar ”polis” och att veterinären i dessa fall stöter sig med en kund. Detta kan i sin tur påverka veterinärens villighet att bistå myndigheten vid djurskyddskontrollen.

I samband med Veterinärutredningen uttryckte några remissinstanser, bl.a. Djurskyddsmyndigheten sin oro för att Veterinärutredningens förslag om att privatisera distriktsveterinärorganisationen skulle medföra problem i samband med veterinärt bistånd vid offentlig kontroll av djurskydd. Detta eftersom privatpraktiserande veterinärer oftast är ovilliga att ställa upp och det därför i dagsläget främst är distriktsveterinärer som tillkallas när det finns behov av veterinärt bistånd vid offentlig kontroll av djurskydd. Djurskyddsmyndigheten såg därför en risk att det inte kommer att finnas tillräckligt med veterinärer för att bistå vid djurskyddskontrollen. Dessutom, menade Djurskyddsmyndigheten, riskerar Veterinärutredningens förslag att leda till ett ökat tryck på länsveterinärerna att bistå kontrollmyndigheten och i förlängningen skulle detta kunna leda till en ohållbar arbetsbelastning för dessa.

Regeringens bedömning är att veterinärt bistånd vid offentlig kontroll av djurskydd i huvudsak ska fungera som det gör i dag, där djurskyddsinspektörerna vid behov tillkallar veterinärer för att bedöma om det föreligger djurskyddsproblem. Regeringens förhoppning är att inte enbart distriktsveterinärer utan även de privata veterinärerna ska ha ett intresse

av att medverka vid dessa djurskyddskontroller. Kontrollmyndigheten, dvs. från den 1 januari 2009 länsstyrelsen, bör arbeta för att både privatpraktiserande veterinärer och distriktsveterinärer medverkar och för att verksamheten organiseras så att sådana uppdrag inte blir ett problem för veterinärens verksamhet i form av försämrade kundrelationer. Det faktum att länsstyrelserna, till skillnad från den tidigare kontrollmyndigheten, kommunen, alltid har veterinär kompetens innebär vidare en garant för tillgång till veterinärt bistånd vid djurskyddskontroll om det inte finns tillgång till praktiserande veterinär.

Länsstyrelsen bör organisera verksamheten så att jävssituationer inte uppstår. Härigenom bedömer regeringen att det veterinära biståndet vid offentlig kontroll av djurskydd är säkerställt och har möjlighet att bli än mer effektivt än i dag.

12 Konsekvenser av regeringens förslag

Regeringens bedömning: Organisationen för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar kommer att säkerställa dels en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, dels tillgång till veterinär i hela landet dygnet runt.

Under förutsättning att en effektiv och ändamålsenlig organisation för upphandling kommer till stånd så att privatpraktiserande veterinärer i tillräcklig omfattning lämnar konkurrenskraftiga anbud på beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, jourberedskap och verksamhet i djurglesa områden är bedömningen att den också kommer att leda till en ökad samhällsekonomisk effektivitet.

Förslaget om möjlighet för privatpraktiserande veterinärer att förordnas som officiella veterinärer bedöms leda till större tillgänglighet av officiella veterinärer. Förslagen och bedömningarna innebär inte ökade statsutgifter.

Skälen för regeringens bedömning

Nytan med och samhällsekonomiska effekter av de föreslagna förändringarna

Den veterinärorganisation som regeringen har redogjort för i avsnitt 8 kommer att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och för jourberedskap samt garantera veterinär service i hela landet, även i djurglesa områden. Effekterna för samhällsekonomin är svåra att kvantifiera och kan enbart beskrivas i kvalitativa termer. Rådande konkurrenssnedvridningar undanröjs i stor utsträckning och den nya organisationen innebär att de motsättningar som i dag finns mellan statliga distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer kommer att minska. Detta eftersom motsättningarna i stor utsträckning grundas på oro för att det statliga anslaget till distriktsveterinärorganisationen kan korssubventionera verksamhet som ska bedrivas i konkurrens och att detta inte kommer att vara möjligt i ett system med upphandling av den verksamhet som anslaget ska gå till. Även beräkningsmeto-

den, som också kommer att tillämpas för att fastställa den statliga ersättningen, säkerställer att korssubventionering inte kan förekomma.

Genom att den verksamhet som det statliga stödet ska gå till konkurrensutsatts bedöms genomförandet av smittskyddsberedskap, jourberedskap och veterinär verksamhet i djurglesa områden bli billigare för staten än i dagsläget. Å andra sidan kommer administrationskostnaden att öka dels genom att den ansvariga myndigheten ska genomföra upphandlingar samt administrera och följa upp avtal, dels kommer det på lokal nivå att ställas krav på utökad samverkan mellan distriktsveterinärer och privata aktörer. Jordbruksverkets bedömning är emellertid att besparingarna vid en upphandling kommer att överskrida de administrativa kostnaderna för denna.

Systemet med upphandling kommer att innebära administrativa kostnader även för de veterinärföretag som deltar i upphandlingen. Eftersom upphandlingsprocessen bör utformas på ett sätt som är anpassat för små företag är regeringens bedömning emellertid att denna administrativa kostnad bör kunna bli relativt begränsad.

En försäljning av en distriktsveterinärstation innebär att verksamheten överläts till en privat aktör. Detta innebär då att den private aktören fortsätter att bedriva verksamheten, eventuellt med ett statligt bidrag. Den private aktörens prissättning kan komma att avvika från de taxor som distriktsveterinärorganisationen har tillämpat. Det går inte i ett sådant fall att förutse om priserna generellt sett blir högre eller lägre. Målsättningen är emellertid att effektiviteten ska öka vilket skulle kunna ge ett utrymme för prissänkningar. Hur den veterinära marknaden kommer att utvecklas på sikt går inte att förutse i dagsläget. Regeringens bedömning är emellertid att förslaget om den nya organisationen för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar inte innebär några omedelbara risker för prishöjningar.

Vad avser konsekvenser av förslaget att förordna privatpraktiserande veterinärer som officiella veterinärer bedöms förslaget innebära att de mest lämpade och för uppgiften intresserade veterinärerna kan förordnas att utföra sysslan. Förslaget bedöms även innebära att tillgängligheten till officiella veterinärer blir större.

Regeringens sammantagna bedömning är att den beskrivna nya organisationen för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar kommer att säkerställa en väl fungerande organisation för smittskyddsberedskap och för tillgång till veterinär i hela landet dygnet runt. Under förutsättning att en effektiv och ändamålsenlig organisation för upphandling kommer till stånd så att privatpraktiserande veterinärer i tillräcklig omfattning lämnar konkurrenskraftiga anbud är bedömningen att den också kommer att leda till en ökad samhällsekonomisk effektivitet.

Alternativa lösningar

Regeringen har i avsnitt 8 gjort en analys av veterinärutredningens huvudförslag, dvs. en privatisering av distriktsveterinärorganisationen. Av analysen framgår att visserligen skulle utredningens förslag innebära att konkurrensproblemen mellan privatpraktiserande veterinärer och veterinärer i Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning tas om hand. Likaså

skulle problemet med att Jordbruksverket i dag är både ansvarig tillsynsmyndighet för veterinärers yrkesutövning och bedriver egen veterinär verksamhet lösas. Dessa fördelar måste dock vägas mot målsättningen att det ska finnas en väl fungerande organisation för veterinär service i hela landet dygnet runt och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. En helt privat lösning är därmed inte förenlig med de målsättningar som finns för djurskydd och för beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar.

Inte heller är alternativet att inte göra några förändringar av den veterinära organisationen ett lämpligt alternativ, eftersom den innebär att samtidigt konkurrensproblem som i dag finns på marknaden skulle kvarstå.

Konsekvenser för myndigheter

Regeringens bedömning att privatpraktiserande veterinärer i större utsträckning än i dag bör delta i beredskapsorganisationen för utbrott av smittsamma djursjukdomar, i jourberedskapen och i djursjukvård och djurhälsovård i djurglesa områden kommer att påverka administrationen på Jordbruksverket. I stället för att som i dag säkerställa denna verksamhet i huvudsak genom den statliga distriktsveterinärorganisationen bör Jordbruksverket tillämpa offentlig upphandling, vilket kommer att innebära ökade administrativa kostnader. Dessutom innebär det faktum att Jordbruksverket bör anlita såväl privatpraktiserande veterinärer som myndighetens egna distriktsveterinärer ökade krav på en tydlig organisation.

Ett upphandlingsförfarande innebär att Jordbruksverket bör ta fram underlag för upphandlingen, utvärdera inkomna anbud, skriva kontrakt samt administrera och följa upp ingångna avtal. Efter uppbyggnadsfasen kommer Jordbruksverket att handlägga ca 120 upphandlingar per år om avtalsperioden är tre år. Det är mycket svårt att uppskatta hur många avtal som kan komma att träffas med privata aktörer. Härmed blir det även svårt att beräkna hur många företag det kan röra sig om. Det kan inte heller uteslutas att det kommer att bildas företag som kommer att vara intresserade av att ta över ett antal stationer med vidhängande jourberedskap och smittskyddsberedskap. Regeringens uppskattning är dock att avtal med privatpraktiserande veterinärer kommer att förekomma i högre omfattning i områden där privata aktörer redan har etablerat sig.

Till detta kommer eventuella överprövningar från företag som inte får teckna avtal med verket. Få ärenden bedöms dock komma att begäras överprövade mot bakgrund av dels att endast ett fåtal av Jordbruksverkets nuvarande upphandlingsärenden överprövas, dels att det kommer att röra sig om relativt okomplicerade upphandlingar. Upphandlingsförfarandet bedöms därför enbart få en marginellt påverka domstolarnas kostnader.

Vidare bör Jordbruksverket under en uppbyggnadsfas parallellt med upphandlingssystemet hantera fördelningen av det statliga stödet till distriktsveterinärorganisationen på ett transparent sätt. Även administrationen av försäljningar kommer i viss mån att påverka Jordbruksverket.

I bedömningen av de administrativa kostnaderna finns i dagsläget osäkra faktorer. Dessa gäller dels i vilken utsträckning som privata aktörer kommer att lämna konkurrenskraftiga anbud, dels hur mycket tid som

kommer att krävas för att behandla varje anbud. Anbudsunderlagen bedöms bli relativt standardiserade, vilket antas innebära att det inledningsvis krävs en relativt omfattande arbetsinsats för att ta fram anbudsunderlaget men att varje enskild upphandling därefter kommer att medföra relativt begränsade arbetsinsatser. Den redovisade bedömningen av ett förändrat regelverk för stöd till avlägsset boende djurägare bedöms inte nämnvärt påverka de administrativa kostnaderna för Jordbruksverket för hanteringen av detta stöd.

Distriktsveterinärorganisationen påverkas genom att även denna kommer att delta i upphandlingen av den verksamhet som det utgår statligt stöd för. Organisationen får en administrativ kostnad för den offentliga upphandlingen. Om den inte vinner en anbudsomgång bör verksamheten anpassas efter detta och den får mindre statligt stöd. På kort sikt får fasta kostnader för lokaler etc. fördelas på färre veterinärer, vilket innebär att den fasta kostnaden per utförd behandling kan komma att öka. På längre sikt förväntas de fasta kostnaderna anpassas efter den nya situationen. Distriktsveterinärstationer bör även avvecklas om det bedöms att de inte behövs för att upprätthålla beredskap för utbrott av smittsamma djursjukdomar eller för att säkerställa djurskyddet.

Det går dock inte att utesluta att en privat aktör som tagit över en distriktsveterinärstation eller delar av den efter en tid (t.ex. när ett avtal med staten om jourberedskap går ut) vill lägga ned verksamheten i området. När det då inte finns någon annan privat aktör som tar över verksamheten bör Jordbruksverket överväga en nyetablering där om det bedöms behövas för att klara de statliga målsättningar som finns om veterinär service och om dessa inte kan uppnås på något annat sätt.

Möjligheten att förordna privatpraktiserande veterinärer som officiella veterinärer bedöms underlätta för Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Genom förslaget kan verken utse en privatpraktiserande veterinär utan att först behöva anställa veterinären i fråga. Det är mycket svårt att uppskatta hur stort intresset bland de privatpraktiserande veterinärerna kommer att vara för officiella veterinäruppdrag. Som högst beräknas att ett 100-tal privatpraktiserande veterinärer kan komma att förordnas som officiella veterinärer. Vissa initiala mindre kostnader kan komma att uppstå för framtagande av nya föreskrifter och utarbetande av nya rutiner. Dessa kostnader bedöms dock rymmas inom ramen för verkens förvaltningsanslag. Beslut om återkallelse av ett förordnande som officiell veterinär kommer att kunna överklagas. Det antas dock handla om ytterst få mål, varför domstolarnas kostnader bedöms öka endast marginellt.

För länsstyrelserna förväntas inte den nya organisationen för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar innebära nya uppgifter. Tillgången till veterinärt bistånd för länsstyrelsernas djurskyddskontroller bedöms bli oförändrad.

Konsekvenser för veterinärföretagen och för privatpraktiserande veterinärer

Veterinärföretagen bedöms påverkas positivt av de beskrivna förändringarna. Konkurrensen kommer att förstärkas genom att konkurrenssnedvridningarna minskar i omfattning, vilket gynnar de privatpraktiserande

veterinärerna och de veterinära företagen. De privatpraktiserande veterinärerna ges dessutom möjlighet att genom offentlig upphandling av smittskyddsberedskap, jourberedskap och veterinär verksamhet i djurglesa områden ta del av det statliga stöd som i dag är förbehållet distriktsveterinärorganisationen. Privatpraktiserande veterinärer utan krav på offentlig anställning får också, enligt det föreslagna systemet, möjlighet att förordnas som officiella veterinärer, vilket innebär möjlighet till ytterligare breddad verksamhet. Ett förändrat regelverk för stöd till avlagset boende djurägare bedöms vidare underlätta för djurägare som anlitar privatpraktiserande veterinärer att ta del av detta stöd.

Såväl deltagande i beredskapsorganisationen för utbrott av smittsamma djursjukdomar som för uppdrag som officiell veterinär kommer att ställa krav på viss kompetensutveckling, dvs. utbildning som den enskilde veterinären kommer att ha nytta av i sin ordinarie verksamhet. Den upphandling av jourberedskap som ska genomföras bedöms vidare underlätta för enskilda veterinärer att bedriva verksamhet under jourtid. Detta beror delvis på det statliga stödet men också på att Jordbruksverket ansvarar för administrationen av jourberedskapen.

Den offentliga upphandlingen kommer att innebära en administrativ kostnad för de företag som väljer att delta i upphandlingen. Likaså kommer det att krävas viss löpande administration för de företag som tecknar avtal med Jordbruksverket. Bedömningen är emellertid att Jordbruksverket bör kunna utforma ett system för den offentliga upphandlingen som är anpassat även efter mindre företag och att de administrativa kraven därför inte kommer att utgöra ett hinder för flertalet att delta i upphandlingen. I vilken utsträckning som den administrativa belastningen verkligen kommer att öka på veterinärföretagen bör beaktas vid utvärderingen av pilotprojektet.

Vidare bedömer regeringen att det föreslagna systemet skulle kunna ge incitament till att fler större privata veterinärföretag bildas än det gör i dag. Detta är en fördel för de veterinärer som inte vill vara egna företagare. Dessutom bedömer regeringen att en ökad samverkan mellan små veterinärföretag kan bli resultatet. Genom att flera delar på den administrativa bördan kan de administrativa kostnaderna per veterinär minska.

De veterinärer som förordnas som officiella veterinärer kommer att utöva förvaltningsuppgifter och de blir i denna verksamhet att jämställa med en myndighet. Ett åtagande att vara officiell veterinär är därmed förknippat med vissa administrativa förfaranden, vilka är kopplade till bl.a. kravet på handlingars offentlighet och kravet på arkivering av handlingar.

Förslaget bedöms inte att leda till negativa konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män. Möjligheten för en veterinär att vara anställd kommer även fortsättningsvis att finnas kvar såväl inom den statliga distriktsveterinärorganisationen som i privata veterinärföretag.

13 Författningskommentarer

13.1 Förslag till lag om offentliga veterinärer

1 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9.2 Paragrafen innehåller en bestämmelse om lagens tillämpningsområde. Lagen ska enbart tillämpas på officiella veterinärer som inte är anställda av en förvaltningsmyndighet. För officiella veterinärer som är anställda vid exempelvis Jordbrukverkets distriktsveterinärorganisation eller hos Livsmedelsverket utförs uppgifterna i den förordnade myndighetens namn. För myndigheter, och därmed även för de anställda veterinärerna, gäller istället bestämmelserna i bl.a. förvaltningslagen (1986:223).

Begreppet officiell veterinär är ett EG-rättsligt begrepp och det används i ett flertal EG-rättsakter. Med officiell veterinär avses en veterinär som utses av den behöriga myndigheten att utföra uppgifter som ankommer på officiell veterinär enligt EG-lagstiftningen.

2 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9.1. I paragrafens *första stycke* anges att en veterinär efter ansökan får förordnas som officiell veterinär samt att regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som prövar ansökan. Ett förordnande ska kunna inskränkas till att avse en eller flera uppgifter som åligger officiella veterinärer. Det är ingen rättighet att bli förordnad som officiell veterinär utan förordnandeförfarandet är föremål för en skönsmässig bedömning. Det är bl.a. upp till den beslutande myndigheten att avgöra hur många veterinärer som ska förordnas. Förordnanden kan gälla tills vidare eller vara begränsade i tiden. Den förordnande myndigheten får avgöra vad som är lämpligast i de enskilda fallen.

I *andra stycket* föreskrivs att den som förordnats som officiell veterinär får utföra sådana förvaltningsuppgifter som enligt bestämmelser i en EG-förordning eller enligt lag eller annan författning som har sin grund i gemenskapslagstiftningen ska utföras av officiell veterinär. Med uttrycket ”ha sin grund i gemenskapslagstiftningen” avses att den ifrågavarande svenska bestämmelsen genomför EG-rättsliga direktiv eller kompletterar annan EG-rättslig lagstiftning.

3 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9.3. Enligt paragrafen ska vissa bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223) gälla när veterinär utför uppgifter som officiell veterinär. Detta gäller förvaltningslagens bestämmelser om jäv, parters rätt att få del av uppgifter, motivering och under rättelse av beslut samt om att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas. Även förvaltningslagens bestämmelse om rättelse av skrivfel och liknande ska tillämpas av de officiella veterinärerna. Vid överklagande av officiell veterinärs beslut är lagen (1986:1142) om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter tillämplig.

4 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9.4. I paragrafen anges att en veterinär är skyldig att låta sin verksamhet som officiell veterinär inspekteras samt att regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som ansvarar för inspektionerna. Genom bestämmelsen genomförs bl.a. rådets direktiv 96/93/EG av den 17 december 1996 om certifiering av djur och animaliska produkter.

5 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitten 9.2 och 9.4. Den innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

Föreskriftsrätten enligt de två första punkterna rör de officiella veterinärernas kompetens. Enligt *punkten 1* får föreskrivas om vad som krävs för att förordnas som officiell veterinär och enligt *punkten 2* om krav på vidareutbildning. Enligt *punkten 2* får det även meddelas föreskrifter om avgifter för vidareutbildning.

Med stöd av *punkten 3* får det meddelas föreskrifter om vilka övriga skyldigheter som åligger officiella veterinärer. Det kan t.ex. röra krav på arkivering av handlingar och krav på rapportering till den ansvariga myndigheten. Sådana föreskrifter kan även handla om en skyldighet att utföra de uppgifter som finns inom ett specifikt område.

Genom *punkten 4* och *punkten 5* införs en möjlighet att föreskriva om återkallelse av ett förordnande som officiell veterinär respektive om avgifter för de uppgifter som utförs av en officiell veterinär.

Genom paragrafen genomförs bl.a. rådets direktiv 96/93/EG av den 17 december 1996 om certifiering av djur och animaliska produkter.

6 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9.5. Enligt bestämmelsen får beslut om återkallelse av förordnande överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det föreskrivs vidare att beslut enligt lagen gäller omedelbart om inte annat meddelas i beslutet.

- 13.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor

5 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 9.6, är ny. I *första stycket* införs överklagandebestämmelser för de beslut som meddelas av Jordbruksverket eller en officiell veterinär som har förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer. Även beslut som har meddelats enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 av den 26 maj 2003 om djurhälsovillkor som skall tillämpas vid transporter av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om ändring av rådets direktiv 92/65/EEG får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Bestämmelser med i huvudsak motsvarande innehåll fanns tidigare i 19 §

förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m. respektive 7 § förordningen (1994:542) om utförsel av levande djur m.m.

I *andra stycket* föreskrivs att Jordbruksverket för det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol om det överklagade beslutat har meddelats av en veterinär som har förordnats enligt lagen om officiella veterinärer. I *tredje stycket* anges att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

6 §

Paragrafen är ny. Den anger att beslut som meddelas av Jordbruksverket eller en officiell veterinär som har förordnats enligt lagen om officiella veterinärer, liksom beslut enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 gäller omedelbart om inte annat bestäms. Bestämmelsen motsvarar 19 § tredje stycket förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m. respektive 7 § tredje stycket förordningen (1994:542) om utförsel av levande djur m.m.

13.3 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

38 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9.6. Paragrafen har ändrats redaktionellt. Därutöver har i det nya *andra stycket* införts en bestämmelse om rätt att överklaga beslut som har meddelats av en veterinär som förordnats enligt lagen om officiella veterinärer.

I det nya *tredje stycket* föreskrivs att den myndighet som förordnat den officiella veterinären för det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol.

13.4 Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

21 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 9.6. I det nya *andra stycket* föreskrivs att Jordbruksverket för det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär som har förordnats enligt lagen om officiella veterinärer.

13.5 Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)

32 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 9.6. Paragrafen har ändrats redaktionellt. Därutöver har i det nya *andra stycket* införts en bestämmelse om rätt att överklaga beslut som har meddelats av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen om officiella veterinärer.

I det nya *tredje stycket* föreskrivs att Livsmedelsverket för det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär.

13.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

24 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 9.6. Paragrafen har ändrats redaktionellt. Vidare har i det nya *andra stycket* införts en bestämmelse om att beslut som har meddelats av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen om officiella veterinärer kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. I det nya *tredje stycket* föreskrivs att den myndighet som har förordnat den officiella veterinären ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär.

13.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

20 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 9.6. Paragrafen har ändrats redaktionellt. Därutöver har i paragrafens nya *andra stycke* tillagts att beslut som har meddelats av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen om officiella veterinärer kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. I det nya *tredje stycket* föreskrivs att Jordbruksverket för det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol om en officiell veterinär har meddelat det överklagade beslutet.

13.8 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:000)

Bilagan

Förslaget har behandlats i avsnitt 9.3. Förslaget innebär att veterinärer som har förordnats enligt lagen om officiella veterinärer förs upp i bilagan till offentlighets- och sekretesslagen när det gäller verksamhet som officiell veterinär, med följd att veterinären blir skyldig att tillämpa offentlighetsprincipen i nämnda verksamhet samt att veterinären vid tillämpning av offentlighets- och sekretesslagen ska jämföras med myndighet.

Sammanfattning av betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24)

Utredningens främsta uppgift var att utreda och vid behov föreslå förändringar av organisationen av den veterinära fältverksamheten och viss veterinär myndighetsutövning. Målsättningen är att det ska finnas en väl fungerande organisation, organiserad på ett samhällsekonomiskt sätt, för veterinär fältverksamhet i hela landet dygnet runt, vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och för veterinära förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning.

Behovet av förändringar

Av betänkandet framgår att den svenska veterinärsektorn är splittrad och präglas av en heterogen marknad med oklara roller och ansvarsgränser. Det gäller både på den kommersiella marknaden och i fråga om statens uppgifter med samordning, uppföljning, officiella kontroller och tillsyn. Regelsystemen är oklara och i många fall svåra att tolka. Ett exempel är statens uppdrag till distriktsveterinärerna. Ett oklart uppdrag till de statliga distriktsveterinärerna gör att de konkurrerar på djursjukvårdsmarknaden utanför vad som rimligtvis bör vara det statliga ansvarets gränser.

Enligt utredningen utför de statliga och privata veterinärer i hög grad samma arbete och fyller samma funktion, sida vid sida. Det gäller både djursjukvård och vissa statliga veterinäruppgifter. Den statliga aktören får bidrag med ca 100 miljoner kronor per år, bl.a. för att bedriva djursjukvård dygnet runt i hela landet. Vissa andra angelägna samhällsuppgifter, såsom fältberedskap inför smittsamma djursjukdomar, ska också finansieras med anslaget. Någon redovisning av anslagsmedlen utifrån dessa verksamhetsgrenar förkommer dock inte.

Antalet lantbruksdjur minskar på ganska bred front. Besättningarna blir större. Sveriges mjölkbönder bedömer att en genomsnittlig mjölkko-besättning är dubbelt så stor 2015 jämfört med 2005. Utvecklingen har pågått länge och ganska långsamt. Förändringen i denna riktning kommer dock att gå snabbare de kommande åren. Det är en följd av omställningen av jordbrukspolitiken som kräver endera en effektivare produktion eller nedläggning av lantbruksföretag. Samtidigt ökar efterfrågan på djursjukvård åt sällskapsdjur kraftigt. Situationen har lett till motsättningar mellan statliga och privata aktörer på veterinärmarknaden. Det har skapat svårigheter att samarbeta om jour och i smittskyddsfrågor.

Av betänkandet framgår vidare att misstänksamheten mot myndigheterna är stor i delar av den privata veterinärmarknaden. Många privatpraktiserande veterinärer upprätthåller jour delvis för att motverka att en statlig veterinärstation etableras i området. En sådan etablering skulle minska privatpraktiserande veterinärers kundunderlag inom de allt viktigare marknaderna för sällskapsdjur och häst. Veterinärer som vill ha jour avstår för att de inte får statlig ersättning och andra, som inte vill ha jour, upprätthåller den av konkurrensskäl. De veterinära resurserna kan därmed inte utnyttjas optimalt. Konkurrenssnedvridningar och motsättningar på marknaden leder till en bristande samhällsekonomisk effektivitet.

I enlighet med utredningens direktiv, slår utredningen fast att det ska finnas en dygnstäckande djursjukvård för lantbruksdjur i hela landet även om de blir färre. Vid en veterinärstation behövs cirka fyra veterinärer om en heltäckande jour skall erbjudas inom ramen för gällande lagstiftning om arbetstid. Enligt utredningens analyser saknas i stora delar av landet ett tillräckligt kundunderlag för en dygnstäckande djursjukvård på marknadsmässiga villkor. Det innebär att samhället också i framtiden måste ge offentligt stöd till veterinär verksamhet, om en riks- och dygnstäckande veterinär service och ett effektivt smittskydd ska kunna säkerställas.

En viktig slutsats enligt utredningen är att en statlig, rikstäckande veterinärorganisation i nuvarande omfattning inte kan drivas på ett kostnads-effektivt sätt om den inte i hög grad får åta sig sällskapsdjur och häst. En minskning av organisationens storlek skulle innebära att smittskyddet inte längre är effektivt. En fortsatt statlig drift i hela landet kan därmed inte lösa marknadens problem inom de restriktioner som gäller för utredningen.

Utredningen anser vidare att Statens Jordbruksverks dubbla roller, med både klinisk veterinärverksamhet och tillsyn över den samlade veterinära yrkesverksamheten i landet, har bidragit till att marknaden fungerar dåligt. Det skadar förtroendet för myndigheten och leder till en ineffektiv marknadsbevakning och tillsyn. Misstanke kan t.ex. uppstå om att data om enskilda veterinärers affärs- och driftförhållanden, som ska rapporteras till Jordbruksverket, kan utnyttjas otillbörligt i verkets egen veterinärverksamhet.

En marknadslösning för framtiden bör, i en tid av förändringar, präglas av flexibilitet. Den måste samtidigt säkerställa tillgång till åtminstone grundläggande djursjukvård och garantera att smittskyddsorganisationen är effektiv i hela landet. Lösningen måste alltså vara både flexibel och stabil. Den ska dessutom vara samhällsekonomiskt effektiv. Friheten för veterinärerna att utifrån marknadens förutsättningar och egna önskemål organisera verksamheten i nya former bör därför underlättas. En allmän utgångspunkt bör enligt utredningen vara att en eventuell statlig veterinärverksamhet, eller andra statliga åtgärder, inte ska vara mer omfattande än som krävs för att samhällets mål med veterinärverksamheten ska uppnås.

Enligt utredningen kan en statlig veterinärverksamhet fortfarande behövas i områden där förutsättningar för fungerande veterinärmarknader inte föreligger och inte heller kan tillskapas med hjälp av de övriga styrmedel som kan bli aktuella.

Den statliga distriktsveterinärorganisationen privatiseras

Utredningen föreslår att den statliga distriktsveterinärorganisationen privatiseras i två etapper i landets södra och djurtäta delar. Personalen bör erbjudas att ta över veterinärstationerna med fordon och inventarier. På sikt kan den kliniska veterinärverksamheten i statlig regi komma att avvecklas i hela landet. Det förutsätter att försörjningen med veterinär-tjänster kan säkerställas genom privata aktörer och med stöd av de styrmedel som föreslås i övrigt. Mot den bakgrunden ska effekterna av privatiseringen i de första etapperna utvärderas efter en tid. Resultaten av ut-

värderingen ska utgöra underlag för beslut om en eventuell fortsatt privatisering i djurglesa delar av landet.

Utredningen anser att problemet med Jordbruksverkets dubbla roller kommer att minska i betydelse i takt med att den statliga, kliniska veterinärverksamheten upphör.

Bidrag till privat veterinär fältverksamhet införs

Utredningen föreslår att ett statligt jourbidrag införs samt, i djurglesa områden, investeringsbidrag och driftbidrag för veterinärer som bedriver veterinär fältverksamhet i lantbrukssektorn.

Jourbidraget ska enligt utredningen ges till alla veterinärer som förbinder sig att delta i ett heltäckande joursamarbete. Bidragets storlek kan göras beroende av antalet jourförrättningar. Veterinärerna skall som motprestation också vara skyldiga att stå till förfogande för smittskyddsarbete inför eller i samband med utbrott av epizootisk sjukdom eller salmonella. De ska därmed utgöra en ordinarie fältresurs i smittskyddsorganisationen. För arbetet föreslås separat statlig ersättning utgå. Investerings- och driftbidrag ska kunna lämnas till veterinärer som får jourbidrag i djurglesa områden. Jordbruksverket får i uppdrag att ta fram närmare kriterier för hur bidragssystemet ska tillämpas.

Bidragen ska avpassas så att de motsvarar kostnaden för de samhällsviktiga veterinärtjänsterna och så att subvention av reguljära veterinärtjänster inte sker. Dessutom ska principerna för kvarvarande stöd till de statliga distriktsveterinärerna ses över så att det blir transparent och lämnas utifrån i huvudsak samma kriterier som gäller för bidrag till privatpraktiker.

Förstärkta lagstadgade skyldigheter för veterinärer

Utredningen föreslår skärpta legala skyldigheter för kliniskt verksamma veterinärer. Varje veterinär som bedriver yrkesverksamhet med djursjukvård ska på anmodan av en djurägare vara skyldig att bistå med nödhjälp till skadade eller sjuka djur, om det behövs av djurskyddsskäl. Ersättning för nödhjälpen ska betalas av djurägaren. En allmän skyldighet att på anmodan av en myndighet bistå med smittskyddsarbete föreslås också. Skyldigheten förutsätter att det finns särskilda skäl och att smittskyddsorganisationens ordinarie fältresurser är otillräckliga. Rimlig hänsyn ska tas till veterinärernas personliga förhållanden och till behovet av reguljär djursjukvård. Staten ska betala skäligen ersättning till veterinären för beordrat fältarbete.

Slutligen föreslår utredningen en ny lagstadgad skyldighet för kliniskt verksamma veterinärer att rapportera data till myndigheterna. Det gäller t.ex. data om driftställe, verksamhetens inriktning och omfattning, förrättningar och diagnoser etc.

Utredningen föreslår nya regler för tillsyn. Dessa innebär att den regionala tillsynsmyndigheten, som alljämt skall vara länsstyrelsen, ska ha rätt att få tillträde till veterinärens lokaler, anläggningar och fordon och att där göra undersökningar och ta prover. Veterinärerna skall vara skyldiga att lämna ut de dokument och föremål som behövs för tillsynen. Polisen ska vid behov bistå tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska också få rätt att förelägga veterinärer att lämna ut det material som behövs och att rätta missförhållanden som upptäcks vid tillsynen. Föreläggandena kan förenas med vite. Utredningen vill även ge Jordbruksverket i uppdrag att i samråd med länsveterinärerna ta fram hjälpmedel för tillsynen såsom kriterier för prioritering av tillsynsinsatser.

Myndighetsutövning genom privatpraktiserande veterinärer

Utredningen föreslår lagregler som underlättar för myndigheterna att anlita privatpraktiserande veterinärer för officiella uppgifter, eftersom de statliga distriktsveterinärerna inte kommer att finnas tillhands i hela landet. En sådan regel bör utformas så att statusen som officiell veterinär, liksom idag, följer av ett myndighetsbeslut i vilket veterinären utses att vara officiell veterinär. En statlig anställning ska däremot, till skillnad från idag, inte utgöra förutsättning för att en veterinär ska få utföra officiella veterinäruppgifter.

Riktlinjer för hur intressekonflikter kan undvikas

Utredningen föreslår att centrala riktlinjer tas fram för hur intressekonflikter mellan myndighetsutövning och kommersiell klinisk veterinärverksamhet kan undvikas, bl.a. med utgångspunkt i förvaltningslagens regler om jäv i myndighetsutövning.

Ett webbaserat veterinärregister

Utredningen föreslår att Jordbruksverket ska inrätta ett modernt, webbaserat veterinärregister där veterinärerna själva, och med stöd av den nya lagstadgade rapporteringsskyldigheten, ska anmäla data om verksamheten. Hittills har sådana data redovisats i tryckt form och sällan uppdaterats.

Redovisningsprinciper i distriktsveterinärorganisationen

Enligt utredningen går det för närvarande inte att få en klar bild av hur de statliga anslagsmedlen används i veterinärstationerna. Dessutom används en del av anslaget centralt i Jordbruksverket för kostnader som avser den kliniska veterinärverksamheten. Det gäller t.ex. kostnader för personalutveckling och IT.

För att öka tydligheten i den interna styrningen och medelsanvändningen föreslår utredningen att Jordbruksverket får i uppdrag att precisera utifrån vilka kriterier respektive stations ekonomiska resultat ska bedömas. Därmed förbättras förutsättningarna för en jämförelse mellan stationer

avseende resultat/effektivitet. Dessutom bör redovisningsprinciperna ses över så att det klart framgår i vilken utsträckning anslaget har använts till jour för lantbruksdjur, smittskyddsarbete och andra samhällsviktiga tjänster respektive till annan verksamhet. Det förutsätter att veterinärerna redovisar använd tid i respektive verksamhetsgren.

Följa och rapportera utvecklingen

Utredningen förslår att Jordbruksverket ges i uppdrag att i samråd med länsstyrelserna att i samråd med länsstyrelserna följa utvecklingen på veterinärmarknaden och fortlöpande på årsbasis avrapportera den veterinära situationen. Enligt utredningen ställer den nya ordningen större krav på fortlöpande uppföljning av marknadens funktionssätt och utveckling. Det är en följd av att distriktsveterinärerna, som var en del av Jordbruksverket inte, eller i huvudsak inte längre enligt utredningens förslag kommer att finnas kvar som en aktör på marknaden. De nya kraven på rapportering av veterinär verksamhet bör dock enligt utredningen säkerställa att det kommer att finnas underlag för analyser och slutsatser.

Konsekvenser

Utredningens förslag innebär att huvuddelen av den statliga distriktsveterinärverksamheten förs över i privat regi. Det får konsekvenser för företagen och myndigheterna och för samhällsekonomin. Enligt utredningen kommer en betydande konkurrensnedvridning att undanröjas liksom motsättningar mellan veterinärkategorierna. Företagens verksamhetsförutsättningar kommer att utjämnas. Däremot kan dock ordningen med jourbidrag enligt utredningen innebära vissa nya snedvridningseffekter, som bedöms långt mindre ingripande än de som följer av den nuvarande ordningen. Företagen får möjlighet att lättare och snabbare än tidigare anpassa sig till marknadens behov. Utredningens förslag innebär även att det finns möjlighet att dela juren på fler veterinärer än tidigare, vilket gör att arbetsbelastningen på var och en kommer att minska. Sammantaget innebär allt detta enligt utredningen att effektiviteten på marknaden kommer att öka.

Utredningen utgår i sina förslag från att de nuvarande ekonomiska ramar för en heltäckande djursjukvård alltså ska gälla, vilket innebär att någon förändring som påverkar statens inkomster eller utgifter föreslås.

Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)¹

Härigenom föreskrivs i fråga om djurskyddslagen (1988:534) att 38 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 §²

Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

Beslut, som en statlig förvaltningsmyndighet i särskilt fall meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut, som en statlig förvaltningsmyndighet *eller en officiell veterinär som förordnats med stöd av 9 a § lag (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket* i särskilt fall meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Jordbruksverket för det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av officiell veterinär som avses i första stycket.

Andra beslut av Djurskyddsmyndigheten eller någon annan statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen.

¹ Omtryckt 2003:1077

² Senaste lydelse 2006:809

Förslag till lag om ändring i lag (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket

dels att 8, 9, 31 och 36 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas nio nya paragrafer, 7b, 9a–h samt närmast före 7 b, 9 a och 9 c §§ nya rubriker med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Nödhjälp

7 b §

En veterinär som bedriver yrkesverksamhet med djursjukvård är skyldig att vid akuta olycks- eller sjukdomsfall, som utifrån tillgängliga upplysningar kan antas medföra lidande för ett djur, på anmodan av den som har djuret i sin vård bistå med smärtlindring och de sjukvårdsåtgärder som är omedelbart påkallade från djurskyddssynpunkt (nödhjälp).

Skyldigheten i första stycket bortfaller om veterinären på grund av sjukdom, bristande kunskaper eller av andra särskilda skäl är förhindrad att bistå med nödhjälp. Detsamma gäller när det finns en annan veterinär som utifrån omständigheterna i det enskilda fallet är lämpligare att anmoda.

Officiella veterinärer

9 a §

Förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning och som enligt Sveriges internationella förpliktelser skall handläggas av officiell veterinär, får handläggas av en veterinär i enskild tjänst, som tillsvidare eller för ett särskilt tillfälle förordnats att vara officiell veterinär av den myndighet regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndigheter regeringen bestämmer får utfärda föreskrifter om hur officiella veterinärer skall förordnas, om återkallelse av sådant förordnande och om kompetenskrav på officiella veterinärer.

9 b §

När en veterinär som förordnats med stöd av 9a § utför förvaltningsuppgifter tillämpas följande bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223).

- 11 och 12 §§ om jäv,*
 - 15 § om anteckning av uppgifter,*
 - 16 och 17 §§ om en parts rätt att få del av uppgifter,*
 - 20 § om motivering av beslut,*
 - 21 § om underrättelse av beslut,*
 - 22 § om överklagande, samt*
 - 26 § om rättelse av skrivfel och liknande.*
-

Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs i fråga om epizootilagen (1999:657)
dels att 20 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen införs en ny paragraf 12 b.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**12 b §*

Om det finns särskilda skäl får regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, beordra en veterinär som bedriver yrkesverksamhet med djursjukvård att bistå med insatser som behövs för att bekämpa eller motverka spridning av epizooti i den mån veterinärens kunskaper, hälsa och kroppskrafter tillåter det.

Skyldigheten enligt första stycket gäller bara i den mån övriga tillgängliga veterinära resurser är otillräckliga. Rimlig hänsyn skall tas till veterinärens personliga förhållanden och till behovet av djursjukvård i området.

För arbete som beordrats enligt första stycket har veterinären rätt till skälig ersättning av allmänna medel.

20 §¹

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. underlåter att göra anmälan enligt 2 §,
2. bryter mot beslut enligt 4 §, 4 a § eller mot föreskrift eller beslut som har meddelats med stöd av 5 eller 8§,
3. i strid med 12 b § uteblir eller avviker från beordrad tjänstgöring.
3. bryter mot sådana bestämmelser om hantering av specificerat riskmaterial, om framställning eller användning av animaliska produkter eller om överlåtelse av djur eller andra produkter än livsmedel, som finns i
4. bryter mot sådana bestämmelser om hantering av specificerat riskmaterial, om framställning eller användning av animaliska produkter eller om överlåtelse av djur eller andra produkter än livsmedel, som finns i

¹ Senaste lydelse 2005:102

Europaparlamentets och rådets Europaparlamentets och rådets Bilaga 2
förordning (EG) nr 999/2001. förordning (EG) nr 999/2001.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud enligt 13 § döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Innefattar ett brott som avses i första stycket 2 olovlig transport av djur eller varor skall sådan egendom förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkad.

Förslag till lag om ändring i zoonoslagen (1999:658)

Härigenom föreskrivs i fråga om zoonoslagen (1999:658)
dels att 12 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen införs en ny paragraf 9 b.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 b §

Om det finns särskilda skäl får regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, beordra en veterinär som bedriver yrkesverksamhet med djursjukvård att bistå med insatser som behövs för att hindra eller motverka spridning av zoonos i den mån veterinärens kunskaper, hälsa och kroppskrafter tillåter det.

Skyldigheten enligt första stycket gäller bara i den mån övriga tillgängliga veterinära resurser är otillräckliga. Rimlig hänsyn skall tas till veterinärens personliga förhållanden och till behovet av djursjukvård i området.

För arbete som beordrats enligt första stycket har veterinären rätt till skälig ersättning av allmänna medel.

12 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 §,
2. bryter mot ett beslut eller en föreskrift som har meddelats med stöd av 5 §,

3. i strid med 9 b § uteblir eller avviker från beordrad tjänstgöring.

3. vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 2 § 2 lämnar oriktiga uppgifter om något förhållande av betydelse, om inte gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken.

4. vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 2 § 2 lämnar oriktiga uppgifter om något förhållande av betydelse, om inte gärningen är belagd med straff enligt brottsbalken.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud enligt 10 § döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet. Bilaga 2

Innefattar ett brott som avses i första stycket 2 olovlig transport av djur eller varor skall sådan egendom förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)

Härigenom föreskrivs i fråga om livsmedelslagen (2006:804) att 32 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

32 §

Beslut som Livsmedelsverket eller någon annan statlig förvaltningsmyndighet har meddelat i enskilda fall enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Föreslagen lydelse

32 §

Beslut som Livsmedelsverket, någon annan statlig förvaltningsmyndighet eller *en officiell veterinär som förordnats med stöd av 9a § lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket* har meddelat i enskilda fall enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Livsmedelsverket för det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär som avses i första stycket.

Andra beslut av Livsmedelsverket eller någon annan statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen. För att konsumenternas intresse skall kunna tillvaratas inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av en organisation som är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller en motsvarande sammanslutning på arbetsgivarsidan.

Förslag till lag om ändring i lag (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lag (2006:806) om provtagning på djur, m.m. att 24 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

24 §

Beslut som en statlig förvaltningsmyndighet har meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut som meddelats av en sådan organisation som avses i 9 § andra stycket.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation.

Föreslagen lydelse

24 §

Beslut som en statlig förvaltningsmyndighet har meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut som meddelats av en sådan organisation som avses i 9 § andra stycket *eller av en officiell veterinär som förordnats med stöd av 9a § lag (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket.*

Den myndighet som utövar offentlig kontroll för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation eller av en officiell veterinär som avses i första stycket.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Förslag till lag om ändring i lag (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

Härigenom föreslås i fråga om lag (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. att 20 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

20 §

Beslut som Jordbruksverket eller en annan statlig förvaltningsmyndighet har meddelat enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Jordbruksverket för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol om en organisation, en sammanslutning eller ett slakteri först har beslutat i saken.

Föreslagen lydelse

20 §

Beslut som Jordbruksverket, en annan statlig förvaltningsmyndighet *eller en officiell veterinär som förordnats med stöd av 9a § lag (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket* har meddelat enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Jordbruksverket för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol om en organisation, en sammanslutning, ett slakteri *eller en officiell veterinär som avses i första stycket först har beslutat i saken.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Efter remiss har yttrande över förslagen i betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24) inkommit från Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Kammarrätten i Jönköping, Justitiekanslern, Länsrätten i Jönköpings län, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Läke medelsverket, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Statens jordbruksverk, Djurskyddsmyndigheten, Livsmedelsekonomiska institutet, Statens veterinärmedicinska anstalt, Livsmedelsverket, Fiskeriverket, Sametinget, Sveriges lantbruksuniversitet, Glesbygdverket, Konkurrensverket, Linköpings kommun, Jönköpings kommun, Tingsryds kommun, Halmstads kommun, Karlstads kommun, Örebro kommun, Skellefteå kommun, Umeå kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Djurskyddet Sverige, Ekologiska Lantbrukarna, Djurens Rätt, Föreningarna Djurens Vänner, Riksorganisation, Veterinärer i Sverige, Hushållningssällskapens Förbund, KRAV, Kött och Charkföretagen, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets Regelnämnd, Svensk Fågel AB, Svensk Mjolk, Svenska Djurhälsovården AB, Svenska Djursjukhusföreningen, Svenska Djurskyddsföreningen, Svensk Galopp, Svenska Hästavelsförbundet, Svenska Ridsportförbundet, Svenska Samernas Riksförbund, Svenska Travsportens Centralförbund, Sveriges Veterinärförbund.

Riksrevisionen, Kommerskollegium, Smittskyddsinstitutet, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Veterinära ansvarsnämnden, Konsumentverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Verket för näringslivsutveckling, Stockholms kommun, Östersunds kommun, Folksam, Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande) och Sveriges Kattklubbars Riksförbund har meddelat att de avstår från att besvara remissen eller inte har några synpunkter.

Kalmar kommun, Sölvesborgs kommun, Skara kommun, Gävle kommun, Hudiksvalls kommun, Sundsvalls kommun, Vindelns kommun, Luleå kommun, AB Trav och Galopp, Agria, Djurskyddsinspektörernas Riksförening, Fiskhälsan FH AB, Förbundet Sveriges småbrukare, Husdjurteknikernas Riksförening, If, Kommunalarbetsföretag, Livsmedelsföretagen Li, Länsförsäkringar, Renägarförbundet, Riksföreningen för Anställda Inom Djursjukvården, Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet, Sveland försäkringar, Svenska blå stjärnan, Svenska djurparksföreningen, Svenska Hundklubben, Svenska Kennelklubben, Svenska Ägg, Sveriges grisproducenter, Sveriges

Pälsdjursuppfödarens Riksförbund, Trygg Hansa och Zoobranschens Riksförbund har inte besvarat remissen. Bilaga 3

Utöver remisslistan har synpunkter lämnats av Anders Darenius, Södra Älvsborgs Husdjur, Svenska Distriktsveterinärföreningen, Brukshästorganisationernas samarbetskommitté BRUNTE och Thomas

Sammanfattning av Statens jordbruksverks uppdrag att vidare utreda den veterinära organisationen (Jo2008/2384) Bilaga 4

Statens jordbruksverks uppdrag var att utifrån kritiken mot nuvarande veterinära organisation och målsättningarna för den veterinära organisationen enligt kommittédirektivet för veterinärutredningen (dir. 2005:71), analysera och lämna förslag till en väl fungerande veterinär organisation med uppgift att förebygga utbrott av smittsamma djursjukdomar och vid utbrott av sådana delta i bekämpningsarbetet, arbeta för ett gott djurskydd i hela landet samt i annan veterinär myndighetsutövning i livsmedelskedjan. Utgångspunkten för analysen var Veterinärutredningens huvudalternativ om privatisering och ett alternativ där den statliga veterinärorganisationen samarbetar med privatpraktiserande veterinärer för att upprätthålla jour för djursjukvård och smittskyddsberedskap.

Jordbruksverkets förslag till en ny veterinär organisation

Av Jordbruksverkets rapport framgår att statens roll i en väl fungerande veterinär organisation är att säkerställa en hög effektivitet, dvs. att det finns en tillräcklig omfattning för olika slag av veterinär service samtidigt som resurserna utnyttjas väl. Svårigheter att uppnå effektivitet gäller inte minst för epizooti- och jourberedskap. Därför behövs ett offentligt engagemang utöver att staten betalar ett bidrag. Enligt Jordbruksverkets rapport ska de slutsatser som verket redovisar således ses i ljuset av målet att säkerställa dessa s.k. kollektiva nyttigheter. I samhället i övrigt har man kommit fram till att detta slag av nyttigheter, t.ex. smittskyddsverksamhet inom sjukvården, i huvudsak tillhandahålls av offentliga aktörer.

Jordbruksverkets förslag innebär att den statliga distriktsveterinärorganisationen på ett ansvarsfullt sätt öppnas för privatpraktiserande veterinärer. Aktiva åtgärder vidtas för att privatpraktiserande fältveterinärer genom avtal och ekonomisk ersättning ska åta sig att delta i den verksamhet som i dag utförs av distriktsveterinärerna.

Förslaget bygger på att Jordbruksverket genom ett offentligt förfarande erbjuder privatpraktiserande veterinärer att ingå avtal om att delta i jour/beredskap, epizootiberedskap och offentliga uppdrag. Genom förslaget öppnas den statliga veterinärverksamheten successivt upp för privata aktörer i den takt marknadsaktörer åtar sig uppdragen. För att följa utvecklingen är det lämpligt att ett råd med representanter från olika intressentgrupper inrättas. I den takt privata veterinärer ingår avtal om att delta i arbetet görs justeringar i den statliga bemanningen på distriktsveterinärstationerna.

Jordbruksverket anser att det är viktigt att ersättningen till de privata veterinärerna utformas på ett sådant sätt att snedvridning av konkurrensen mellan olika grupper veterinärer inte uppstår. Jordbruksverket föreslår därför att ersättningen sätts genom ett anbudsförfarande. Inkomna anbud får ställas i relation till kostnaden för

staten att i egen regi utföra motsvarande tjänster och vad som är förenligt med EU:s statsstödslagstiftning. Bilaga 4

Enligt Jordbruksverkets förslag behålls distriktsveterinärorganisationen som samhällets basorganisation i fält för att upprätthålla en tillräcklig beredskap och ett gott smitt- och djurskydd. Smittskyddet är av central betydelse. För att effektivt kunna upptäcka sjukdomar, snabbt kunna mobilisera en tillräckligt stor beredskapsorganisation och ha tillräcklig uthållighet i bekämpandet finns behov av en basorganisation för smittskyddet som består av statligt anställda veterinärer. Behovet har av Jordbruksverket bedömts till ca 150 veterinärer som samtidigt är snabbt tillgängliga vid sjukdomsutbrott. De statliga veterinärerna utgör basen i smittskyddsorganisationen. I den dagliga verksamheten ska dessa arbeta som allmänpraktiserande distriktsveterinärer. Det är viktigt att de deltar i den dagliga verksamheten eftersom de ska vara känselspröt på fältet som fångar upp iakttagelser av betydelse för smittskyddsberedskapen.

Jordbruksverket föreslår vidare att den statliga smittskyddsorganisationen kompletteras med privata veterinärer som genom avtal åtar sig att delta i smittskyddsarbetet. Genom att det finns en grundläggande statlig organisation blir smittskyddet inte lika känsligt för att de som ingått avtal inte kan ställa upp. När veterinärer ställer upp i smittskyddsarbete liksom när de deltar i förberedelser och utbildningar för sådant arbete utgår ersättning från beställarfunktionen.

Jordbruksverkets förslag innebär att privata aktörer kommer in på den marknad som distriktsveterinärerna har i dag. Samtidigt går Jordbruksverkets förslag längre än veterinärutredningens marknadsmodell 1, vilken innebär en fortsättning av dagens organisering med vissa justeringar.

Jordbruksverkets förslag utgår från att distriktsveterinärerna fortsätter att som allmänpraktiserande veterinär bedriva hälso- och sjukvård för alla djur, men ett förtydligande av uppdraget sker så att hälso- och sjukvård för sällskapsdjur och häst fortsättningsvis ska erbjudas i enlighet med fastlagd inriktning.

En fortlöpande översyn ska även fortsättningsvis ske av distriktsindelningen och inriktningen av verksamheten i distrikten.

En uppföljning av omläggningen av veterinärverksamheten görs 2011.

Jordbruksverket anser att deras förslag skapar förutsättningar för en transparent redovisning av det statliga anslaget användning. Vidare säkerställs en statlig grundbemanning i landet för epizootiberedskap och därigenom säkras tidig upptäckt av sjukdom, snabb mobilisering av en tillräckligt stor bekämpandeorganisation och uthållighet av bekämpandeorganisationen. Likaså kan djurskyddet i djurglesa områden upprätthållas på en acceptabel nivå. Föreslagen modell minskar också risken för att staten måste bygga upp en helt ny verksamhet från grunden på stationer som är viktiga ur ett smittskydds- och djurskyddsperspektiv.

Jordbruksverket anser även att deras förslag säkerställer att det finns flera aktörer på marknaden vilket minskar risken för monopolprissättning.

Jordbruksverket anser att åtgärder ska vidtas för att uppnå ökad transparens. Nya rutiner och kriterier införs för ekonomiredovisningen så att verksamheten kan genomlysas och anslagets användning tydliggörs. Utöver användningen av det statliga anslaget, ska av redovisningen framgå hur resurserna används för olika verksamheter och djurslag. Overheadkostnader ska med nycklar fördelas på olika verksamheter. Under 2008 kommer en redovisning av 2007 års anslag att ske enligt den nya förbättrade redovisningsmodellen.

För att öka transparensen sker inom Jordbruksverket också en tydlig uppdelning på beställarroll och utförarroll. Inom Jordbruksverket tilldelas en avdelning som inte är kopplad till utförandet av de veterinära tjänsterna beställarrollen och distriktsveterinärerna får en utförarroll. Utförarrollen delas med privata aktörer. Beställarfunktionen ansvarar för hanteringen av det statliga anslaget.

Uppdrag som innebär myndighetsutövning för privatpraktiserande veterinärer

Jordbruksverket föreslår att privata aktörer utan offentlig anställning ska kunna utföra offentliga uppdrag med myndighetsutövning. Systemet bygger på att myndigheter kontinuerligt gör en bedömning av det totala behovet av officiella veterinärer liksom det regionala behovet. De privata veterinärer som är intresserade av att åta sig uppdraget anmäler sitt intresse till ansvarig myndighet. Urvalet utgår från kompetens och regional belägenhet. Avtal ingås med den mängd veterinärer som behövs för att genomföra uppgifterna. Ersättningen följer nuvarande principer för ersättning till veterinärer som utför veterinärt arbete som innebär myndighetsutövning. Ansvarig myndighet ansvarar för att de som utför myndighetsuppdragen har tillräcklig kompetens.

Veterinärt bistånd vid offentlig kontroll av djurskydd

Jordbruksverket anser att det veterinära biståndet vid offentlig kontroll av djurskydd säkerställs genom att riksdagen genom beslut den 11 juni tillstyrkt regeringens proposition om att djurskyddskontrollen ska föras över till länsstyrelserna från kommunerna den 1 januari 2009. Länsstyrelserna har egna anställda veterinärer som kan garantera det veterinära biståndet. Därutöver kan länsstyrelserna vid behov och om lämpligt anlita andra veterinärer för djurskyddskontrollen.

Webbaserat veterinärregister

Jordbruksverket tillstyrker ett webbaserat register enligt utredningens förslag. Målsättningen bör enligt Jordbruksverket vara att, till nivå ett enligt förslaget, så långt möjligt använda uppgifter från folkbokföringsregister. Vidare måste en säker identifiering, exempelvis e-legitimation, för tillträde till systemet tillämpas. Jordbruksverket bedömer att inrapportering till webbaserade veterinärregistret skulle

kunna samordnas med inloggningen till kommande DAWA- Bilaga 4
djursjukdatasystem.

Anpassning av Vet@systemet

Jordbruksverket anser att en anpassning av Vet@systemet enligt utredningens förslag är fullt möjlig att genomföra förutsatt anslutningen bedöms bli tillräckligt stor och att finansieringen kan ordnas. Finansieringen kan ske genom licensavgifter, vilka också är nödvändiga för att konkurrensneutralitet ska uppnås i förhållande till privata aktörer som tillhandahåller journalföringssystem.

Jordbruksverket föreslår att de till att börja med går ut med en förfrågan till privatpraktiserande veterinärer om de önskar ansluta sig till ett anpassat Vet@system. Om intresset för en anslutning till ett anpassat Vet@system blir tillräckligt stort föreslår Jordbruksverket att de därefter vidareutvecklar systemet enligt framförda önskemål.

System för djurhälsoprogrammen

Jordbruksverket anser att det i Sverige tillämpade systemet för djurhälsoprogrammen är i princip konkurrensneutralt eftersom det finns möjlighet för alla organisationer med tillräcklig kapacitet att söka om huvudmannaskap för program för förebyggande djurhälsovård. Till följd av att näringen i Sverige är organiserad i nationella branschorganisationer har det varit naturligt att de rikstäckande näringsorganisationerna ansvarar för de frivilliga programmen när det bedömts värdefullt med ett riksperspektiv på dessa. Jordbruksverket betonar dock att det vid vissa typer av sjukdomar av mer lokal omfattning kan det vara mer lämpligt med lokala/regionala lösningar. Det är då betydligt fler aktörer som har kapacitet att svara för ett huvudmannaskap. Vidare är det alltid möjligt för praktiserande veterinärer eller organisationer att sluta samarbetsavtal med huvudmannen för ett program.

System med jourtelefon för rådgivning och hänvisning till tjänstgörande veterinär

Jordbruksverket ser positivt på ett införande av ett system med en avgiftsbelagd jourtelefon och anser att det är en fråga att ta upp till diskussion med övriga veterinärer på marknaden för att kartlägga behovet, diskutera ett möjligt upplägg och för att samla in erfarenheter från system som är eller har varit i drift. För att underlätta för kunderna skulle det vara möjligt att på internet ha en samlad information om vilka veterinärer som har jouröppet.

Konsekvenser

Jordbruksverket förslag innebär för smittskyddet en fortsatt stabil basorganisation med de statliga distriktsveterinärerna och privata veterinärerna blir en resurs för beredskapen. Förslaget leder till en beredskapsorganisation i fält som är snabb, tillgänglig, styrbar och uthållig vid större sjukdomsutbrott. Tillgången och tillvaratagandet av

privata veterinärers kompetens och tjänster hjälper till att förstärka organisationen. För jourberedskapen och djurskyddet innebär Jordbruksverkets förslag en fortsatt dygnstäckande veterinär tillgänglighet i hela landet som garanterar ett gott djurskydd även i djurglesa områden. Behovet av ambulande veterinär service inom den växande hästsektorn tillgodoses också.

Jordbruksverket anser att det föreslagna transparenta systemet för ekonomiredovisning och upphandling förbättrar konkurrensneutraliteten. Deras förslag med såväl statliga och privata aktörer minskar dessutom långsiktigt risken för monopolprissättning.

För kunderna innebär Jordbruksverkets förslag säkrad tillgänglighet av veterinär fältservice med lantbruksdjur- och hästkompetens i hela landet samt en utökad organiserad service när det gäller offentliga uppgifter genom även privata veterinärer.

För länsstyrelserna innebär Jordbruksverkets förslag att den regionala tillgången till veterinärer som kan utföra offentliga uppgifter inom smitt- och djurskyddet ökar. Förslaget innebär även större förutsättningar för en bättre utveckling avseende samarbeten mellan statliga och privata aktörer.

Jordbruksverkets förslag innebär inga stora kostnadsförändringar för varken staten eller djurägarna/kunderna och kan således finansieras inom ramen för nuvarande statliga anslagsnivåer.

Förteckning över remissinstanserna ("Att vidare utreda den veterinära organisationen", Jo2008/2384)

Efter remiss har yttrande över förslagen i Jordbruksverkets uppdrag "Att vidare utreda den veterinära organisationen" (Jo 2008/2384) inkommit från Datainspektionen, Läkemedelsverket, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Statens Veterinärmedicinska anstalt, Livsmedelsverket, Fiskeriverket, Sveriges lantbruksuniversitet, Konkurrensverket, Glesbygdverket, Svenska Samernas Riksförbund, Förbundet Djurens Rätt, Lantbrukarnas Riksförbund, Djurskyddet i Sverige, Ekologiska lantbrukarna, Föreningen veterinärer i Sverige, Hushållningssällskapens Förbund, Kött- och charkföretagen, Hästnäringens Nationella Stiftelse, Riksföreningen Anställda Inom Djursjukvården, Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet, Svensk Fågel Service AB, Svensk Mjölk, Svenska Djurhälsovården, Svenska Djursjukhusföreningen, Svenska Ägg, Sveriges Grisproducenter och Sveriges Veterinärförbund.

Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen, Svea Hovrätt, Kammarrätten i Jönköping, Justitiekanslern, Länsrätten i Jönköpings län, Kommerskollegium, Smittskyddsinstitutet, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Skåne län, Veterinära ansvarsnämnden, Sametinget, Nutek, Konsumentverket och Sveriges Kattklubbars Riksförbund har meddelat att de avstår från att besvara remissen eller inte har några synpunkter.

Sveriges Kommuner och Landsting, AB Trav och Galopp, Agria, Djurskyddsinspektörernas Riksförening, Fiskhälsan FH AB, Folksam, Förbundet Sveriges Småbrukare, Föreningen Djurens Vänners Riksorganisation, Husdjurteknikernas Riksförening, If, Kommunalarbetarförbundet, KRAV, Livsmedelsföretagen Li, Länsförsäkringar, Näringslivets Regelnämnd, Renägarförbundet, Svealand Försäkringar, Svenska Djurparksföreningen, Svenska Djurskyddsföreningen, Svensk Galopp, Svenska Hundklubben, Svenska Hästavelsförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Ridsportförbundet, Svenska Travsportens Centralförbund, Sveriges Pälsdjuruppfödarens Riksförbund, Trygghansa, Zoobranschens Riksförbund och Socialstyrelsen har inte besvarat remissen.

Sammanfattning av betänkandet Bättre djurskydd – mindre krångel (SOU 2007:86)

Utredningens uppdrag var att se över den nuvarande djurskydds-kontrollen vid tävlingar med djur och överväga hur den bör vara uppbyggd. Målsättningen är en organisation som är effektiv ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och som bibehåller nuvarande djurskyddsnivå.

Ska kontrollen av djurskyddet vid tävlingar innebära myndighetsutövning eller ska egenkontroll införas?

Av betänkandet framgår att det i andra länder, t.ex. Danmark och Storbritannien, förekommer att den veterinära närvaron helt styrs av de som arrangerar djurtävlingar utan att myndigheterna utövar kontroll. Utredningen drar också slutsatsen att djurskyddet vid galopptävlingar med hästar i Storbritannien är minst lika bra eller bättre än djurskyddet vid motsvarande tävlingar i Sverige. Utredningen anser dock att detta till stor del beror på den stora djurskyddsorganisationen the Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals. Djurskyddsorganisationen trycker på utvecklingen om djurskydd, den övervakar att djurskyddet fungerar och slutligen legitimerar den också galoppsporten inför allmänheten. Om de svenska sportorganisationerna själva skulle ansvara för sitt djurskydd är det svårt att föreställa sig att någon annan organisation i Sverige, exempelvis en djurskyddsorganisation, skulle kunna utföra dessa tre uppgifter. Utredningens hypotes är därmed att dessa tre uppgifter – om de är nödvändiga – i Sverige måste utövas av myndigheter.

Utredningen har kommit fram till att risken för ett eftersatt djurskydd finns främst i de sporter där vinstintresset är särskilt stort, dvs. trav, och galopp, där totalisatorspel förekommer, men även vid mer krävande tävlingar inom ridsporten. Inom alla dessa grenar finns en väl utbyggd egenkontroll. Såväl Svenska Ridsportförbundet som Svenska Travsportens Centralförbund och Svensk Galopp har långtgående bestämmelser om djurskydd.

Utredningen anser dock att djurskyddet för dessa sporter inte helt och hållet kan överlämnas till dem som ordnar tävlingar. För sportens överlevnad krävs det ett fortsatt stort publikt intresse. Det förutsätter att det inte ens får finnas misstankar om att djurskyddet eftersätts. Av avgörande betydelse för utredningens bedömning i denna del är Svenska Ridsportförbundets, Svenska Travsportens Centralförbunds och Svensk Galopps hållning i frågan. De menar att det för allmänhetens förtroende för djurskyddet krävs att det övervakas av en oberoende instans. Utredningen menar att organisationernas egna slutsatser i denna fråga inte gärna kan ifrågasättas.

I enlighet med direktiven har utredningen övervägt om det skulle vara möjligt att skapa ett nytt kontrollsystem med egenkontroll som bas. Från skilda håll har förutsatts att ett sådant system skulle innebära en

avreglering och en regelförenkling. Innebörden av ett sådant system skulle kunna vara att den direkta kontrolluppgiften inte längre skulle vara ett myndighetsutövande uppdrag. I stället skulle det införas ett egenkontrollprogram av respektive organisation, men med kvalitetssäkrande regelförankring och offentlig kontroll med stöd av djurskyddslagstiftningen. Länsstyrelserna skulle kunna ges det direkta offentliga kontrollansvaret med uppgift att se till att egenkontrollprogrammen fungerar väl. Jordbruksverket skulle ha till uppgift att kvalitetssäkra egenkontrollprogrammets enhetlighet.

Utredningen är tveksam om ett sådant alternativ egentligen innebär en avreglering. I stället ser utredningen det som ett alternativt kontrollsystem. Utredningen anser därför att förutsättningen om att ett sådant system innebär en avreglering är felaktigt. Ett kontrollsystem byggt på egenkontroll framstår som om det skulle ta betydande resurser i anspråk. Exempelvis skulle det vara fråga om att varje djurorganisation som anordnar tävlingar med djur skulle behöva utarbeta styrdokument, som sedan skulle behöva granskas och godkännas. Utredningens slutsats är därmed att det framstår som alltför komplicerat att bygga upp ett sådant kontrollsystem med egenkontroll för veterinär närvaro vid tävlingar.

När ska kontroll av djurskyddet ske ?

Utredningens slutsats är att det krävs någon form av kontroll som utförs av myndigheterna för sporterna trav, galopp och i vart fall de mer avancerade tävlingarna inom ridsporten samt för vissa andra grenar som är särskilt krävande för djuren. Däremot anser utredningen att det helt saknas skäl till myndighetsinblandning för andra sporter, t.ex. vid draghundstävlingar och hundkapplöpning där det finns långtgående interna reglementen som tar till vara djurskyddet och där skaderisken är liten.

Sammanfattningsvis menar utredningen att ett lagreglerat krav om veterinär närvaro ska finnas vid weight-pull för hundar, renkapplöpning och vid följande hästtävlingar. Trav, med undantag av ponnytrav där totalisatorspel inte förekommer, galopp, med undantag av ponnygalopp, fälttävlan, med undantag av dressyrprovet, nationella och internationella hopptävlingar samt vid andra hopptävlingar om hinderhöjden överstiger 1,20 meter för häst eller om svårighetsgraden motsvarar minst lätt A för ponny, distansritt, körning, med undantag av dressyr- och precisionskörning, tornerspel och vid westernridningens tids- och boskapsgrenar samt vid reining.

Dagens regelsystem är svåröverskådligt. Utredningen anser att det av djurskyddsförordningen bör följa vilka djurtävlingar som omfattas av krav på veterinär medverkan.

Det saknas i dag i lagstiftningen bestämmelser om att veterinären även är skyldig att bistå de djur som skadas under tävlingen. Det har därför i praktiken bland ban- och tävlingsveterinärer uppstått delade meningar om att det finns en sådan skyldighet och hur långtgående den är. För utredningen är det en självklarhet att det är ban- eller tävlingsveterinärens viktigaste uppgift att bistå akut skadade djur under tävlingen. För att det inte ska råda några tvivel om ban- och

tävlingsveterinärernas uppgifter föreslår utredningen att dessa klart ska definieras i djurskyddslagen. Utredningen föreslår således att det av djurskyddslagen ska följa att veterinärens uppgift bl.a. är att ge akuthjälp till skadade djur.

Brister med nuvarande organisation

Utredningen anser att dagens organisation av ban- och tävlingsveterinärer har flera allvarliga brister. Det är oklart vem som ansvarar för kontrollen av veterinärens lämplighet. Både Jordbruksverket och länsstyrelserna är inblandade i kontrollen, men det saknas bestämmelser om vem som ska göra vad. I stället är kontrollen i huvudsak inriktad på veterinärens legitimation.

Det finns också tydliga formella brister. För tiden fram till 1996 förordnades ban- och tävlingsveterinärer. Ban- och tävlingsveterinärerna hade en yrkesroll och en auktoritet att fatta beslut. År 1996 uppmärksammade Jordbruksverket att ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter är myndighetsutövning. Ban- och tävlingsveterinärerna har enligt lagen också möjlighet att exempelvis förbjuda en tävling. Problemet när detta uppmärksammades var dock att det enligt 11 kap. 6 § regeringsformen krävs lagstöd för att överlämna myndighetsutövning till enskilda. Bestämmelsen om att förordna ban- och tävlingsveterinärer fanns dock i djurskyddsförordningen och inte i djurskyddslagen.

Jordbruksverket försökte lösa bristen genom att anställa ban- och tävlingsveterinärer. Detta ledde enligt utredningen till en omfattande byråkrati. Tävlingsveterinärer verkar oftast under enstaka tävlingsdagar och anställs för varje tävlingstillfälle. Enligt uppgift utgjorde dessa ärenden också hälften av Djurskyddsmyndighetens totala beslutsärenden. (För tiden fram till den 1 juli 2007 ansvarade Djurskyddsmyndigheten för dessa ärenden, därefter har de på nytt övertagits av Jordbruksverket).

Förändringen har också medfört en rad andra, enligt utredningen oönskade, konsekvenser. Innebörden av att anställa ban- och tävlingsveterinärer blev att det inte längre var veterinärerna som fattade beslut i eget namn utan att det var myndigheten. Tillämpningen är därmed inte helt i överensstämmelse med lagen, eftersom i djur-skyddsförordningen står att veterinären förordnas och att det är veterinären som fattar beslut, inte att det är myndigheten som fattar beslut. En annan oönskad konsekvens av förändringen blev att besluten blev möjliga att överklaga. Enligt djurskyddslagen gäller att beslut som en statlig myndighet meddelar är möjliga att överklaga. Utredningen slår fast att dessa förändringar kraftigt minskat veterinärernas auktoritet. Ett tydligt tecken på detta är att ordningen har medfört att veterinärerna i praktiken undviker att fatta beslut genom att informellt föra över beslutsfunktionen till arrangören. Uteblivna beslut från veterinärernas sida har i sin tur fått till följd att det inte finns någon tillförlitlig bild av vilka ingripanden som sker eftersom dokumentation saknas. Utredningen anser att man hårdtaget skulle kunna dra den slutsatsen att myndigheternas detaljreglering har försämrat förhållandena för ban- och tävlingsveterinärerna. Det som utredningen nu i stället eftersträvar är att denna detaljstyrning upphör och i stället ska de som är bäst lämpade ha mandat att på eget ansvar fatta besluten.

Utredningens förslag till ny organisation

Utredningen föreslår att ban- och tävlingsveterinärernas tidigare ställning återupprättas. Deras uppgifter är myndighetsutövning. För att kunna utöva myndighet måste de ha en självständig roll. Utredningen anser att veterinärens auktoritet bäst grundläggs om ban- och tävlingsveterinärer får en veterinär förtroendeställning. Det betyder att det är den enskilde veterinären som ska utöva myndighet. Ban- och tävlingsveterinärer ska alltså förordnas för sitt uppdrag. Därmed skulle man återgå till att det är den enskilde ban- eller tävlingsveterinären som fattar beslut, inte att det är veterinären som fattar beslut för Jordbruksverkets räkning. Denna förändring kräver en ändring av djurskyddslagen så att det klart framgår att myndighetsutövningen får överlämnas till enskilda veterinärer. För förordnade veterinärer ska jävsbestämmelserna i förvaltningslagen gälla. Även distriktsveterinärer ska kunna förordnas som ban- och tävlingsveterinärer. Utredningen föreslår alltså att ban- och tävlingsveterinärer förordnas.

Genom utredningens förslag skulle tillämpningen åter förenas med lagstiftningen. Det ska vara en myndighet som fullt ut ansvarar för förordnandet av ban- och tävlingsveterinärer. Utredningen anser att länsstyrelserna är lämpligast för denna uppgift. När det gäller banveterinärer bör endast veterinärer med lång klinisk erfarenhet av häst komma i fråga. För tävlingsveterinärer kan kraven minskas något. För länsstyrelserna är det lättare att skaffa sig lokal kännedom än vad det är för Jordbruksverket. Därtill kommer att länsstyrelserna redan utövar tillsyn över den veterinära verksamheten i länet.

Utredningen anser att förordnande av ban- och tävlingsveterinärer ska ske på ett effektivt sätt. Syftet ska vara att det administrativa förordnandet ska ta minimalt med resurser i anspråk. Utredningen anser att banveterinärer ska förordnas för en särskild bana. När det gäller tävlingsveterinärer eftersträvar utredningen en kraftig förenkling av det administrativa förfarandet. Utredningen anser att länsstyrelsen vid ett tillfälle varje år ska förordna ett tillräckligt stort antal veterinärer som tävlingsveterinärer och att dessa veterinärer listas. Arrangörerna kan sedan inför varje tävling välja en förordnad veterinär till sin tävling. Länsstyrelserna ska också kunna entlediga ban- och tävlingsveterinärer om skäl för det uppkommer. Sådana skäl skulle kunna vara att veterinären visat bristande kompetens eller omdöme.

När det gäller betalning till veterinärerna är det liksom tidigare arrangörerna av tävlingen som ska stå för kostnaderna. Utredningen anser att myndigheten inte behöver bli inblandad i den administrativa hanteringen av utbetalning av ersättningen. I stället blir det en sak mellan veterinären och arrangören. I grunden bör det dock finnas en taxa över ersättningen till veterinärerna. Möjlighet ska ges för veterinären att arbeta ideellt, dvs. utan ersättning.

Utredningen anser att det föreslagna system har flera fördelar. I dag råder det ofta brist på tävlingsveterinärer. Utredningen bedömer att den totala tillgången på tävlingsveterinärer bör öka markant, eftersom utredningen för flera tävlingsgrenar tagit bort eller minskat kravet på veterinär närvaro. Vidare bör fler veterinärer vara intresserade, eftersom

veterinären skulle slippa behöva bli anställd av en myndighet, vilket påstås ha skrämt i väg många privatpraktiserande veterinärer med goda kunskaper om häst och hund. Detta skulle gagna djurskyddet. För tävlingsarrangören skulle arbetsbördan lätta, kraft skulle inte behöva läggas på att hitta en veterinär och sedan se till att denna anställs av en myndighet. För myndigheten skulle administrationen med dess höga kostnader försvinna.

Kostnader

Utredningens förslag innebär att några tävlingsgrenar helt befrias från ett lagreglerat krav om veterinär närvaro vid tävling. Det innebär kostnadsbesparingar för klubbarna inom de förbund som organiserar dessa tävlingar. Genom dessa kostnadsbesparingar bör det bli billigare att tävla inom dessa tävlingsgrenar. Även för den övriga tävlingsverksamheten med djur anser utredningen att dess förslag innebär en kostnadsbesparing. Utredningen har beräknat att administrationen kommer att minska med 80 %. Det betyder att de tävlingsarrangörer som fortfarande har ett lagreglerat krav om veterinär närvaro tillsammans sparar ca 600 000 kr om året genom minskade utgifter.

Utredningen föreslår att tävlingsarrangörerna använder de frigjorda medlen till utbildning och förbättrade rapporteringssystem för att ytterligare förstärka djurskyddet. Sveriges lantbruksuniversitet ska i samråd med tävlingsarrangörerna svara för relevant fortbildning av ban- och tävlingsveterinärerna. Slutligen anser utredningen också att det kan finnas skäl att ha synpunkter på grundutbildningen för veterinärer. Utredningen menar att det finns starka skäl för att djurskydd för tävlingsdjur behandlas som ett sammanhållet moment i veterinärutbildningen.

Förslag till lag om ändring i djurskyddslag (1988:534)

Härigenom föreskrivs att 17 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Djur får inte tränas för eller användas vid tävling på sådant sätt att de utsätts för lidande. Detsamma gäller vid film-, videogram- eller televisionsspelning och föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten.

Djur får inte tränas för eller användas vid tävling på sådant sätt att de utsätts för lidande. Detsamma gäller vid film-, videogram- eller televisionsspelning och föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten.

Vid tävlingar med djur ska vid behov en veterinär medverka. Veterinärens uppgift är att förhindra att skadade eller sjuka djur deltar i tävlingen, att minimera risken för skada under tävlingen samt att ge hjälp till akut skadade djur. Veterinären ska före tävlingen besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren.

Veterinären får förbjuda tävlingen eller att ett visst djur deltar i tävlingen om ett djur utsätts eller kan antas bli utsatt för skada eller annat lidande. Detsamma gäller om det finns tecken på att djuret har utsatts för skada eller lidande under träningen. Veterinären får meddela krav om ett veterinärt friskintyg inför tävling inom viss tid om skäl finns. Avsaknaden av ett sådant utlåtande innebär förbud för djuret att delta i tävling inom den angivna tidsfristen.

Veterinär för tävling förordnas av länsstyrelsen. Om skäl finns ska länsstyrelsen entlediga veterinären. För veterinären gäller 11 och 12 §§ om jäv i förvaltningslagen (1986:223).

*Ersättning till veterinären ska
utges av den som anordnar täv-
lingen.* Bilaga 7

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om sådan användning av djur.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

Efter remiss har yttrande över förslagen i betänkandet Bättre djurskydd – mindre krångel (SOU 2007:86) inkommit från Justitieombudsmannen, Hovrätten för Nedre Norrland, Kammarrätten i Jönköping, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Statens jordbruksverk, Statens veterinärmedicinska anstalt, Sveriges lantbruksuniversitet, Konkurrensverket, Heby kommun, Nyköpings kommun, Växjö kommun, Västerviks kommun, Helsingborgs kommun, Halmstads kommun, Ljusdals kommun, Umeå kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Djurens Rätt, AB Trav och Galopp, Djurskyddet Sverige, Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande, Svenska Draghundsförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Ridsportförbundet, Svenska Travsportens Centralförbund, Svensk Galopp, Sveriges Veterinärförbund och Veterinärer i Sverige.

Riksrevisionen, Justitiekanslern, Kommerskollegium och Stockholms kommun har meddelat att de avstår från att besvara remissen eller inte har några synpunkter.

AB Svenska Spel, Veterinära ansvarsnämnden, Sametinget, Botkyrka kommun, Norrköpings kommun, Gotlands kommun, Strömstads kommun, Årjängs kommun, Askersunds kommun, Ljusnarsbergs kommun, Leksands kommun, Sollefteå kommun, Sundsvalls kommun, Jokkmokks kommun, Svenska Samernas Riksförbund, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets regelnämnd, Föreningarna Djurens Vänners Riksorganisation, Jordbrukare – Ungdomens Förbund, Renägarförbundet, Svenska Djurskyddsföreningen, Svenska Hundkapplöpningssportens Centralförbund, Svenska Islandshästförbundet, Swedish Working Bulldog Association och WesternSverige har inte besvarat remissen.

Utöver remisslistan har synpunkter lämnats av Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Örebro län, Anders Darenius, samt av Anders Darenius, Ingrid Myrin, JK Larsson, Ulf Selander, Tony Zäll och Olle Rydell i en gemensam skrivelse.